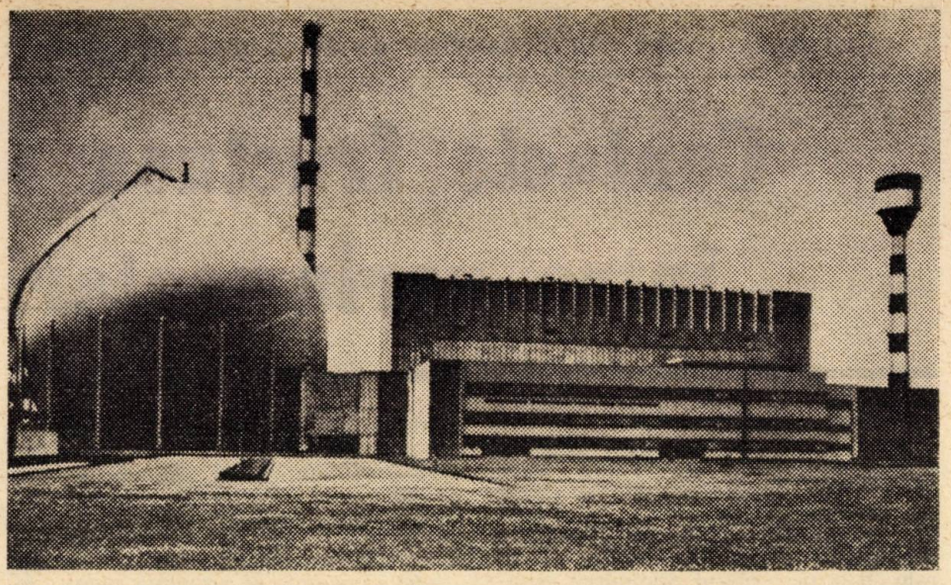

Centrala atomo-electrică de la Garigliano

Corespondență din Roma, de la Nicolae Puicea

Secvențe italiene

Italia, țară al cărei nume se bucură de o vie rezonanță în întreaga lume, continuă să exercite o puternică și irezistibilă atracție. Cunoașterea ei directă, contactul cu minunatul ei popor — foarte asemănător nouă — a devenit, parcă, o necesitate, un fel de simbol al desăvîrșirii înțelegerii a ceea ce ne înconjoară. Avînd un trecut bogat, înscris temeinic în paginile istoriei universale, comori inestimabile ale artei Renașterii, nume ilustre ce figurează pe pagini întregi ale oricărei lucrări de istorie a literaturii sau artelor, a muzicii și arhitecturii, a principalelor științe, bucurîndu-se de un climat blînd și frumuseți naturale rar întîlnite — Italia reprezintă acel ansamblu de valori, apreciat și căutat de pictori și poeți, de scriitori și artiști, ca și în genere de milioane și milioane de turiști pasionați. Și nimeni nu rămîne surprins astăzi, cînd statisticile relevă că, anual, numărul străinilor care trec frontierele Italiei depășește pe cel al locuitorilor țării. Aceasta reprezintă, fără îndoială, reflexul unui interes manifestat față de Italia antică și cea a Renașterii, dar și față de Italia nouă, contemporană.

Roma, Pompei, Agrigento și Siracusa, Cerveteri, Ostia sau Toscania, precum și multe alte localități presărate de-a lungul peninsulei intrată adînc în pîntecul Mediteranei, îți dezvăluie, fără mistere, întreaga măreție a unei civilizații care a determinat — cîndva — destinul a zeci și zeci de milioane de oameni de pe multe continente. În fața lor te oprești cu emoție, cufundat în gînduri, dar nimic nu poate egala — pentru noi, românii, — satisfacția pe care o încercăm atunci cînd, de pildă, la Roma, pornind din Piața Veneția zăbovim minute în șir în umbra celor peste 40 de metri ai Columnei Împăratului Traian. Apoi, pe Via dei Fori Imperiali poți să confrunți clișee din cărți cu ruinele a ceea ce, în anii ei de glorie, a reprezentat faima Romei atotputernice. La numai cîțiva pași, monumentul cel mai grandios și caracteristic al Romei antice — Colosseum — numit și amfiteatrul lui Flavius, îți readuce în memorie luptele de gladiatori ce provocau delirul a peste 50 000 de oameni aflați în lojile și pe băncile acestui „stadion" din granit și marmură. Urcînd la Campidoglio (Capitoliu) cea mai vestită colină a Romei, rămîi extaziat în fața pieței trasată aici cu atîta perfecțiune de către Michelangelo, a singurei statui din bronz, aurită cîndva, ce se mai păstrează din vremea romanilor — statuia ecvestră a Împăratului Marc Aureliu. Cu privirea cuprinzi de aici alte locuri, la fel de celebre — Campo Marzio, Arco di Costantino, Forul Roman, Cupola Basilicii San Pietro, Termele lui Caracalla și multe altele pe care spațiul restrîns nu ne permite nici măcar să le amintim.

...Trecutul, mai mult sau mai puțin îndepărtat, nu constituie, totuși, decît cadrul unui prezent ce se afirmă viguros și în care hărnicia și priceperea poporului italian creează noi și noi valori spirituale și materiale pe calea progresului economic și social. Călătorind pe arterele din beton ce intră adînc în pîntecele munților sau trec peste văi la înălțimi de peste o sută de metri — din Piemont și Lombardia pînă în Campania și Calabria, prin străvechea Sicilie și Sardinia, prin Toscana sau regiunea Veneției — Italia contemporană ți se înfățișează în lumina unui efort ce vizează situarea țării pe noi trepte de dezvoltare. Este în plină desfășurare un proces complex, al cărui start a fost dat de mai mulți ani și care se realizează învingîndu-se, desigur, nu puține greutăți.

Rezultatele recompensează în bună măsură efortul ce se depune de către cele mai diferite categorii ale populației, dar în primul rînd de către clasa muncitoare. Avînd o populație de circa 53 de milioane, Italia numără în prezent peste 19 milioane de oameni ai muncii, dintre care aproximativ 8 milioane în industrie ; acest detașament numeros al clasei muncitoare realizează, între altele, 17 milioane tone de oțel și peste 7 milioane tone de fontă, 100 de miliarde kilowați-ore de energie electrică. Ca urmare a acestei dezvoltări economice, Italia se situează astăzi pe locul șapte între țările industrializate ale lumii. Creșterea venitului național global, într-un ritm de peste 5 la sută anual, ilustrează, de asemenea, progresul economiei italiene, situînd-o, din punct de vedere al ritmului de creștere, în fruntea țărilor membre ale Pieței comune. O serie de produse industriale italiene, ale căror caracteristici de exploatare și calitate sînt la cel mai înalt nivel contemporan — printre care produse ale industriei electrotehnice, ale industriei constructoare de automobile, calculatoare electronice, aparate de radio și telecomunicații, realizări de seamă în folosirea pașnică a energiei nucleare — se bucură de o largă apreciere pe plan internațional.

Acest ansamblu de „lumini", după cum le denumesc reprezentanții guvernului, restrîng treptat sfera „umbrelor", constituită de o serie de vechi probleme încă nerezolvate — dezechilibre de structură între diferite ramuri ale economiei naționale și în dezvoltarea unor

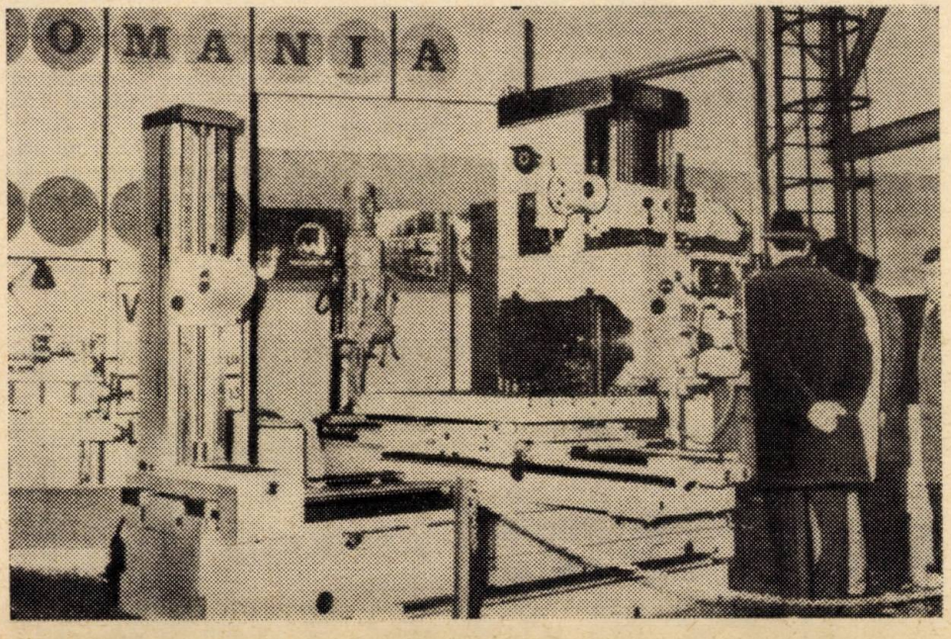

Standul românesc, la cel de-al 48-lea Tîrg Internațional de Mostre de la Milano

regiuni ale țării, în distribuirea mai echitabilă a beneficiilor dezvoltării economice între diferitele categorii ale populației, insuficienta folosire a forței de muncă, continuarea emigrărilor. Mișcările sindicale ce au avut loc în ultima vreme în Italia au pus și mai mult în lumină distanța ce trebuie încă parcursă pe calea dificilă a progresului social și economic, au stimulat elaborarea de propuneri care să reglementeze într-un timp prestabilit, și cu efortul statului, rămineri în urmă importante. Dialogul început între guvern și sindicate reflectă, de asemenea, dorința de a se găsi în comun căile și metodele cele mai potrivite pentru ca progresului să i se deschidă calea cît mai larg.

Cu prilejul unor vizite făcute atît în nordul industrializat al țării — Milano, Torino, Genova — cît și în triunghiul industrial al sudului subdezvoltat — Taranto, Brindisi, Bari — am rămas impresionat de zelul cu care oamenii muncii lucrează în fabrici, de îndîrjirea cu care luptă pentru apărarea „dreptului de a munci". Contrar unor păreri superficiale, muncitorul italian este devotat muncii pe care o prestează și dorința sa de a atinge o calificare mereu sporită este prezentă vizibil. Tocmai de aceea, în Italia se luptă în prezent pentru a asigura o perspectivă clară viitoarei dezvoltări, pentru a mobiliza în acest scop cu eficiență efortul general. Este o operă complexă și dificilă, dar există dorința ca progresul să nu fie frînat.

...Cu prilejul unor asemenea călătorii, peste tot în Italia, am întîlnit elemente concrete ale unei prietenii tradiționale și puternice față de România contemporană și poporul său, față de eforturile pe care țara noastră le depune în dezvoltarea sa multilaterală pe drumul socialismului. Așa cum se știe, relațiile dintre Italia și România cunosc o evoluție ascendentă, spre satisfacția ambelor părți. O confirmă atît domeniul relațiilor economice și comerciale, cît și cel al legăturilor culturale și tehnico-științifice. Reprezentanți autorizați ai cercurilor de afaceri italiene și-au exprimat, nu o dată, interesul față de posibilitățile dezvoltării continue a unor asemenea relații, bazate pe egalitate în drepturi și interes reciproc, au subliniat cu satisfacție sporirea potențialului industriei românești și a nomenclatorului ei la export, calitatea tot mai bună a produselor acesteia. Participarea recentă a României la o serie de manifestări de prestigiu economic internațional, ca de pildă, Tîrgul internațional de la Milano, a evidențiat noi domenii și forme moderne de cooperare între întreprinderile românești și cele italiene. În același timp, manifestările de ordin cultural, care fac tot mai cunoscute realizările și în acest domeniu ale României socialiste, au devenit aproape un fapt de cronică zilnică. Teatre și ansambluri folclorice, expoziții de pictură și sculptură, realizări ale editurilor românești, conferințe despre cele mai importante aspecte ale vieții actuale din țara noastră — toate acestea nu numai că difuzează larg cunoștințele despre plenitudinea vieții culturale din România, dar concurează cu succes realizări similare ale unor țări cu bogată tradiție culturală.

Italia anilor '70 se înscrie tot mai mult pe orbita civilizației moderne și a progresului economic. Măsurile ce se dezbat în prezent în țară confirmă atît năzuința de a se depune toate eforturile în această direcție, cît și temeiul că aceste țeluri vor putea fi atinse.

Roma, 26 mai

Corespondență din Bruxelles de la Aurel Zamfirescu

Contacte fructuoase între parlamentari

Situate geografic în zone diferite ale Europei, evoluînd în condiții istorice diferite, România și Belgia se întîlnesc deseori în preocuparea pentru securitatea continentului, în dorința de a realiza un climat de încredere și cooperare, fructuos atît pe planul relațiilor bilaterale cît și pe acela al destinderii generale. În acest spirit, legăturile dintre cele două țări s-au intensificat în ultimii ani, schimburile economice au crescut și au căpătat continuitate, cele cultural științifice s-au lărgit și s-au diversificat. La această dezvoltare au contribuit incontestabil contactele directe la nivelul marilor răspunderi de stat.

Săptămîna trecută a fost realizat un nou contact oficial : o delegație de deputați români, condusă de tovarășul Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, a făcut o vizită în Belgia, la invitația parlamentului acestei țări. Timp de opt zile, parlamentarii români au avut posibilitatea să admire unele din prestigioasele mărturii de veche civilizație și, de asemenea, să ia cunoștință directă de o serie din realizările actuale, expresie a capacității de creație și a hărniciei acestui talentat popor. Vizita a permis pe de altă parte realizarea unui util schimb de păreri privind relațiile bilaterale și contribuția pe care o pot aduce parlamentele la dezvoltarea colaborării dintre cele două țări. Convorbirile purtate cu președinții celor două Camere ale parlamentului Belgiei — Paul Struye, președintele Senatului și Achille van Acker, președintele Camerei Reprezentanților — cu senatori și deputați din această țară, au relevat convergența de păreri într-o serie de probleme internaționale și au scos la iveală numeroase idei asupra modului în care cele două parlamente pot contribui atît la dezvoltarea și adîncirea continuă a relațiilor româno-belgiene, cît și la înfăptuirea securității în lume.

„Avem convingerea — declara președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, la dineul oferit de președinții celor două Camere — că, în actualele condiții de profunde mutații în viața socială, de puternică afirmare a națiunilor, relațiile dintre state trebuie să se întemeieze pe respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur destinul. Este necesar de a se asigura, în relațiile internaționale, respectarea riguroasă a principiilor independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. Alături de marea majoritate a statelor lumii, România se pronunță pentru rezolvarea diferendelor pe cale pașnică și stabilirea unui climat de pace și securitate pe continentul nostru și în lume. Ca stat european — care a avut de suferit de pe urma celor două războaie mondiale — România este animată de dorința statornicirii unui climat de pace și securitate pe continentul nostru. În acest sens noi acționăm pentru convocarea unei conferințe de securitate europeană".

Ca și în discuțiile purtate în cadrul celor două Camere, toastul președintelui Senatului belgian, Paul Struye, a oferit posibilitatea să se constate o similitudine a punctelor de vedere ale reprezentanților celor două parlamente în numeroase probleme privind raporturile bilaterale sau relațiile internaționale. Evocînd calda primire făcută domniei sale în țara noastră, în urmă cu trei ani, președintele Senatului a afirmat că „păstrează o extraordinară amintire despre vitalitatea României, despre cordialitatea zimbitoare a poporului român". „În afară de aceasta — a adăugat Paul Struye — am admirat și continuăm să admirăm ascensiunea spre progres a poporului dv., dragostea sa de pace și înțelegere. Noi avem regimuri social-politice diferite, alianțe diferite cărora le sîntem fideli, dar avem și o trăsătură comună : sîntem țări mici, care dorim pacea. Și noi, și dumneavoastră ne-am multiplicat eforturile pentru ca țările mici să-și unească eforturile. Există o colaborare fructuoasă la O.N.U. și în alte organisme internaționale".

Prin întregul ei program, vizita parlamentarilor români în Belgia, care s-a desfășurat într-o permanentă atmosferă de cordialitate, a confirmat încă o dată faptul că legăturile nemijlocite dintre factorii de răspundere constituie un util mijloc de mai bună cunoaștere și înțelegere, de explorare și verificare a posibilităților de continuă extindere a relațiilor.

Bruxelles, 26 mai

Delegația parlamentară română la sosirea pe aeroportul din Bruxelles

SENEGAL: „PREGĂTIREA VIITORULUI"

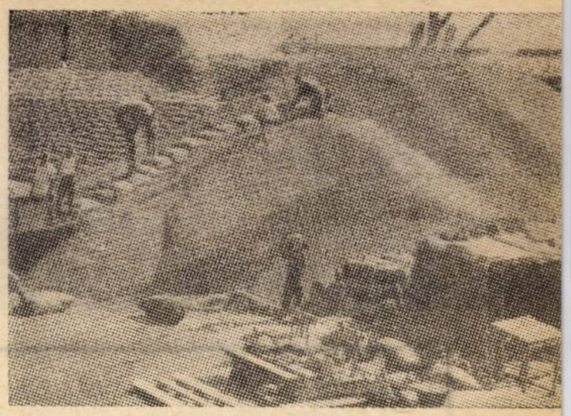

Arahidele, unul din produsele de bază ale economiei senegaleze

Senegalul face parte dintre țările africane care, după dobîndirea independenței (4 aprilie 1960) s-au caracterizat prin stabilitate politică și o anumită continuitate în dezvoltarea economiei. Desigur, este oarecum prematur să se facă un bilanț definitiv al celor zece ani trecuți de la proclamarea independenței, dar o sumară trecere în revistă a dificultăților politico-economice impune observația că amploarea lor n-a fost similară cu cea din alte țări africane.

În 1959, Senegalul a aderat la Federația Mali din care mai făceau parte alte trei state : Sudan, Volta Superioară și Dahomey, încercîndu-se „renovarea unei comunități franco-africane" („Jeune Afrique"). Amintita federație s-a dezmembrat curînd după creare și fiecare din cele patru state componente a pornit pe o cale proprie. În ceea ce privește Senegalul, vom aminti, pe scurt, fazele principale din viața politică și economică a țării, puncte de reper în definirea drumului parcurs de tînărul stat independent : alegerea președintelui republicii în persoana lui Léopold Sédar Senghor și formarea primului guvern al Senegalului (septembrie 1960) ; adoptarea primului plan pe patru ani de dezvoltare (aprilie 1961) ; al treilea congres al Uniunii Progresiste Senegaleze (februarie 1962 ; următoarele congrese au avut loc în 1963, 1966, 1968 și 1969) ; criza constituțională declanșată de demiterea primului ministru de atunci Mamadou Dia, urmată de formarea unui guvern prezidat direct de Senghor — postul de prim-ministru fiind desființat — (decembrie 1963) ; adoptarea celui de-al doilea plan pe patru ani (iulie 1965) ; realegerea lui L.S. Senghor în postul de președinte (februarie 1968); crearea noii centrale sindicale — Confederația Națională a Muncitorilor din Senegal C.N.T.S. (august 1969) și, în sfîrșit, referendumul constituțional din 22 februarie 1970.

Ca și în celelalte state africane, în Senegal există numeroase etnii. În acest domeniu, scria recent Alioune Sene, ministrul culturii și informațiilor, „în Senegal, mai mult ca oriunde în Africa, a fost realizat un pas concret în direcția integrării și a simbiozei diferitelor credințe și etnii". Totuși, itinerarul străbătut de Senegal în cei zece ani n-a fost simplu, fără sinuozități, fără obstacole și dificultăți. Dimpotrivă, colonialismul a lăsat moștenire o economie strînsă în menghina monoculturii și o acută lipsă de cadre. Studiind experiența altor țări și determinat de exigențele noii etape, Senegalul a procedat la o reformă a instituțiilor sale și a creat premisele formării unor cadre competente și conștiente de responsabilitatea lor în îndeplinirea țelurilor propuse : construcție națională și dezvoltare. Acestea însă presupuneau stabilitate politică, muncă și capitaluri disponibile și ele au determinat în fond direcțiile și modalitățile la care a apelat Senegalul pentru a putea îndeplini obiectivele amintite.

În cuvîntarea rostită cu prilejul aniversării independenței, președintele Senghor s-a referit la ceea ce el a numit „pregătirea viitorului". Încă de la Congresul al VII-lea al Uniunii Progresiste Senegaleze — 27-30 decembrie 1969 — se arătase că „pregătirea viitorului" înseamnă implicit și perfecționarea vieții politice, motiv pentru care s-a hotărît ca în țară să se țină un referendum al cărui țel principal a fost revizuirea constituției și crearea postului de prim-ministru. În urma referendumului (1 261 589 voturi „pentru" și doar 542 „contra") desfășurat la 22 februarie a.c., în Senegal a fost înființat din nou postul de prim-ministru. Este o revenire la sistemul care a existat pînă în decembrie 1962 ? — s-au întrebat observatori politici ai vieții africane. Răspunsul l-a dat însuși președintele Senghor declarînd recent într-un interviu acordat revistei „Jeune Afrique" : „Noua organizare statală nu constituie revenirea la vechiul sistem, ci un transfer de putere, o îmbogățire a experienței constituționale a Senegalului". Potrivit noii constituții, în răspunderea directă a președintelui se vor afla forțele armate, afacerile externe și justiția, iar primul ministru se va ocupa de administrație, de animarea și coordonarea activităților guvernului care vor fi controlate direct de președinte. În noul context, adunarea senegaleză va dispune și ea de un drept de control care se va putea exercita prin intermediul mecanismului moțiunii de cenzură și nu prin cel al moțiunii de încredere. Comentînd referendumul, „Le Monde" considera că el a fost necesar : „pentru a da posibilitate președintelui să se consacre mai pe larg conceperii și aplicării marilor orientări ale politicii senegaleze ; pentru a putea ca, întărindu-și autoritatea, el să urmărească și să reacționeze cu ușurință în fața evenimentelor și pentru a determina miniștrii să ia hotărîri mai sistematic decît în trecut în cadrul atribuțiilor respective, indiferent cît de limitate vor fi ele".

În postul de prim-ministru a fost numit Abdou Diouf (prezentat la rubrica „Profil" în Lumea nr. 16/1970), care pînă atunci deținea portofoliul planului și industriei — minister considerat ca unul din cele mai importante într-o țară în curs de dezvoltare. În același context ministerului de finanțe i-au fost atribuite responsabilități sporite, ceea ce demonstrează importanța pe care o vor avea în viitor problemele economice

Preluîndu-și funcția, Abdou Diouf a rostit discursul-program în care a abordat problemele cărora va trebui să le facă față guvernul său pentru a realiza cel de al treilea plan pe patru ani (1969-1973), plan ce prevede o creștere anuală de 5,5 la sută a producției interne brute. Care vor fi direcțiile și metodele la care va apela guvernul ? Abdou Diouf a reluat și el ideea președintelui Senghor, potrivit căreia „sarcina guvernului nu va fi de a determina politica națiunii, ci numai de a aplica". Rolul său este deci esențialmente practic, ceea ce se justifică atît prin necesitatea remedierii unor dificultăți prin care trece la ora actuală economia senegaleză, cît și prin realizarea amintitului plan pe patru ani. Potrivit prevederilor acestuia, și în noua etapă prioritatea o va avea dezvoltarea economiei rurale, datorită faptului că „situația economică a lumii rurale senegaleze este mediocră", după cum remarca chiar o publicație care apare la Dakar — „Afrique Nouvelle" — citînd pe președintele țării. Léopold Senghor recunoscuse în fața Consiliului Economic și Social că „venitul anual al țăranului s-a micșorat în ultimul timp datorită celor trei ani de recolte slabe la arahide și cereale, ceea ce a determinat și o reducere a suprafețelor destinate culturii arahidelor". În prezent, un mare număr de țărani se reîntorc la economia de subzistență. Din păcate unul din mijloacele de a redresa situația nu depinde de guvern ci, înainte de toate, de factorii climatici. (În întreg Senegalul clima este marcată distinct prin alternanța dintre un sezon umed și unul de secetă; ultimul durează aproape șapte luni și jumătate în nord). Se apreciază că hotărîrile luate referitor la raționalizarea circuitelor de comercializare — concentrarea operațiunilor de către un organism public — reîntoarcerea la plata în bani lichizi și, mai ales, individualizarea datoriilor vor permite să se remedieze unele din deficiențele existente. Obiectivele măririi producției și diversificării ei vor fi urmărite în continuare. Rezultatele de pînă acum sînt notabile în special în introducerea cultivării trestiei de zahăr, a bumbacului, a culturilor de zarzavaturi și, mai ales, a orezului. Cît privește dezvoltarea industrială, în actuala etapă preocupările sînt concentrate spre stimularea unor proiecte industriale noi și favorizarea investițiilor particulare. În perspectivă, planul pe termen lung se axează în esență pe industrializarea sectorului primar și pe turism — o altă prioritate a celui de al treilea plan, pe amplificarea și accelerarea unor cercetări în curs, care urmăresc descoperirea unor zăcăminte de petrol, sulf, aur și diamante cărora li se adaugă cele de evaluare a bogățiilor cuprifere.

Senegalul — care a militat frecvent pentru crearea unor grupări regionale de întrajutorare — face parte din Organizația statelor riverane fluviului Senegal (O.E.R.S.). După o perioadă de tatonări și stagnări provocate de o serie de evenimente politice, intervenite în celelalte state, organizația a demarat efectiv la începutul acestui an. În proiectele prevăzute a fi realizate în comun în cadrul O.E.R.S., Senegalul, ca și celelalte state, și-a pus mari speranțe pentru că, la ora actuală ele vizează domenii importante ca producerea de electricitate, irigații etc.

Preocupările guvernului sînt mult mai numeroase. „Pregătirea viitorului" înseamnă eforturi multilaterale și crearea condițiilor adecvate pentru realizarea obiectivelor propuse.

Dumitru CONSTANTIN

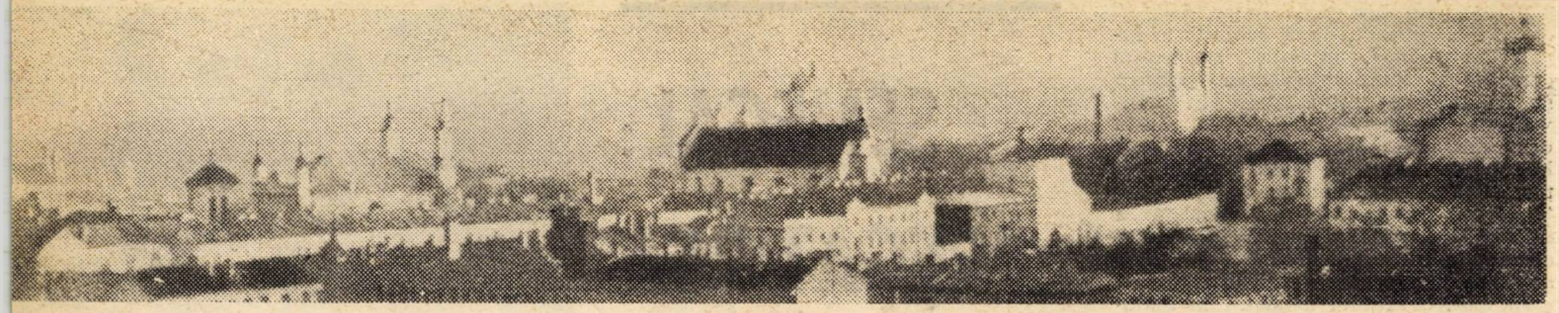

Vechiul Vilnius. În stînga, turnul lui Gediminas

reportaj pe glob

VILNIUS VOLGOGRAD FRUNZE

Ion Mitran

Cînd răsfoiești însemnările, cînd chemi amintirile, tabloul celor văzute se reconstituie puternic, călătoria parcă reîncepe. Încerc o asemenea senzație cu gîndul la cele cîteva drumuri mai lungi pe întinsul Uniunii Sovietice. De la Moscova la Minsk, străbătînd cu trenul nesfîrșite păduri de mesteacăn, de acolo cu automobilul către Vilnius, într-un contact parcă mai direct cu peisajul ; din nou la Moscova și de aici la Volgograd ; din nou apoi la Domodedovo pentru a lua avionul spre Asia centrală ; imaginile se succed, cunoștințele se îmbogățesc.

PROMOTORI AI NOULUI

Un oraș cu o istorie multiseculară, cum este Vilnius, nu se poate să nu poarte pecetea stilurilor de epocă : de la sobrietatea goticului la varietatea renașterii, de la ornamentațiile baroce la echilibrul clasicismului. Pe fondul acestei impresionante varietăți arhitecturale, se impune tot mai activ prezentul cu eleganța-i lineară modernă.

Partea veche a orașului, universitatea, fondată cu aproape 400 de ani în urmă, cetatea Gedeminas de unde se deschide mirifica panoramă a împrejurimilor, sînt puncte de atracție mereu căutate de vizitator. Monumente vechi de arhitectură, de o frumusețe inegalabilă sînt păstrate cu grijă deosebită, constituind fondul de mîndrie al localnicilor. Un coleg lituanian îmi relata de pildă că, în drumul de întoarcere după campania din Rusia, Napoleon, admirînd biserica Sf. Ana, ar fi dorit-a transferată pe malurile Senei.

Dincolo de rîul Neris se întinde o vastă zonă industrială. În munca echipelor și brigăzilor, în preocuparea pentru a da produse de înaltă calitate, în năzuința către rezultate economice superioare, descifrezi gama largă de preocupări ale muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor din Vilnius. Despre asemenea teme, ca și despre altele, am discutat îndelung cu inginerul șef al Combinatului de construcții de locuințe, E. P. Levinas. La această „fabrică de case", materiale de construcții, elemente și subansamble de instalații, parcurg, mai mult automatizat, metamorfoze la capătul cărora se ivesc camere și dependințe ce vor intra în componența viitoarelor apartamente, blocuri, cartiere. „Producția de serie a cîtorva mii de apartamente anual nu poate să nu întîmpine o serie de dificultăți printre care în primul rînd de ordin arhitectural — ne spune inginerul șef. Cerințele esteticii urbane ne-au impus căutarea unor forme adecvate ; ne-am străduit să evităm șablonul, monotonia. Astfel, am ajuns să fabricăm detalii pentru 12 tipuri de case. Altele se află în studiu, pe planșeta proiectanților, care, dînd curs fanteziei în așezarea volumelor, determină îmbunătățirea substanțială a raportului dintre funcțional și estetic". La rîndul său, M. L. Bezrodnîi, secretarul comitetului de partid, menționează și o altă preocupare constantă : aceea de a obține noi rezultate în promovarea progresului tehnico-științific, de la nivelul cărora să se tindă către altele, superioare. „Acordăm o atenție deosebită — specifică el — tehnicii avansate, ridicării și perfecționării gradului de calificare a oamenilor. De altfel, în întrecerea dintre brigăzi și echipe, nivelul calificării profesionale, corelat cu gradul studiilor de cultură generală, constituie unul din criteriile principale de apreciere a fiecărui participant, al colectivului respectiv".

Termenul de constructor este neapărat asociat la Vilnius cu procesele tehnologice modernizate, cu necesitățile asigurării pe cale „industrială" a unui spațiu locuibil confortabil, ieftin, adecvat esteticii urbane contemporane.

Promotori ai noului am întîlnit de fapt în mai toate unitățile industriale vizitate, dar la uzinele „Sigma" termenii de noutate și creație tehnică, de concepție constructivă ori soluție tehnologică avansată mi-au părut a avea o rezonanță proprie. Poate datorită faptului că aici se produc „instrumente care prelungesc gîndirea omului în sfera atît de abstractă, dar cu implicații atît de concrete a calculelor", cum îmi spunea inginerul Ionas Sabaniauscas. Imensa majoritate a lucrătorilor uzinei de calculatoare „Sigma" sînt tineri ; vîrsta medie — 30 ani ; fiecare al patrulea muncitor învață în institute tehnice superioare sau în școli speciale de profil. Saltul spectaculos făcut în producție de acest tînăr colectiv rezultă din asimilarea în termene scurte a mai multor tipuri de calculatoare. De altfel, unul dintre atributele activității de concepție de aici este perspectiva. O secție specială din cadrul uzinei elaborează proiecte, studiază modele noi pe plan mondial, propune soluții de perfecționare, scheme de mașini electronice cu funcții multiple.

UN ORAȘ-SIMBOL

În fiecare țară există locuri ce evocă evenimente remarcabile ale istoriei, iar amintirea lor se păstrează peste generații. Trebuind să demonstrezi veridicitatea afirmației nu știu dacă un alt exemplu ar fi mai convingător decît Volgogradul. Despre acest oraș s-a scris mult, numele său a străbătut lumea și a căpătat valoare de simbol. Cînd îl vizitezi astăzi, la o distanță în timp de peste un sfert de secol de la acel an de cotitură — 1942, cînd discuți cu localnici, participanți la lupte, și apoi la munca pentru refacerea orașului, dintre multiplele coordonate ale zbuciumatei sale biografii, cel mai puternic răzbate cea a patriotismului. Dăruirea, pînă la jertfa supremă, pentru patrie este implicată în tot ceea ce s-a întîmplat la casa sergentului Pavlov ; devotamentul față de pămîntul natal este prezent în fiecare loc ce poartă într-un fel sau altul semnele frontului ; sentimentul dragostei de patrie este convingător sugerat de impunătorul ansamblu structural al lui Vucetici de pe colinele Mamai ; patriotismul vibrează în glasul tuturor celor ce-și amintesc și povestesc cu venerație legendara epopee de pe Volga. De-a lungul rîului, pe distanțe de zeci de kilometri, turele de tancuri așezate pe socluri de beton străjuiesc ca un „memento" sacru al luptelor duse aici în perioada Marelui Război pentru Apărarea Patriei.

Luptelor crîncene le-a urmat munca eroică, dusă în condiții aspre, pentru refacerea orașului în întregime distrus. Astăzi, doar ruinele unei mori (păstrată ca monument) aduc aminte de cele aproape 200 de zile și nopți de infern. Tînăra generație cu greu își poate imagina că în locul aleilor înverzite, al noilor cartiere moderne, se aflau cîndva grămezi fumegînde de moloz. Arhitecții

Volgograd. Sentimentul dragostei de patrie este convingător sugerat de impunătorul ansamblu creat de sculptorul Vucetici

au urmărit ca orașul reconstruit să se integreze armonios zonei naturale înconjurătoare, clădiri cu un număr egal de etaje, dînd o notă de echilibru verticalei urbane. Esplanada de pe Volga, vegetația sa bogată, scările monumentale coborînd țărmul taluzat pînă la oglinda apelor liniștite, iahturi de un alb imaculat, conferă astăzi un farmec aparte orașului-erou.

Volgogradul este unul din centrele puternice ale economiei sovietice. În structura sa industrială intră un nomenclator larg de fabrici și uzine între care unele de importanță deosebită pe ansamblul întregii economii naționale. Uzina de tractoare este, de pildă, cea mai mare de acest gen din Uniunea Sovietică. Procesul de reînnoire tehnică a utilajului, de modernizare și lărgire a capacității de producție a făcut posibil ca în decurs de numai 5 ani, producția de tractoare să se dubleze. Ne-am oprit mai îndelung la Casa de cultură a uzinei. Un imens palat cu săli de spectacole și de expoziții, înzestrat cu o bogată bibliotecă ai cărei mii de abonați permanenți găsesc, în afara cărților de literatură beletristică preferate, tot ce le trebuie în materie de bibliografie pentru studii de specialitate, pentru ridicarea calificării profesionale.

Într-una din zilele petrecute printre ospitalierii locuitori ai Volgogradului, am vizitat hidrocentrala „Congresul al XXII-lea al P.C.U.S.". Cele 22 de turbine produc anual 11,5 miliarde kWh de energie electrică. De sus, de pe coronamentul uriașului baraj ce a zăgăzuit apele Volgăi și a înscris în rețeaua hidrografică o nouă mare, asiști la originalul spectacol al trecerii vapoarelor prin ecluze. Ridicările și coborîrile nivelului apei cu cîțiva metri, semnalele optice și acustice care marchează începutul și terminarea fiecărei operații, deschiderea și închiderea porților, precizia cu care se derulează în acest punct întregul film al transporturilor fluviale, te duc cu gîndul la forța creatoare a omului, la capacitatea lui de a interveni hotărîtor în schimbarea condițiilor naturale. Pentru că într-adevăr, aici, pe întinderi uriașe peisajul a fost radical transformat. Nimic nu mai seamănă cu descrierile din paginile literaturii clasice ruse despre țărmurile și meandrele Volgăi, nimic nu mai aduce aminte de pînzele de odinioară ale lui Repin. Prin canalul din partea de sud a orașului, apele Volgăi se întîlnesc cu cele ale Donului, iar între Marea Neagră și Marea Caspică, se poate comunica acum direct cu vaporul.

În jurul marelui oraș de pe Volga, au început să-și facă apariția orașele-sputnik. Așa este noua așezare Voljski, cu aproape 200 000 de locuitori, în curs de a deveni nu peste mult timp un puternic centru industrial. S-a construit aici mai întîi o fabrică textilă, apoi una de abrazive, cărora li s-au adăugat altele, de mașini-unelte, de confecții, de produse alimentare. În prezent, se înalță combinatul petrochimic, proiectat să aibă o mare capacitate de producție și căruia de pe acum i se spune gigantul chimiei de pe Volga. O bună parte din materia primă necesară îi va fi furnizată de noile regiuni petrolifere, recent descoperite în stepa înconjurătoare.

Devenit simbol al devotamentului nemărginit față de patrie, Volgogradul își merită din plin renumele cîștigat atît în zilele eroice ale războiului, cît și în anii de muncă rodnică, optimistă, pusă în slujba construcției comuniste.

SPRE TAINELE ȘTIINȚEI

Dominată de crestele semețe, învăluite în nori ale munților Tian-San, Kirghizia este cea mai sudică republică a Uniunii Sovietice. Această țară a munților, locuită cîndva de păstori nomazi, analfabeți nu numai în sensul că nu știau carte, dar nici măcar nu aveau un alfabet al limbii lor, ilustrează cît se poate de concludent transformările social-economice adînci petrecute în anii puterii sovietice, procesul de afirmare creatoare a forțelor unui popor în condițiile socialismului.

Referindu-se la trecut, unul dintre ziariștii kirghizi cu care am stat mai îndelung de vorbă, tovarășul Tokumbaev, îmi spunea că, înainte de revoluție, Kirghizia nu a avut nici un fel de industrie. De altfel, nici nu putea fi vorba de așa ceva în plin regim feudal, în condițiile cînd acest popor rămînea la bunul plac al manapilor și bailor, îmi explică interlocutorul meu. Astăzi sînt în plină înflorire ramuri ca industria minieră, a construcției de mașini, industria ușoară și alimentară, a materialelor de construcții, mai cu seamă acele ramuri legate de resursele existente aici: zăcăminte de cărbuni, de mercur și antimoniu, de cupru și zinc.

Principala îndeletnicire a populației de la sate rămîne creșterea animalelor, întrucît din suprafața agricolă totală a republicii partea cea mai mare o reprezintă pășunile, situate între 1500 și 4000 de metri altitudine, pe care trăiesc 10 000 000 de vite — oi, cornute, cai, iar la mari înălțimi iakul. În munți, iurtele, altădată singurele locuințe ale kirghizilor, se mai mențin doar ca adăposturi de vară ale păstorilor. Zonele roditoare din sud dau mari recolte de bumbac, iar în nord, pe ogoare irigate, domnesc sfecla de zahăr, macul medicinal, tutunul.

Frunze, capitala republicii, este un oraș născut de fapt în anii de după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, pe locul fostului tîrg periferic Pispek. De sus, din avion, orașul are înfățișarea unui adevărat parc. Este, de altfel, unul din puținele orașe ale lumii care oferă cu atîta generozitate fiecăruia din locuitorii săi cîte o sută de metri pătrați de spațiu verde. O particularitate arhitecturală a capitalei kirghize este aceea că are, văzută din vîrful muntelui Ala-Tao, înfățișarea unei pîlnii cu gura largă în sus. În zona centrală, majoritatea caselor au numai unul, două sau trei etaje, în timp ce spre margini, în cartierele noi, pînă la 8 etaje. Explicația constă, după cum ne spunea arhitectul-șef, în seismicitatea oarecum accentuată a zonei; dacă o vreme nimeni nu s-a hazardat să ridice clădiri înalte, în prezent, prin aplicarea unor noi soluții tehnice, orașul a început să se ridice pe verticală.

Ceea ce impresionează deosebit rămîne însă dezvoltarea rețelei izvoarelor de cultură: școli de cultură generală, tehnice și medii de specialitate, institut politehnic, universitate, institut agronomic și unul de medicină, teatre, filarmonică, biblioteci și muzee.

În cele 13 institute ale Academiei kirghize de științe lucrează peste 900 de cercetători, dintre care 300 sînt candidați și doctori în științe.

Un tablou succint al tematicii de cercetare arată că sînt urmărite îndeaproape problemele teoretice și practice decurgînd din specificul economiei naționale a republicii. Se acordă atenție studierii și folosirii resurselor naturale ale Kirghiziei. Printre rezultatele obținute pînă acum se numără raionarea microseismică a teritoriului (cu largă aplicare în construcțiile industriale și urbane), studii privind amenajarea lacului Isîk-Kul, trasarea unor rețele de irigații, ameliorarea diferitelor rase de animale. Numeroase teme de cercetare se referă la domeniul fizicii cristalelor, al stratigrafiei și tectonicii regionale, la difuzarea undelor radio în condiții de munte, la rezolvarea unor probleme ale automatizării complexe, la obținerea îngrășămintelor chimice și, nu pe ultimul plan — la istoria, limba, literatura și folclorul kirghiz.

Iată, dar, că aproape aceeași generație, care a înfăptuit revoluția socialistă, a străbătut drumul de la neștiința de carte la tainele științei și tehnicii contemporane, a acumulat acele cunoștințe și noțiuni care-i permit să abordeze o problematică vastă a științei moderne.

■

Atît de diversă și tumultuoasă, întrunind note caracteristice și trăsături proprii, irepetabile, dezvăluind preocupări bogate, activitatea social-economică, viața spirituală cu care am făcut cunoștință la Vilnius, la Volgograd, la Frunze — puncte de reper pe întinderea Uniunii Sovietice — au ca numitor comun același ritm al muncii rodnice pentru făurirea societății comuniste.

reflector

SCHIMBURI COMERCIALE R.D.G. — MAREA BRITANIE

De curînd, la invitaţia Camerei de Comerţ exterior a R.D.G., o delegaţie comercială britanică, reprezentantă a Camerei de Comerţ londoneze, a făcut o vizită în R.D.Germană. Potrivit relatării ziarului „Neues Deutschland", conducătorul delegaţiei comerciale britanice a comunicat, în cadrul unei conferinţe de presă organizată cu prilejul vizitei, că „s-a încheiat un acord care prevede pînă la sfîrşitul anului 1972 schimburi comerciale în valoare de 27,5 milioane lire sterline". „Delegaţia — continuă ziarul citat — s-a convins că există posibilităţi largi pentru dezvoltarea în continuare a schimburilor de mărfuri între R.D.G. şi Marea Britanie. Astfel, este posibilă chiar o intensificare a comerţului pînă la 50 milioane lire sterline de fiecare parte".

Referindu-se la acordul economic între R.D.G. şi Marea Britanie, în cadrul unui interviu acordat revistei „Horizont" (R.D.G.), Gerhard Beil, secretar de stat la Ministerul Economiei Externe a R.D.G., arăta : „El reglementează relaţiile economice reciproce pentru o perioadă de trei ani. În afară de aceasta, acordul prevede îmbunătăţiri reciproc avantajoase ale modalităţilor de desfăşurare a comerţului, printre altele, un grad mai mare de liberalizare pentru exporturile R.D.G. Atît în cursul vizitei mele la Londra cît şi al vizitei delegaţiei britanice în R.D.G. a existat un acord de principiu în privinţa faptului că numai relaţiile economice normale între state pot oferi premisele necesare pentru o largă colaborare".

CONSTRUCŢIILE NAVALE ÎN 1969

Lloyd's Register of Shipping a dat publicităţii statistica lansărilor de nave nou construite în anul 1969. Din totalul de 19 315 290 de tone pe care-l reprezintă aceste lansări, Japonia a construit 9 303 453, deci 48 %, rămînînd astfel, în continuare, pe primul loc în lume în această ramură industrială. Locurile doi şi trei revin R.F.G. cu 1 749 000 de tone şi Suediei cu 1 260 000 de tone. Pentru ilustrarea evoluţiei, în ultimii cinci ani, a primilor zece mari constructori navali din lume, se dă următorul tablou comparativ, reprezentînd tonajul lansat de fiecare în parte, în anul 1965 şi în anul 1969 :

	1965	1969
— Japonia	3 764 000	9 303 453
— R. F. G.	827 000	1 749 000
— Suedia	1 034 000	1 260 000
— Anglia	808 000	846 000
— Franţa	530 000	665 000
— Spania	236 000	620 000
— Norvegia	369 000	616 000
— S. U. A.	250 000	434 000
— Italia	462 000	424 000
— Iugoslavia	178 000	334 000

Din totalul tonajului lansat în anul 1969, 48,3 % au fost petroliere (dintre care 19 unităţi de peste 100 000 de tone). Cifrele statistice de mai sus nu cuprind producţiile şantierelor navale din U.R.S.S. şi din Republica Populară Chineză.

sinteze

Principiile imperative ale dreptului internaţional — factor esenţial în asigurarea unui climat de pace şi securitate

prof. univ. dr. docent Edwin Glaser

Viaţa internaţională contemporană ilustrează pregnant faptul că principiile dreptului internaţional contemporan, general admise, dobîndesc o recunoaştere tot mai largă din partea statelor, se bucură de un sprijin tot mai activ din partea opiniei publice mondiale. Aceste principii îşi găsesc o sferă din ce în ce mai extinsă de afirmare şi o capacitate crescîndă de influenţare, deoarece corespund unor exigenţe *obiective* ale evoluţiei relaţiilor internaţionale pe cele mai diverse planuri, asigură cadrul de legalitate indispensabil dezvoltării unor trainice şi benefice raporturi de cooperare între toate ţările, constituind, în ultimă instanţă, fundamentul *sine qua non* al împlinirii unei opere constructive de pace, progres şi largă cooperare între state. *„Întreaga viaţă internaţională* — sublinia tovarăşul Nicolae Ceauşescu — *învederează că una din condiţiile fundamentale ale progresului pe calea dezvoltării încrederii şi colaborării dintre naţiuni este aşezarea fermă a raporturilor dintre state pe temelia solidă a principiilor independenţei şi suveranităţii naţionale, egalităţii în drepturi, neamestecului în treburile interne şi avantajului reciproc. Respectarea strictă a acestor principii, a dreptului sacru al fiecărui popor de a-şi hotărî singur destinele, de a-şi alege de sine stătător căile dezvoltării, de a-şi exercita prerogativele suveranităţii naţionale reprezintă premisa esenţială a unei colaborări internaţionale eficiente şi rodnice, chezăşia consolidării păcii în lume".*

În condiţiile contemporane — cînd, paralel cu afirmarea crescîndă a tendinţelor pozitive, îndreptate spre statornicirea în relaţiile dintre state a unui climat sănătos, întemeiat pe normele fundamentale ale dreptului internaţional, se produc încă numeroase încălcări ale acestor norme, cînd cercurile imperialiste, reacţionare atentează la suveranitatea şi independenţa naţională a statelor, ceea ce pune în pericol pacea mondială, progresul şi dezvoltarea de sine stătătoare a popoarelor — lupta pentru implantarea legalităţii internaţionale, pentru respectarea consecventă de către toate statele şi faţă de toate statele a principiilor de drept internaţional dobîndeşte noi valenţe, constituie un imperativ fundamental. Acţiunea desfăşurată în sensul statornicirii ferme şi generale a legalităţii internaţionale reprezintă astfel un element de mare importanţă al luptei antiimperialiste, se înscrie în mod firesc în efortul comunităţii mondiale a popoarelor pentru pace, progres şi cooperare.

Principiile de drept internaţional şi-au găsit consacrarea în numeroase şi importante documente postbelice, între care, în primul rînd, desigur, în Carta Organizaţiei Naţiunilor Unite. Conforme intereselor tuturor popoarelor de dezvoltare a unor ample şi fructuoase relaţii de cooperare pe diverse planuri, de edificare a unei opere trainice de pace şi securitate, aceste principii — la care a subscris imensa majoritate a statelor — constituie astăzi esenţa legii internaţionale, a acelui drept internaţional contemporan, *universal valabil*, prin înseşi exigenţele cărora răspunde, ca şi prin interesele şi obligaţiile statelor care stau garante pentru respectarea lui. Articolul 53 din Convenţia de la Viena privind dreptul tratatelor, încheiată la 23 mai 1969, prevede : „Este nul orice tratat care în momentul încheierii sale este în conflict cu o normă imperativă de drept internaţional general. În aplicarea prezentei Convenţii, se socoteşte ca fiind o normă de drept internaţional general o normă acceptată şi recunoscută de comunitatea internaţională a statelor în ansamblul ei, de la care nu poate fi îngăduită nici o derogare şi care nu poate fi modificată decît printr-o nouă normă de drept internaţional general avînd acelaşi caracter". De asemenea, în articolul 64 din aceeaşi Convenţie se precizează : „În cazul ivirii unei noi norme imperative de drept internaţional general, oricare tratat existent, care s-ar afla în conflict cu această normă, devine nul şi ia sfîrşit".

Aceste texte consacră existenţa în ansamblul dreptului internaţional contemporan a unui mănunchi de norme şi principii care se impun respectului tuturor statelor, în aşa fel încît statele nu pot să li se sustragă, fie prin hotărîrea lor unilaterală, fie prin tratatele bi sau multilaterale pe care le-ar încheia. Totalitatea acestor norme — ele formează un tot dialectic indisolubil, nesocotirea oricăreia din ele implicînd încălcarea celorlalte — este desemnată tot mai des sub denumirea de *jus cogens gentium*, dreptul internaţional

coercitiv (spre deosebire de *jus gentium dispositivum*, termen folosit în legătură cu acele norme de drept internațional care se aplică atunci cînd statele în cauză nu manifestă voința de a da unei probleme a relațiilor internaționale o altă soluție decît cea propusă prin norma în chestiune).

Rezultat al unei evoluții istorice îndelungate, adesea contradictorii, dreptul internațional contemporan sintetizează o vastă experiență istorică privind relațiile dintre state, experiență care a verificat necesitatea obiectivă a instaurării în aceste relații a comandamentelor rațiunii și eticii. În dreptul internațional contemporan se găsesc însumate, într-un sistem unitar, normele juridice și morale indispensabile dezvoltării normale a raporturilor de cooperare între state, ale asigurării păcii și progresului. O mărturie convingătoare pentru importanța pe care apariția dreptului internațional contemporan, cuprinzînd principii și norme general admise, o are pentru dezvoltarea pașnică și progresistă a umanității, o constituie numeroasele secole de istorie în care legalitatea internațională, insuficient elaborată — în ceea ce privește circumscrierea conținutului normelor și principiilor pe care le implică, ca și a documentelor care le consacră — sau direct încălcată, a lăsat loc arbitrariului și ilegalităților, cu corolarele lor — suspiciune, neîncredere, încordare și, deseori, grave tulburări în viața internațională, conflicte militare. Este de istorică evidență faptul că numai atunci cînd statele au înțeles să promoveze o politică conformă cu dreptul internațional, evoluția relațiilor dintre ele a cunoscut un curs normal de desfășurare, în conformitate cu idealurile de pace și progres ale popoarelor.

Universalitatea principiilor fundamentale ale dreptului internațional contemporan — în ultimă instanță respectarea fermă și consecventă a acestora — constituie un element esențial pentru asigurarea unui climat de pace și securitate în lume. Legalitatea internațională este necesarmente indivizibilă fiind indisolubil legată de indivizibilitatea, în epoca noastră, a păcii, securității și bunăstării popoarelor. Ea are ca finalitate asigurarea drepturilor suverane ale fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără amestec dinafară, în conformitate cu propriile interese și năzuințe. *Este, incontestabil, un drept general, aparținînd oricărui popor, fără nici un fel de condiții, excepții sau restricții.* Acest drept fundamentează logic, rațional, moral, politic și juridic suveranitatea de stat, independența națională, instituții fundamentale ale legalității contemporane, a căror respectare constituie una din condițiile necesare menținerii și consolidării păcii și securității în lume, ale dezvoltării unei colaborări fructuoase în relațiile internaționale contemporane.

Corolare necesare și indispensabile ale dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta, principiile fundamentale ale relațiilor dintre state implică lipsa de liceitate, deci de validitate și de eficacitate juridică — adică a elementelor esențiale ale reglementării juridice, ale dreptului internațional — a oricărui sistem de reguli de comportare a statelor în relațiile lor reciproce, de natură să autorizeze — fie și numai în relațiile dintre anumite state, special determinate, fie și numai în anumite împrejurări, „excepționale" — amestecul în treburile interne (sau externe) ale unui stat sau asuprirea colonială și exploatarea neocolonială a unui popor.

Dreptul internațional contemporan — reafirmat, între altele, în rezoluția 2 131/XX din 22 decembrie 1965 a Adunării Generale a O.N.U. : *„Declarația asupra inadmisibilității intervenției în treburile interne ale statelor și asupra protecției independenței și suveranității lor", în alte numeroase documente internaționale cu vocație de universalitate* — impune respectarea de către toate statele, față de toți, a principiului neintervenției și suveranității permanente asupra bogăției și resurselor naționale, elemente necesare înfăptuirii dreptului popoarelor de a-și hotărî singure soarta. Hegemonismul, imixtiunea în treburile interne ale altor popoare, politica de forță și dictat în relațiile internaționale — practici proprii tipului de relații promovat de cercurile imperialiste, reacționare — întîmpină o ripostă tot mai hotărîtă din partea popoarelor, a statelor iubitoare de pace, a opiniei publice mondiale.

Dreptul popoarelor de a-și hotărî singure destinul postulează, de asemenea, repudierea forței și amenințării cu forța, în primul rînd a intervenției armate, a războiului de agresiune, din relațiile internaționale. Se știe că o evoluție sinuoasă, contradictorie, totuși relativ rapidă, a dus — în condițiile noi create prin apariția statelor socialiste, prin schimbarea raportului de forțe pe plan mondial în favoarea forțelor păcii, socialismului și progresului — la o mutație fundamentală, calitativă, în dreptul internațional, care înainte vreme recunoștea statelor *jus ad bellum*, „dreptul" de a porni războiul unul împotriva altuia, dar care în prezent interzice războiul de agresiune — ca fiind o gravă crimă internațională — recurgerea la folosirea forței și la amenințarea cu forța (art. 2, par. 4 din Carta Organizației Națiunilor Unite). Repudierea forței din ansamblul mijloacelor licite ale politicii externe a statelor apare astfel ca un imperativ de o aplicabilitate generală.

Ridicarea respectului suveranității de stat, a independenței naționale — și a corolarelor acestora, principiile neamestecului în treburile altuia, egalității depline în drepturi, avantajului reciproc — la rangul de *normă fundamentală a relațiilor dintre toate statele, fără excepție, îngrădiri sau discriminări*, reflectă necesitatea obiectivă de dezvoltare a vieții internaționale în epoca noastră, cînd omenirea are de rezolvat sarcini care impun conjugarea tuturor resurselor umane și materiale, colaborarea tuturor popoarelor. Lumea contemporană presupune state independente, ca subiecte egale în drepturi ale relațiilor internaționale. În lipsa egalității în drepturi, interdependența ar deveni sinonimă cu dependența. Or, dependența, încălcarea dreptului de a-și hotărî singure soarta, sînt respinse cu hotărîre de popoare.

Principiile dreptului internațional dobîndesc o recunoaștere din ce în ce mai largă în rîndul opiniei publice, care le apreciază ca fiind singurele în măsură să asigure dezvoltarea normală a relațiilor între state în epoca noastră. Declarații a numeroși oameni politici, șefi de state și guverne vin să confirme încă o dată utilitatea și eficiența acestor principii. „Într-adevăr — sublinia Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, șahinșahul Iranului — trăim în epoca actuală într-o lume în care interdependența popoarelor devine din ce în ce mai mult un adevăr de netăgăduit. Ca atare, este de datoria fiecărei țări de a se conforma atît din punct de vedere național, cît și internațional, cerințelor comprehensiunii universale, bunei înțelegeri și colaborării între popoare, respectînd cu strictețe drepturile fiecăreia". La rîndul său, președintele Turciei, Cevdet Sunay, arăta : „Turcia consideră ca elemente de bază ale politicii sale generale principiile respectării independenței, suveranității și integrității teritoriale, ale egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne... Sîntem convinși de necesitatea ca toate statele să depună toate eforturile în acest scop". Referindu-se la normele de natură a chezăși o evoluție sănătoasă a relațiilor interstatale, președintele Tunisiei, Habib Bourguiba, releva : „După părerea mea, principiile pe care trebuie să se bazeze relațiile internaționale sînt, înainte de toate, respectarea suveranității fiecărui stat, neamestecul în treburile interne ale altor state".

Aplicarea fermă a normelor și principiilor dreptului internațional contemporan — obligație fundamentală a statelor, cerință esențială a evoluției internaționale actuale — în care interdependențele multiple impun, mai mult ca oricînd, o legalitate internațională respectată cu consecvență de către toți și față de toți — este de natură să confere statelor care o promovează neabătut, prestigiu și autoritate, să contribuie la creșterea influenței lor în rîndurile opiniei publice mondiale. Observarea riguroasă a dreptului internațional contemporan — garanție a păcii și securității internaționale — facilitează întronarea și consolidarea unei atmosfere de încredere și bunăvoință reciprocă, în care necesitățile și posibilitățile de a coopera fructuos, puternic resimțite de popoare, se pot împlini în coordonate, ritmuri și forme superioare, spre beneficiul fiecăruia dintre ele și al omenirii în ansamblu.

Faptul că nu pot exista reglementări valabile care să contravină principiilor imperative ale legalității internaționale — aceasta fiind generală, egală pentru toate statele — nu exclude posibilitatea ca, în relațiile dintre anumite state, pe lîngă principiile generale — reprezentînd un minimum de legalitate, indispensabil menținerii păcii și securității — să se aplice și unele norme specifice de conduită. Este cazul principiilor proprii raporturilor dintre statele socialiste — singurele în care suveranitatea statului este o adevărată suveranitate a poporului, nu numai în formă, ci și în esență, deoarece statul socialist servește poporul, acționează în interesul său. Aceste raporturi, radical opuse celor promovate de imperialism, sînt menite să slujească și să urmărească asigurarea deplinei egalități în drepturi între state, a suveranității și independenței de stat, cooperarea strînsă internaționalistă între popoare. *Este vorba de norme proprii societății bazate pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, cum sînt prietenia și întrajutorarea tovărășească : ele se adaugă, în relațiile dintre statele socialiste, principiilor generale ale dreptului internațional, aplicabile în raporturile dintre toate statele lumii, întărindu-le și îmbogățindu-le cu valențele internaționalismului socialist.*

Esența reațiilor dintre țările socialiste implică, în cel mai riguros înțeles al cuvîntului, aplicarea deplină și ridicarea pe o treaptă nouă a conținutului principiilor fundamentale ale dreptului internațional. În socialism, pe te-

renul *obiectiv* creat prin desființarea relațiilor sociale bazate pe asuprire și exploatare, aceste principii își îmbogățesc conținutul cu noi trăsături, capătă o sferă de aplicabilitate deosebit de largă, oferindu-se posibilitatea manifestării lor consecvente.

Așa cum se știe, sistemul socialist mondial este un ansamblu de state libere, independente și suverane, a căror colaborare mutuală se întemeiază pe respectarea strictă a drepturilor suverane ale fiecărui popor de a decide de sine stătător asupra căilor sale de dezvoltare.

Promotoare ale progresului și păcii în lumea contemporană, statele socialiste au o răspundere istorică în aplicarea principiilor și normelor fundamentale ale dreptului internațional, în statornicirea și consolidarea lor în viața internațională. O asemenea acțiune este de natură să aducă o contribuție esențială la instaurarea legalității internaționale, este conformă pe deplin cu interesele tuturor popoarelor, corespunde în cel mai înalt grad vocației de pace și progres a socialismului, constituind o condiție esențială pentru ca noua orînduire să-și exercite o influență crescîndă în viața internațională contemporană.

Statelor socialiste le revine misiunea istorică, precizată încă de Marx, de a lupta *„pentru ca legile supreme în relațiile dintre națiuni să fie legi naturale ale moralei și justiției, care trebuie să guverneze raporturile dintre indivizi"*.

Atașamentul României socialiste la cauza promovării neabătute a dreptului internațional general, acțiunea sa militantă pentru întemeierea relațiilor internaționale pe fundamentul trainic al principiilor acestuia constituie o contribuție activă la realizarea sarcinii istorice de a înlocui integral și definitiv, în sfera relațiilor dintre state, dintre popoare, domnia forței cu domnia dreptului.

Îndeplinindu-și misiunea istorică de asigurare în România a bunului mers al construcției socialiste și, prin aceasta, de întărire a sistemului mondial socialist în ansamblu, partidul și guvernul nostru acționează cu spirit de inițiativă, dinamic și consecvent pentru promovarea în lumea întreagă a comandamentelor rațiunii și eticii, a principiilor legalității internaționale. Afirmarea consecventă a acestor principii corespunde în cel mai înalt grad năzuințelor și aspirațiilor fundamentale ale poporului român, intereselor generale ale socialismului, cauzei menținerii și consolidării păcii în lume.

Pornind de la interesele vitale ale poporului român, ale socialismului, progresului și păcii, România pune în centrul politicii sale externe întărirea prieteniei, colaborării și alianței frățești cu toate țările socialiste, de care sîntem legați prin orînduirea socială comună, prin ideologia marxist-leninistă, prin idealurile și țelurile comune. Partidul și guvernul țării noastre — în spiritul politicii lor consecvent internaționaliste — și-au exprimat în nenumărate rînduri hotărîrea de a dezvolta continuu această colaborare, de a acționa și în viitor pentru întărirea unității și coeziunii țărilor socialiste, condiție esențială a luptei victorioase pentru pacea și progresul omenirii. În același timp, România dezvoltă relații cu celelalte state, indiferent de orînduirea lor social-politică, pe baza normelor fundamentale ale dreptului internațional. Acțiunea perseverentă în sprijinul statornicirii ferme în planul relațiilor dintre state a normelor de bază ale dreptului internațional, al afirmării consecvente a drepturilor suverane ale popoarelor la existența liberă și independentă au contribuit la creșterea prestigiului internațional al României socialiste, la sporirea stimei și considerației de care țara noastră se bucură peste hotare.

Promovînd o politică externă de pace, în conformitate cu principiile dreptului internațional contemporan, România socialistă se pronunță neobosit în sprijinul respectării ferme a acestor principii, militează pentru soluționarea problemelor litigioase dintre state pe căi politice care să excludă orice folosire a forței sau a amenințării cu forța în viața internațională.

Poporul român privește cu îngrijorare escaladarea conflictului din Indochina, intervențiile fățișe ale cercurilor imperialiste din S.U.A. în viața altor popoare, încălcarea dreptului sacru al acestora, la pace, indepedență și suveranitate națională. Țara noastră se pronunță pentru curmarea agresiunii Statelor Unite în Vietnam, încetarea definitivă a bombardării teritoriului Republicii Democrate Vietnam, pentru retragerea trupelor americane și saigoneze din Cambodgia și renunțarea la acțiunile militare îndreptate împotriva forțelor patriotice din Laos. Singura soluție de pace în această regiune poate porni numai de la respectarea dreptului popoarelor vietnamez, laoțian și cambodgian de a-și hotărî singure soarta, potrivit aspirațiilor proprii, fără nici un amestec dinafară.

Țara noastră se pronunță, de asemenea, pentru lichidarea focarului de război din Orientul Apropiat, pentru soluționarea pașnică a conflictului din această zonă în spiritul rezoluției Consiliului de Securitate din 1967. În acest sens este necesar să se asigure retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate, respectarea dreptului la existență și dezvoltare independentă a fiecărui stat din această regiune, rezolvarea problemei refugiaților palestinieni în conformitate cu interesele lor legitime.

Partidul și guvernul țării noastre apreciază că în condițiile complicate ale situației internaționale actuale, fiecare stat, fiecare popor — mare sau mic — trebuie să-și aducă contribuția la cauza păcii și prieteniei între popoare, la rezolvarea problemelor litigioase, la dezvoltarea relațiilor dintre state pe baza principiilor care se impun tot mai mult ca singurele valabile în viața internațională contemporană : respectul independenței și suveranității naționale, egalitatea în drepturi, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, respectarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur destinele. Conștientă de răspunderile sale naționale și internaționale, Republica Socialistă România a militat și militează cu consecvență pentru afirmarea acestor principii în relațiile dintre toate statele, își aduce o contribuție activă la dezvoltarea colaborării între popoare, la întărirea continuă a forțelor socialismului și progresului, la instaurarea păcii în lume.

Răspuns la întrebările cititorilor

Liga Arabă

Constantin Stănescu

Cititorul Gavril Năstase din București ne-a cerut să publicăm date în legătură cu istoricul, structura și relațiile cu alte organizații internaționale ale Ligii Arabe.

Liga Arabă — sau Liga statelor arabe, după denumirea sa oficială — a fost creată prin Pactul adoptat la Cairo, la 22 martie 1945, de țările arabe independente din acel timp : Siria, Transiordania, Irak, Arabia Saudită, Liban, Egipt și Yemen. Preambulul Pactului proclamă dorința comună a statelor membre ale Ligii de a strînge legăturile dintre ele, pe baza respectării independenței și suveranității, și de a-și îndrepta eforturile spre binele comun și securitatea tuturor țărilor arabe, spre realizarea aspirațiilor și speranțelor lor, răspunzînd astfel dorinței opiniei publice din întreaga lume arabă.

Scopurile organizației, potrivit Pactului, constau în strîngerea relațiilor între statele membre, coordonarea politicii lor în vederea cooperării reciproce și a salvgardării independenței și suveranității lor, preocuparea generală pentru treburile și interesele țărilor arabe. Domeniile de cooperare privesc problemele economice și financiare, comunicațiile, problemele culturale, sociale și de sănătate, problemele referitoare la naționalitate, pașapoarte, vize etc. În același timp, în Tratatul de apărare comună și de cooperare economică — încheiat la Cairo, la 13 aprilie 1950 de statele membre ale Ligii Arabe și intrat în vigoare la 23 august 1952, — s-a prevăzut că aceste state se obligă să nu încheie nici o înțelegere internațională care ar putea fi în contradicție cu prevederile Tratatului și să nu acționeze, în relațiile lor internaționale, într-un mod care ar fi contrar scopurilor acestuia.

Liga Arabă mai are, potrivit Pactului, sarcina stabilirii modalităților de cooperare cu organismele internaționale, precum și pe aceea de a media în di-

vergențele care pot duce la război între statele membre sau între un stat membru și unul terț, iar în caz de agresiune împotriva unui stat membru — de a stabili măsurile necesare pentru respingerea ei. Pactul interzice recurgerea la forță pentru rezolvarea neînțelegerilor dintre statele membre ale Ligii și cuprinde prevederi cu privire la reglementarea lor prin conciliere, arbitraj și mediere. Fiecare stat membru are obligația să respecte sistemul de guvernămînt al celorlalte state și să se abțină de la orice acțiune care ar avea drept scop schimbarea acestuia.

Statele membre ale Ligii pot încheia înțelegeri prin care să stabilească între ele o cooperare mai strînsă și legături mai puternice decît cele prevăzute de Pact. Pactul conține prevederi cu privire la aderarea altor state decît cele care sînt membre originare ale organizației, precum și cu privire la retragerea și la excluderea din Ligă. Statele arabe care nu sînt membre ale Ligii pot participa, în condițiile stabilite de Consiliul Ligii, la lucrările comitetelor acesteia.

În prezent, din Liga Arabă fac parte următoarele state arabe : Maroc, Algeria, Libia, Tunisia, R.A.U., Sudan, Liban, Siria, Iordania, Kuweit, Arabia Saudită, Republica Arabă Yemen, Republica Populară a Yemenului de sud. Sediul permanent al Ligii este la Cairo. Clădirile ocupate de Ligă sînt, potrivit Pactului, inviolabile, iar membrii Consiliului și ai comitetelor, ca și principalii funcționari ai organizației, se bucură de privilegii și imunități diplomatice în exercitarea funcțiilor lor.

Organele Ligii sînt, potrivit prevederilor Pactului, Consiliul, Comisiile speciale și Secretariatul general permanent. Consiliul este compus din reprezentanții tuturor statelor membre, avînd sarcina de a realiza obiectivele Ligii și de a veghea la aducerea la îndeplinire a înțelegerilor intervenite între statele membre. El se reunește în sesiuni ordinare de două ori pe an, (martie și octombrie) și în sesiuni extraordinare oricînd este nevoie, la cererea a două state membre. Pentru fiecare din cele șase domenii de cooperare prevăzute de Pact, funcționează o comisie specială în care sînt reprezentate toate statele membre. Secretariatul General al Ligii se află la Cairo. Secretarul general, numit de Consiliu, are gradul diplomatic de ambasador.

Două noi organe ale Ligii au fost create prin Tratatul de apărare comună și de cooperare economică — Consiliul economic, compus din miniștrii economiei ai țărilor membre ale tratatului sau reprezentanții lor, și Consiliul comun al apărării, compus din miniștrii apărării și ai afacerilor externe sau reprezentanții lor. O comisie militară permanentă compusă din reprezentanți ai statelor majore ale țărilor membre întocmește studii și propuneri, pe care le supune Organizației militare consultative, compuse din șefii de stat major ai statelor membre, înainte de a le prezenta Consiliului comun al apărării.

Una din activitățile importante ale Ligii Arabe a constituit-o cea legată de convocarea conferințelor la nivel înalt ale statelor arabe : Cairo (13-17 ianuarie 1964) ; Alexandria (5-11 septembrie 1964) ; Casablanca (13-18 septembrie 1965) ; Khartum (29 august — 2 septembrie 1967) și Rabat (21-24 decembrie 1969). Sub egida Ligii s-a organizat, de asemenea, un mare număr de conferințe în domeniile cultural, arheologic, lingvistic, medical, social, precum și conferințe ale scriitorilor, profesorilor, ziariștilor și avocaților arabi, care au dus la crearea de Federații profesionale ce colaborează cu Liga. În același timp, au fost create o serie de instituții specializate afiliate Ligii Arabe cum sînt Uniunea poștală arabă, Uniunea arabă de telecomunicații, Banca arabă de dezvoltare, precum și un număr de organisme care lucrează sub controlul Secretariatului general al Ligii, cum ar fi Biroul arab al narcoticelor, Institutul pentru înalte studii arabe, Centrul serviciilor sociale, Institutul manuscriselor arabe și Muzeul cultural.

În efortul de a obține recunoașterea Ligii Arabe ca organizație regională, țările arabe au susținut, încă la Conferința din 1945 de la San Francisco, necesitatea dezvoltării economice și sociale regionale în cooperare cu Organizația Națiunilor Unite. Purtătorii de cuvînt ai Ligii au reafirmat apoi, în repetate rînduri, angajamentul acesteia de a respecta obiectivele și principiile O.N.U. — o rezoluție a Consiliului Ligii Arabe din 2 februarie 1951 declara că Liga își însușește principiile Națiunilor Unite. La 1 noiembrie 1950, Adunarea Generală a O.N.U., adoptînd o recomandare a Comisiei a VI-a juridice, a cerut Secretarului general al Națiunilor Unite să invite pe Secretarul general al Ligii Arabe ca observator oficial la cea de-a șasea sesiune a Adunării Generale a O.N.U. Această invitație, căreia Secretarul general adjunct al Ligii Arabe i-a dat urmare în 1951, a fost apoi reînnoită pentru fiecare sesiune.

Liga are, din 1954, o misiune permanentă la New York, și din 1956 alta la Oficiul de la Geneva al O.N.U. Aceste misiuni au, printre alte sarcini, pe aceea de a coordona activitatea delegațiilor țărilor arabe la O.N.U. și la instituțiile ei specializate. Unele din acestea, cum ar fi Organizația Internațională a Muncii (O.I.M), U.N.E.S.C.O., Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) și Organizația pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.), au încheiat cu Liga Arabă, căreia i-au recunoscut statutul de organizație regională, acorduri pentru coordonarea regională a programelor de interes comun. Liga are delegați permanenți pe lîngă unele din instituțiile specializate ale O.N.U., iar unele din acestea au birouri regionale în lumea arbă (F.A.O. și O.M.S. în Republica Arabă Unită, U.N.E.S.C.O. în Liban), care colaborează cu Liga Arabă. Organele Ligii Arabe, și în special Departamentul Politic din cadrul Secretariatului general, lucrînd sub îndrumarea Consiliului Ligii, acționează în scopul coordonării poziției țărilor arabe în problemele de pe ordinea de zi a O.N.U. și a instituțiilor specializate ale O.N.U.

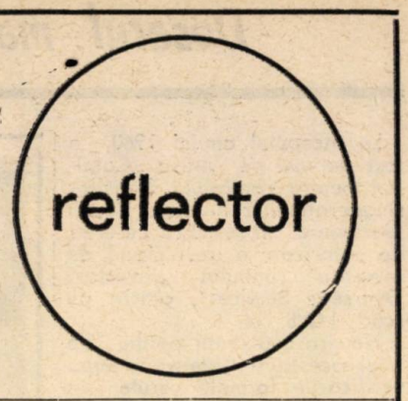

ENRICO BERLINGUER LA TELEVIZIUNEA IUGOSLAVĂ

Săptămîna trecută, televiziunea iugoslavă a avut ca oaspete, în cadrul emisiunii „Probleme curente" pe Enrico Berlinguer, vicesecretar general al P.C. Italian, care s-a aflat în Iugoslavia la invitația Prezidiului U.C.I. Relevînd cu acest prilej evoluția favorabilă a relațiilor între P.C.I. și U.C.I., E. Berlinguer a apreciat că ca se datorează poziției lor identice sau aproape identice în numeroase probleme. „Acolo unde se ivesc poziții diferite — a specificat vorbitorul — cele două partide organizează discuții sincere bazate pe respectarea reciprocă a independenței și autonomiei".

Răspunzînd unor întrebări privind stadiul și preocupările actuale ale forțelor de stînga, indeosebi ale comuniștilor italieni, E. Berlinguer a arătat că în prezent se acordă o însemnătate deosebită luptei pentru asigurarea libertăților democratice în toate domeniile vieții sociale. „De fapt — a declarat oaspetele italian — dorim să construim o societate socialistă care, firește, se va baza pe tradițiile țării noastre și aspirațiile poporului nostru, doritor să fructifice acele valori a căror dezvoltare este astăzi împiedicată de sistemul capitalist. De aceea, urmărim cu o mare atenție experiențele dobîndite de țările care au construit sau sînt pe cale să construiască socialismul".

Referindu-se la problema internaționalismului, Berlinguer a arătat că „mișcarea revoluționară mondială contemporană a căpătat proporții uriașe și, firește, aceasta se reflectă într-o multitudine de aspecte. Cu alte cuvinte, se pune problema dezvoltării unor noi forme de cooperare, care depășesc sfera partidelor comuniste, forme ce cuprind diferite forțe din rîndurile oamenilor muncii din lumea întreagă care luptă pentru cauza revoluției, pentru apărarea păcii".

STATUETE „ATOMICE"

Cercetările întreprinse în ultimul timp de către specialiștii Agenției Internaționale de Energie Atomică au dus la realizarea unui nou sortiment de lemn care dă rezultate satisfăcătoare la prelucrarea artistică. Folosind material lemnos pregătit după indicațiile acestor specialiști (tratare cu anumite substanțe chimice și cu iradieri), artiștii chinezi au produs, recent, primele statuete „atomice", care nu se deteriorează în timpul manoperei și nici la transport. S-a ajuns astfel să se pună în comerț obiecte de artă, din lemn, foarte căutate în toată lumea, care au prețuri substanțial reduse, riscurile de casare existente pînă acum fiind complet înlăturate.

Dosarul marilor afaceri

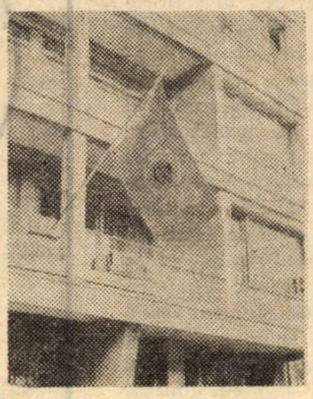

Sediul central „I.O.S." din Geneva

„FABRICA DE BANI" I.O.S. ÎN PRAGUL FALIMENTULUI

La începutul anului 1960 a fost depusă pe masa „Comisiei pentru controlul băncilor și operațiunilor financiare" din Germania federală, cererea de autorizare a unui „fond de investiții" intitulat „Investors Overseas Services", adică, pe scurt, I.O.S.

Nu era cea dintîi petiție de felul acesta și Comisia, după verificările formale cerute în asemenea împrejurări, a dat aprobarea solicitată și a trimis dosarul spre omologare la „Deutsche Bank". Aici, cînd a fost rugat să-și pună, tot de formă, apostila lui supremă, directorul Hermann Josephs Abs a exclamat :

— Să mă ia dracu' dacă-n doi-trei ani afacerea aceasta nu va deveni cel mai mare scandal financiar din secolul 20 !

Nu știm care a fost sau va fi reacția diavolului față de Abs — ajuns, pînă una-alta președinte-director-general la uzinele Krupp — dar el n-a greșit decît pe latura cronologică. Pentru a deveni cel mai mare scandal posibil în lumea burselor capitaliste de valori, afacerea I.O.S. a operat timp de peste zece ani în Europa, și-a lansat tentaculele în toată emisfera occidentală și a supt copios din buzunarele micilor capitaliști „naivi" un număr ametitor de miliarde nemuncite.

În esența sa — scriu astăzi aproape toate ziarele burgheze, trezite ca dintr-un fel de amnezie — „Investors Overseas Services" a fost „o fabrică imaginară de bani", care făcea tot ce era necesar pentru a da acționarilor săi iluzia că au descoperit piatra filozofală. Era de-ajuns ca acționarul să dea seara un dolar, pentru a se trezi a doua dimineață milionar.

Oricît de ciudat ni s-ar părea nouă, aberația aceasta a avut succes. Lansată și fecundată în climatul tulbure de după cel de al doilea război mondial, ideea „fondurilor de investiții" s-a dovedit fascinantă. Primul om de afaceri care a născocit-o, un oarecare Walter Benedick din Chicago, a pornit de la constatarea că un număr mare de rentieri cu venituri suspecte, obținute în special de pe urma „afacerilor de război" ezitau să-și încredințeze „economiile" spre administrare marilor bănci, de teamă să nu li se controleze sursa averilor și să nu fie supuși unor impozite penalizatoare. Oferind, pe căi mai ocolite, o posibilitate discretă de plasamente rentabile și de evaziuni fiscale, „fondurile" acestea de „investiții" au înregistrat o ascensiune fabuloasă. „Ciuperci otrăvite, după o ploaie de sînge", le-a denumit, mai tîrziu, un pamfletar din presa americană, blamînd apariția și proliferarea lor în lanț. Dar nici avertismentele unor economiști lucizi, nici unele măsuri prohibitive încercate de organele de control financiar din Statele Unite nu au putut frîna expansiunea noilor „uzine de milionari discreți". Cel mult, de teama unor sancțiuni mai serioase, cîteva „fonduri de investiții" au început să se refugieze în anumite țări care înscriu, fără multe formalități, firme fictive în registrele de comerț și le procură baze „legale" de funcționare, în schimbul unor taxe neglijabile.

APARE „BERNIE"

În birourile lui Walter Benedick, ale cărui tranzacții prosperau grăbit, a fost angajat, în 1955, un tînăr mai mult sau mai puțin absolvent al cursurilor de economie politică de pe lîngă Universitatea Columbia din New York, anume Bernard Cornfeld. „Făcea achiziții bune, a spus, după cîțiva ani, fostul lui patron, totuși n-am presimțit în el un geniu financiar". Propriu vorbind, nici n-avea de ce să presimtă asemenea calități transcendente în tînărul „Bernie", cum îi ziceau colegii de birou, de vreme ce marile lui isprăvi ulterioare aveau să-i confere nu o aureolă financiară, ci o tristă celebritate de cafenea.

Bernie nu și-a tocit multă vreme coatele pe tejgheaua lui Benedick. Firma „Investors Planning Corporation" — I.P.C. — pe care o întemeiase acesta pentru a-și lărgi cercul afacerilor, avea nevoie de un agent la Paris, cu misiunea de a „lucra" pe lîngă unitățile militare americane instalate în Franța. O mare și variată cantitate de echipamente „demodate" erau vîndute de unitățile logistice ale pactului N.A.T.O., pe sub mînă, la umbra tranzacțiilor oficiale. Afacerile se desfășurau în toate valutele posibile, „economiile" se acumulau în buzunare și se simțea nevoia unor intermediari, băieți deștepți care să ajute la scurgerea și plasamentul acestor fonduri murdare. Bernie a prins ocazia de păr. În mai puțin de doi ani, se știa la Paris că „soldele" militarilor americani nu mai sînt expediate prin poștă sau prin bănci, ci de-a dreptul prin „Fondul de investiții I.P.C.", grație lui Bernie-cel-blond.

Nemulțumit cu „provizionul" pe care i-l dădea Benedick, agentul l-a abandonat, în beneficiul altui „fond" mai generos, firma „Dreyfus Fund, Ltd". Un milion de dolari, în mai puțin de doi ani, a fost „uzufructul" lui Bernie, personal.

Cu atîția bani în buzunar — nu la bancă ! — tînărul agent de bursă n-a mai avut răbdare. S-a dus la Zürich, a cumpărat, de la o bancă elvețiană de rang modest, dreptul de a organiza, pe cont propriu, un fond de investiții pe care l-a numit, cam fără inspirație, dar foarte sonor, „I.I.T.", adică „International Investment Trust", în care „trust" însemna „el, de unul singur". Cea dintîi manevră a noului „trustman" a fost să-și stabilească sediul firmei în Luxemburg, unde fiscul dă emoționante dovezi de indulgență față de societățile financiare cu scop secret. N-a fost de-ajuns. De-abia din acel moment (1956) imaginația combinatorie a lui Bernie a început să se dezvolte. A plecat în Canada, la Montreal, altă oază a marilor afaceri extra-bancare. Dovedind o mare ingeniozitate el a întemeiat acolo o societate-mamut, o întreprindere pro-ligioasă denumită „fondul-fondurilor", „Funds of Funds, Ltd", pe scurt F.O.F. Cu capitalurile adunate din Elveția și Luxemburg, „F.O.F.", adică Bernie, plus un asociat de vîrsta lui, canadianul Edward M. Cowett, poreclit „computerul", — și despre care se va vorbi mult în anii următori — a organizat o mică „bursă clandestină" menită să cumpere, pe nimica-toată, „cer-

Un moment vesel : constituirea filialei I.O.S. la Düsseldorf. De la dreapta la stînga, Erich Mende, președintele I.O.S. în R.F.G., James Roosevelt, vicepreședinte al „trustului" I.O.S. — F.O.F., financiarul Kurt Schmücker și președintele — director-general B. Cornfeld.

Cea mai frecventă și eficace reclamă inserată de I.O.S. „bunica ținea banii la ciorap, eu îi certific prin certificate I.O.S."

tificatele", adică acțiunile altor „fonduri" din orice țară capitalistă, spre a-și justifica titulatura și a servi de „umbrelă" tuturor operațiilor ce se pregăteau.

De la Montreal, Bernie și trupa lui, din ce în ce mai mărișoară, s-a îndreptat din nou spre Paris. Era atras de mirajul primelor beneficii, pe care nu le putea uita. Dar Ministerul de Finanțe al Franței, fie cu instinctul micilor rentieri francezi, fie pentru că își aducea aminte ce fel de „afaceri" făcuse Bernie, nu i-a dat autorizație să organizeze „fonduri" pe suprafața Franței. „F.O.F." și „I.I.T." s-au refugiat la sediul din Luxemburg, și-a continuat dezvoltarea proteică, și-a multiplicat numărul de „colaboratori", a devenit o forță financiară, în fine a trecut frontiera, pe teritoriul vest-german.

Din 1960, Bernie, Cowett și echipa „F.O.F." au fost convinși că s-au înscris în istoria marilor afaceri capitaliste. Ideea de a face mereu „bani din bani", într-un fel de ebrietate a rafinatelor acrobații bursiere, și-a pus gheara pe imaginația lor. Între prieteni, Bernie evoca continuu, simptomatic, legendarele succese obținute, în anii expansiunii capitaliste a Americii industriale, de Jonh Rockefeller, Henry Ford, Du Pont de Nemours, Andrew Carnegie și Cornelius Vanderbilt — pentru a-i cita numai pe clasici.

Organizarea unui „fond" la Düsseldorf nu se putea face fără un anumit fast. Pîrghia cea mai puternică în mîinile redutabilului „F.O.F.-Team", echipa de șoc a fanteziilor financiare, era reclama. Pentru uzul exclusiv al rentierilor europeni el a inventat societatea I.O.S., avînd grijă să pună, măgulitor, în centrul literei O întregul glob al Pămîntului. Toate ziarele și toate hebdomadarele cu tiraj, inclusiv cele sexy și porno, au fost invadate de publicitatea I.O.S. Inseratele, cu o grafică sobră, plină de prestigiu, chiar de prețiozitate, afirmau, peremptoriu, că n-ar fi nici un motiv serios în calea dorinței oricărui pensionar, medic, ofițer, comerciant, campion de box sau coafor modest de a deveni milionar, cu singura condiție de a cumpăra „certificate" I.O.S. Nu erau scumpe. 20 de mărci bucata, preț accesibil pentru iluzia promisă.

Totuși, reclama, în tempo accelerat, trebuia lansată de un decor monden. Bernie și Cowett s-au gîndit și au reușit, aproape fără eforturi, să recurgă la oameni politici în retragere momentană. Au vrut să-i dea „direcția generală a Fondului I.O.S." fostului cancelar vest-german Ludwig Erhard. Profesor de economie financiară, prudent, Erhard a meditat îndelung, a ezitat cît a ezitat, și, în cele din urmă a refuzat „cadoul" ce i se făcea. Erau, totuși, 50 000 de mărci pe lună, sumă rotundă și grasă, care chiar dacă nu l-a atras pe fostul cancelar, a reușit să ispitească un fost vice-cancelar, pe jovialul Eric Mende și pe vărul lui primar, bancherul Günther Dürre von Mende, de fel din Köln.

AFACERI ÎN AERO-JET

Cu baza de pornire gata, I.O.S. a fost lansat. Bernie și-a cumpărat o casă somptuoasă la Geneva, pe malul lacului Leman, un apartament de același gabarit la Londra, o vilișoară la Acapulco. Pentru a se odihni — și a opera — într-atîtea locuri de-odată, și-a cumpărat un avion personal, un „Falcon-jet" alb și cu două reactoare, la bordul căruia avea, în permanență, o stație de telecomunicații, un mini-computer-contabil și două secretare, particulare.

În vechea casă seniorială de la Geneva, și-a instalat robinete de aur masiv, tablouri de pictori flamanzi, o baie din marmură de Carrara și un „ocelot", pisică-sălbatică, rudă apropiată cu o spiță de jaguari.

La un moment dat, excesul de bogăție pe care Bernie îl afișa ostentativ, în scopuri evident publicitare, a început să se întoarcă împotriva reputației de seriozitate a fondului I.O.S. Un reportaj fotografic făcut de un ziarist în castelul de pe lacul Leman, inclusiv în baie și dormitor, reportaj pregătit pentru revista vest-germană „Stern", a trebuit să fie răscumpărat și scos de sub tipar cu mari eforturi și sacrificii bănești de către „Biroul de Public-Relations" al centralei I.O.S. din Elveția.

Cu toate aceste operații și aventuri, subscriitorii certificatelor lansate de Bernie au devenit mereu mai numeroși. La sfîrșitul lui 1969, 750 000 de acționari subscriseseră pentru I.O.S. cifre evaluate de experți — cu toate că erau strict secrete — la 2,5—3 miliarde de mărci numai în Germania federală. Această enormă avalanșă de fonduri, recoltată cu amănuntul de o echipă de 8 000 de agenți I.O.S., nu reprezenta decît 63 la sută din totalul capitalurilor „recoltate" de I.O.S. Numeroase alte zone geografice au contribuit cu un straniu entuziasm la umflarea fondurilor I.O.S.—F.O.F., care creșteau mînă în mînă, Canada a contribuit cu 6 la sută din miliardele adunate și pierdute de Bernie. Rentierii din Marea Britanie au dat 9 la sută, cu toate că prudența lor financiară trece drept proverbială. Italienii, mai exuberanți, au dat 10 la sută din zestrea capricioaselor fonduri I.O.S. prin intermediul unei formații proprii „Fonditalia". Olandezii, economi, numai 2 la sută. Tentaculele afacerii I.O.S. au ajuns pînă departe. O sucursală întemeiată la Beirut a contribuit cu 3 la sută la alimentarea fondului. În Africa de sud, în America de Sud, în spațiul Caraibilor, au fost adunate sute de milioane de dolari în tot felul de valute și în cantități oscilînd între 12 dolari și 200 000 de dolari, după gradul de naivitate și iluzionism al acționarilor respectivi. În Japonia, Bernie a reușit să obțină 5 la sută din totalul conturilor I.O.S., iar o sucursală specială stabilită la Hong Kong, în jungla băncilor mici care fug de impozite, F.O.F. a obținut 50 de milioane de dolari în doi ani de recoltă.

— *Cu cît tai mai multe, cu atît cresc mai repede*

(Din **Die Zeit** — Hamburg)

Pentru a pescui miliarde pe suprafețe atît de mari, în medii sociale variate, în condiții sumare și cîteodată inavuabile, Bernie a țesut o ingenioasă „pînză de păianjen" în jurul lumii. Fondurile erau achiziționate de niște „funcționari voluntari" care primeau comisioane neobișnuit de mari. Aflați într-un fel de stare onirică, prea puțin obișnuită în materie de operații financiare, Bernie și Cowett au dat organizației lor un aer de tagmă religioasă. O „misiune sacră", „idealistă", pentru salvarea capitalismului și a liberei întreprinderi.

Concentrarea industriei în țările capitaliste, fenomen inevitabil, destinat să provoace necazuri din ce în ce mai mari patronilor, ar trebui să-și găsească compensația — spunea Bernie, aducîndu-și, vag aminte de lecțiile de la Columbia-University — în ceea ce se numește „disperarea și diversificarea capitalurilor" cu ajutorul... fondurilor de investiții. Controlul bancar asupra maselor de bani disponibili a devenit greoi, iar faptul că bancherii sînt angajați în afaceri industriale mai vechi, care încep să decline, ridică pe „cerul" capitalismului comete ca I.O.S. și F.O.F., gata să bage sute de milioane în orice afacere „dinamică". Un mare număr de acționari erau dispuși să creadă că tînărul presedinte-director-general de la Geneva este pe punctul de a deveni un fel de „apostol al democratizării capitalurilor industriale". La formarea acestei aparențe ridicole contribuiau colectorii de fonduri care nu se dădeau înapoi să bată la toate ușile, de dimineață pînă seara tîrziu și să ceară bani cu aerul unor misionari care fac o chetă pentru miliardarii viitorului.

Vrînd parcă să accentueze aspectul de castă religioasă, achizitorii aveau grade, titluri, cu denumiri speciale. Cei angajați de probă se numeau „Trainee". După ce adunau echivalentul a zece mii de dolari pentru care primeau un comision „de încurajare" de 10 la sută, treceau în categoria „Basic" și puteau să cîștige, fără să știe prea bine de unde, cam o mie de dolari americani pe lună. Pe măsură ce treburile începeau să le meargă de la „bine" pînă la „excelent" deveneau „Advanced", apoi „Senior". Ca să ajungă „Branch-Manager", „Regional-Manager" și „Divisional-Manager", achizitorii avansați aveau obligația să adune milioane peste milioane de dolari, în schimbul cărora primeau comisioane și provizioane fabuloase. Gradul de „General-Manager" era rezervat lui Cowett, computerul afacerii. Veniturile acestuia — și mai cu seamă veniturile pe care și le aranja Bernie personal — nu intrau niciodată în discuție. Se știe, doar, că numai pentru cheltuielile de telex și telefon ale sediului central de la Geneva Bernie a primit din partea fondurilor I.O.S.—F.O.F. 300 000 de dolari pe lună în 1968—1969, iar pentru biletele de avion clasa I ale colaboratorilor lui principali 30 de milioane de dolari pe an, cifră absolut astronomică în acest domeniu, de necrezut dacă nu am adăuga că trustul confidențial I.O.S.—F.O.F avea — și propriu vorbind are și acum — 68 de societăți-anexe în toată lumea, din Canada pînă în Arhipelagul Bahamas, din Suedia pînă în Australia, din Liberia pînă în Panama. Toate societățile acestea nu au nici o legătură aparentă între ele. Comunică exclusiv prin corespondență cifrată, adresată la căsuțe poștale anonime și vorbesc, enorm de mult, la numere de telefon confidențiale. Continuîndu-și viziunea mistică de organizare „financiară", Bernie își intitulează anexele și sucursalele „fiicele", „unchii" și „verișoarele" unității-mamă, care rămîne bineînțeles „fondul fondurilor", faimosul F.O.F. de la Montreal.

Mircea GRIGORESCU

(Va urma)

2

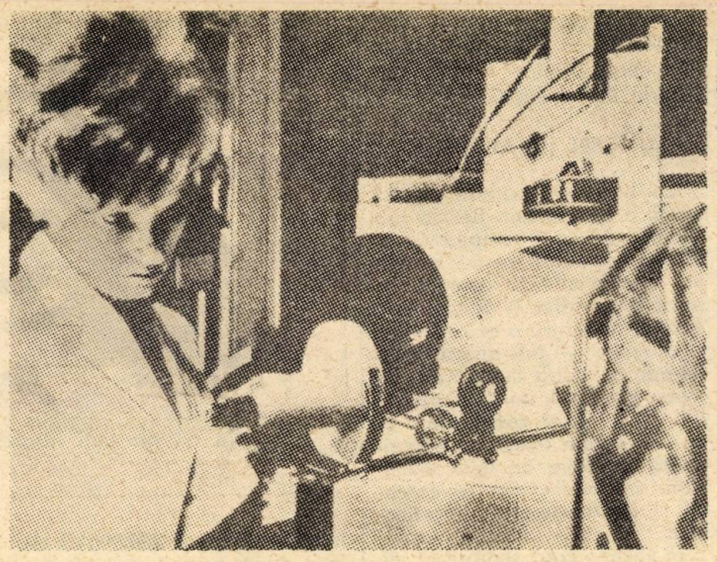

Experiență privind posibilitatea de adaptare a ochilor la întuneric și lumină. Persoana din dreapta fotografiei poartă o cască conținînd electrozi care detectează semnalele electrice emise de creier

CREIERE ȘI „SUPERCREIERE"

Albert Rosenfeld

Dar, întrucît este rar ca savanții să deschidă perspective fără să lanseze în același timp un avertisment, Monnier și Laget lasă să se înțeleagă că „o știință moștenită sau chiar o memorie prea rapidă și prea perfectă ar putea să împiedice orice progres viitor al speciei noastre". „La insecte, subliniază ei — evoluția pare să se fi încetinit. Aceste animale, care pot face totul fără să fi învățat nimic, nu au evoluat deloc pare-se de multe ere geologice".

Încă o dată, avertismentul este clar : vrînd să dirijeze propria lui evoluție, s-ar putea ca omul s-o oprească.

SĂ VEZI FĂRĂ OCHI, SĂ AUZI FĂRĂ URECHI

Nimeni nu știe într-adevăr ce capacitate ar putea să aibă creierul uman dacă ar fi exploatat pînă la limită. Dar s-ar putea ca această limită să fie trecută în curînd prin cuplarea creierului uman și a ordinatorului. Cînd ne imaginăm această combinație uimitoare, o facem în general pentru a ne reprezenta ordinatorul comandînd la distanță unui creier, sau unui număr de 12 sau 100 de creiere. Dar nu există motiv ca acțiunea să nu se desfășoare invers : atunci ordinatorul ar fi pentru creier un mare depozit de informații ușor accesibile. (Doctorul Simon Ramo a denumit acest nou sector de studii „intelectronica"). „Să ne închipuim — spune doctorul Kurt von Meier — un om legat de un ordinator care l-ar învăța să picteze în stilul lui Cezanne, sau să compună ca Mozart. În felul acesta, am putea să învățăm orice disciplină și orice artă".

Așa cum am văzut, memoria se dobîndește, pare-se, pe cale electrică, și se conservă pe cale chimică. În consecință, dacă am cunoaște mecanismul, am putea eventual să gravăm pe cale electrică memoria. După părerea lui Arthur C. Clarke, faimosul „instructor mecanic", mașina care „ar putea să imprime în creier, în cîteva minute, cunoștințe și tehnici a căror însușire ar cere o viață întreagă", nu mai trebuie socotită de acum înainte de domeniul științei-ficțiune. Creierul va putea fi alimentat cu informații aproape în același fel în care sînt înregistrate sunete pe o bandă magnetică, și aceste informații ar putea fi „puse" ca o bandă după bunul nostru plac.

Dacă putem să înregistrăm și să înmagazinăm informații adevărate, de ce nu și informații false ? Și dacă informația este înregistrabilă ca pe o bandă magnetică, de ce n-ar mai putea fi ștearsă ? (Ștergerea, care ar trebui poate efectuată prin procedee chimice, riscă însă să fie mult mai dificilă). Ar putea fi ștearsă orice cunoștință care nu ar mai fi utilă, orice amintire a unui eveniment pe care am prefera să-l uităm, ca și cum nu ar fi existat niciodată. Am putea să inventăm amintiri false la discreție. Un om ar rescrie propria lui istorie, ar fi o formă de spălare a creierului destul de literală.

Încă de pe acum se examinează posibilitatea de a înlocui organele sensoriale prin electronică. Într-adevăr, nu vedem cu ochii și nu auzim cu urechile, ci cu zone vizuale și auditive ale creierului care primesc semnale din partea acestor simțuri. Dacă am inventa aparate (de fapt, au fost deja concepute anumite prototipuri destul de primitive) în stare să sesizeze lumea exterioară și să transmită aceleași semnale creierului, am putea să vedem fără ochi și să auzim fără urechi. În plus, am putea să dezvoltăm facultățile de percepție și sensibilitatea acestor organe artificiale mult mai departe de registrul organelor noastre actuale. Am dobîndi chiar simțuri pe care nu le putem imagina în momentul de față întocmai cum o cîrtiță nu-și poate închipui culoarea.

ELECTRICITATE DE CÎȚIVA BANI

Datorită LSD, drogurilor și hipnozei, se pot produce deja pe cale artificială imagini, mirosuri, sunete și alte senzații fără ca aceste percepții să aibă o bază reală. În cartea „Profiluri ale viitorului", Arthur Clarke scrie : „Dacă am putea să fabricăm amintiri artificiale, să le înregistrăm și să le introducem în creier prin procedee electrice sau de altă natură, ele ar fi un fel de succedaneu al experienței trăite mai intens (de vreme ce ea ar afecta toate simțurile) decît tot ce am putea realiza la Hollywood. Ar fi forma ultimă a spectacolului : o experiență fictivă mai reală decît realitatea".

Un om ar mai pleca oare în Egipt să vadă piramidele dacă ar putea să le contemple, să le atingă, să le simtă, pe scurt să le perceapă în toată splendoarea lor la el acasă ? „Se poate pune întrebarea — scrie Clarke — dacă majoritatea oamenilor ar dori să trăiască o viață în stare de veghe în cazul în care ar exista uzine de vise, în stare să potolească toate dorințele lor în schimbul unei cantități de electricitate de cîțiva bani".

Clarke duce raționamentul său mai departe. Dacă creierul este cheia oricărei experiențe, ce importă dacă organele sînt înlocuite, și în definitiv chiar întregul organism este înlocuit prin organe sensoriale artificiale, care ar fi în slujba unui creier adăpostit, protejat, dar extrem de activ ? Există savanți care sprijină aceste speculații. În 1965, de pildă, cu prilejul unui congres, un eminent biolog de la Cal Tech, doctorul James Bonner, a examinat posibilitatea de a prelungi viața creierului și de a-i mări capacitatea prin sporirea dimensiunilor lui. Dacă creierul ar deveni atunci prea greu, de ce să nu ni-l închipuim „imobil în mod confortabil și delegînd la distanță organele lui sensoriale ? Vom pune poate la punct noi organe sensoriale în stare să primească și să emită semnale micro-unde. Acest lucru ar fi foarte comod pentru comunicații la distanță".

Doctorul Wooldridge își închipuie că va fi posibil să se mențină în viață un creier uman izolat, așa cum a fost menținut în viață creierul unei maimuțe de către doctorul White de la Universitatea din Cleveland. Creierul omului va fi întreținut, activitatea lui „conștientă" va fi menținută pe cale electrochimică, și el va acționa datorită unor dispozitive electronice, va fi înzestrat cu o capacitate de percepție (asemănătoare cu semnalele de televiziune primite de nervul optic) și cu un fel de mecanism al vorbirii.

Un creier legat prin fire sau legături hertziene de organe adecvate ar putea să cunoască tot felul de experiențe, reale sau imaginare. Cînd atingem un lucru, nu ne dăm seama că creierul se află la un metru și nu în vîrful degetelor. Am observa oare deosebirea dacă, în loc de un metru, ar fi vorba de o mie de kilometri sau mai mult ? Undele hertziene străbat această distanță în mai puțin timp decît are nevoie fluxul nervos pentru a străbate lungimea brațului.

„Ne putem închipui timpul — scrie Clarke — cînd oamenii care vor locui încă în corpuri organice vor inspira milă unor ființe care vor fi ajuns la un mod de existență infinit mai bogat, ființe în stare să dirijeze imediat conștiința și a-

tenția lor spre orice punct al pămîntului, al mării sau al cerului, unde vor dispune de un organ sensorial adecvat".

„EXPERIENȚELE ABSTRACTE" ALE LUI EINSTEIN

Pentru a elabora și explica teoriile sale despre relativitate, Einstein a recurs deseori la ceea ce numea „experiențe abstracte". Erau experiențe care, practicabile sau nu în lumea reală, erau în orice caz lesne de efectuat în imaginație. Pentru a lămuri, de pildă, conceptele sale despre natura gravitației, el considera util să-și închipuie că un om se deplasează în ascensor în spațiu fără să poată spune dacă urcă sau coboară.

Doctorul Wooldridge folosește o metodă asemănătoare pentru a lămuri descoperirile care au fost făcute în ultimii ani în materie de electrochimie cerebrală, de biologie moleculară generală și de raporturi între individ și ordinator. Deducțiile ipotetice ale lui Wooldridge pun în lumină problemele privitoare la identitatea individului, la viața și moartea sufletului. În lucrarea sa „Omul mecanic : baza fizică a vieții inteligente", el imaginează o experiență abstractă legată de călătoria interplanetară :

„Durata de viață relativ scurtă a astronautului pune o problemă evidentă : potrivit speculației noastre iată soluția care ar putea fi adoptată : să se înregistreze conținutul creierului astronautului și caracteristicile lui genetice de ADN pe o materie durabilă și rezistentă. Să se prevadă în nava spațială un mecanism care, la momentul dorit, va opera în mod automat sinteza de substanțe chimice inerente și le va supune, potrivit caracteristicilor genetice înregistrate, manipulațiilor fizice ale fabricii umane descrise mai sus. Apoi, datorită unui proces, tot automat, să se graveze pe memoria virgină a creierului noii creaturi întregul conținut înregistrat al creierului fostului astronaut. În sfîrșit, produsul final să fie deșteptat la timp pentru a se întîlni cu locuitorii planetei spre care se îndreaptă. Chiar dacă aceasta este pură știință-ficțiune, secvența imaginară de mai sus ilustrează încă o dată una din consecințele cele mai ciudate ale teoriei naturii mecanice a omului. Căci, deși se pot scurge mii de ani între înregistrarea creierului astronautului și duplicarea lui, sîntem nevoiți să tragem concluzia că ar fi la fel de just să considerăm cele două organisme drept unul și același individ ca și să pretindem că orice ființă este aceeași azi și ieri".

Unde s-ar afla între timp sufletul ? Pentru Wooldridge, aceasta este ca și cum ai întreba : „Unde se duce lumina cînd se stinge ?" Întocmai cum lumina este un fenomen care există atunci cînd electricitatea trece prin anumite fire și încetează să existe atunci cînd curentul nu mai trece, sufletul sau viața, sau identitatea, încetează să existe atunci cînd nu mai există conștiință.

INTELIGENȚA EXTRA ORGANISMICĂ

În timp ce creierul uman se străduiește să se transforme într-o minune (deși avem dreptul să nu împărtășim încîntarea lui Arthur Clarke în această privință), nu riscăm oare să fim concurați de ordinatoare ? Dacă ar deveni suficient de evoluate, de ce „creierele artificiale" ar continua să muncească pentru noi ? De ce nu s-ar dezvolta ele, dimpotrivă, pe cont propriu ?

Oamenii de știință și inginerii care lucrează cu ordinatoare, în special în industrie, subliniază neîncetat limitele produsului lor. Fără îndoială, spun ei, ordinatoarele dispun de puteri extraordinare, dar nu fac decît să execute ceea ce omul programează. Ele nu sînt și nu vor fi niciodată în stare a o gîndi independent.

Este prematur să se emită pronosticuri atît de negative deoarece, deși era ordinatoarelor abia a început, capacitatea lor depășește deja cu mult toate prevederile. De ce să ne grăbim să stabilim limite acolo unde ele sînt imposibil de cunoscut ? Mulți oameni de știință, în special din lumea cercetării, adică dintre acei care folosesc, concep și studiază ordinatoarele fără să le fabrice sau să le vîndă, consideră că în momentul de față, trebuie să ne abținem de la orice apreciere în acest domeniu. Wooldridge, de pildă, nu vede de ce ordinatoare destul de avansate nu ar fi în stare să învețe din experiența lor, și să aibă o gîndire proprie. Atunci ele vor merita cu adevărat numele de creiere. Ele vor fi alcătuite din elemente tot mai perfecționate și miniaturizate și vor fi poate chiar făcute dintr-o materie organică provenind din celule cerebrale cultivate in vitro, potrivit doctorului Kenneth Boulding, sau, și mai bine, vor fi fabricate pe de-a-ntregul în laborator. În orice caz, ordinatoarele vor putea foarte bine să posede într-o zi ceea ce doctorul Bernice Wenzel numește „o inteligență extra-organismică". Legea va ține oare seama de aceste inteligențe independente ? Ele vor avea oare drepturi ?

Și dacă ordinatoarele ar revendica aceste drepturi și, văzînd că noi nu sîntem dispuși să le acordăm, ar hotărî pur și simplu să pună mîna pe ele ? „Este neîndoielnic — scrie Richard R. Landers — că aceste mașini vor domina omul pe plan colectiv, apoi, în cele din urmă, pe plan individual. Prin „domina" înțeleg controla, reglementa, influența, convinge, dirija, călăuzi, prescrie etc. în virtutea superiorității lor în toate sarcinile care reclamă un conducător".

La rîndul său, doctorul Marwin L. Minsky scrie în „Scientific American" : „Se poate pune întrebarea dacă mașinile vor dobîndi vreodată inteligența. Dar este absurd să se creadă că mașinile vor putea să devină aproape la fel de inteligente ca noi și să se oprească dintr-o dată sau că vom fi totdeauna în stare să rivalizăm cu ele ca spirit și înțelepciune".

Azi, se poate transmite informația în mod mai mult sau mai puțin instantaneu la distanțe mari : este chiar singurul lucru care poate fi transmis instantaneu. Cînd se transmit imagini televizate, nu se transmit imagini propriu-zise : se înregistrează informația adecvată în două dimensiuni, apoi ea este emisă și în cele din urmă este reconstituită sub formă de imagine pe micul ecran.

CYBORG

Să ne închipuim că se poate transmite informația în trei dimensiuni — perspectivă care îl fascina pe Robert Wiener. Dacă am putea să obținem de la un obiect solid toate informațiile adecvate, toate datele extraordinar de complexe care caracterizează fiecare din atomii lui, precum și operațiunile lor și raporturile lor reciproce, am putea să înregistrăm această informație, s-o transmitem și s-o reconstituim la o stație receptoare. În teorie, ar fi în consecință posibil să se teletransporte pe distanțe mari obiecte în trei dimensiuni, inclusiv ființe vii, în mod instantaneu, sau cel puțin cu viteza undelor hertziene sau a razelor laser. Astfel, nu numai că omul ar putea fi recreat pornind de la substanțele chimice din care este constituit, potrivit vechiului vis de sinteză a vieții în laborator, dar acest lucru s-ar putea face pornind de la informația brută. Dacă informația ar fi înmagazinată, s-ar putea reproduce dintr-o ființă oricîte exemplare am dori. Ar fi metoda cea mai eficace de fabricare a individului. În loc să fie nevoie să se recurgă la culturi de celule pentru a obține, după mulți ani de îngrijiri și de nutriție, exemplare genetice, ar fi suficient să se facă o înregistrare pe bandă, astfel încît ea să poată fi reprodusă, în caz de accident sau de bătrînețe, sub forma unui adult sănătos.

Dar aceste viziuni sînt printre cele mai extravagante dintre toate. Pînă și oameni înzestrați cu o imaginație atît de îndrăzneață ca Wiener, Wooldridge și Arthur C. Clarke recunosc că, în cazul în care se vor realiza într-o zi, aceasta nu se va întîmpla decît într-un viitor foarte îndepărtat. În schimb, combinația om-mașină este un lucru foarte real. Acest viitor „automat" poartă numele de „cyborg" (organism cibernetic). El ar fi încă o ființă umană, deși ar fi greu poate să-l considerăm ca atare după o intervenție atît de radicală.

În mod normal, „cyborg" ar fi rămas de domeniul purei imaginații dacă nu am trăi într-o eră spațială. „Cyborgul" destinat aeronauticii mai seamănă încă cu un om, dar este cu greu o creatură terestră. El va purta o salopetă colantă, care nu va avea nevoie de nici o presurizare deoarece plămînii lui vor fi dezumflați în mod parțial și sîngele lui va fi răcit. Respirația, ca și majoritatea celorlalte funcții ale organismului, se va efectua pe cale cibernetică, datorită unor minuscule organe artificiale, senzoriale și a altora, atașate în afara corpului sau grefate înăuntrul lui. „Cyborgurile" vor comunica între ele datorită transmisiei prin radio a pulsațiilor electrice emanînd din corzile lor vocale. Organele artificiale, constituite printr-un sistem de ordinatoare miniaturizate care vor strînge și emite în permanență informații pentru a adapta corpul la mediul schimbător, vor menține stabilitatea metabolismului în ciuda importantelor fluctuații de temperatură și de presiuni externe.

„Cyborgul" terestru nu va avea nevoie să fie la fel de echipat ca colegul său spațial.

Doctorul Michael del Duca, un fost membru al N.A.S.A., ia în considerare o miniaturizare extrem de avansată, care va permite să se elaboreze mecanisme de comandă de dimensiuni moleculare, substanțe chimice în stare să treacă prin piele în toate sensurile, pentru a face pretutindeni unde va fi nevoie numeroasele lor minuni. Omul va învăța să transforme direct lumina solară în energie, asemenea plantelor. Datorită fotosintezei, el nu va avea nevoie de alimente. De asemenea, nu va avea nevoie de somn, sau îl va reduce la o mică fracțiune din ceea ce consumă în momentul de față. „Cyborgul" viitorului va fi liber să se deplaseze după bunul lui plac, să meargă, să plutească în aer, să zboare sau să înoate, prin atmosfera terestră, adîncimile oceanului sau spațiul care de acum înainte nu va mai fi ostil : va putea să exploreze lumea în voie și să se consacre activităților de creație.

Poetul și filozoful hindus, Sri Aurobindo, făcea următoarea profeție : „Dacă omenirea ar întrezări doar bucuriile infinite, forțele perfecte, întinderile luminoase ale cunoașterii, adîncimile senine ale ființei care o așteaptă pe căi pe care evoluția noastră animală nu le-a croit încă, ea s-ar consacra pe de-a-ntregul acestui scop și nu ar avea liniște pînă cînd nu ar cuceri toate aceste comori".

reflector

ÎN VOLTA SUPERIOARA PARTIDELE RĂMÎN DIVIZATE

În momentul actual, ipoteza că militarii vor păstra puterea în Volta Superioară a devenit certitudine. În urmă cu patru ani, după căderea regimului Yaméogo, ei promiseseră că în anul 1970 vor ceda frînele conducerii unui guvern civil. Dar proiectul noii constituții, care urmează să fie supus dezbaterii publice în cadrul unui referendum, prevede menținerea pentru o perioadă nedeterminată a militarilor la conducerea statului. Cărei cauze i se datorează această bruscă reintoarcere la punctul de plecare ?

Actualul șef al statului Volta Superioară, generalul Lamizana, a reușit, împreună cu ofițerii săi, să smulgă țara din impasul în care aceasta părea scufundată. Economia țării a fost readusă pe linia de plutire iar în domeniul social, importante măsuri au permis ameliorarea condițiilor de viață ale majorității populației țării. În această privință, bilanțul gestiunii militare este pozitiv. În domeniul politic însă, generalul Lamizana n-a obținut rezultate similare. De altfel, militarii s-au abținut să intervină în disputele civile dintre diversele formațiuni politice ale țării, cu atît mai mult cu cît s-au menținut intacte vechile rivalități și divergențe. Congresul extraordinar al Uniunii democratice voltaice — Adunarea democratică africană (U.D.V.—R.D.A.), ținut la Ouagadougou, în primele zile ale lunii mai, demonstrează că, în interiorul partidului, divergențele s-au intensificat. Congresul urmărea să clarifice orientarea politică a acestei organizații și să desemneze un reprezentant. Obiectivul nu a fost realizat, membrii partidului — gruparea cea mai veche și cea mai importantă din țară — divizîndu-se în conformitate cu voturile acordate unuia din cei doi pretendenți la conducerea organizației : Joseph Ouédraogo și Gerard Ouédraogo.

Celelalte trei partide din Volta Superioară sînt relativ puțin importante : Mișcarea de eliberare națională (M.L.N.), care are o audiență limitată la cercurile intelectuale, Grupul de acțiune populară (G.A.P.), cu evidente tendințe spre dreapta, beneficiază de un număr redus de adepți în cercurile unei părți a burgheziei urbane, și Partidul regrupării africane (P.R.A.), de centru-stînga, care a pierdut mult din vechea sa influență în urma morții fostului său lider, Nazi Boni.

În afara acestui mozaic de partide politice, trebuie să se țină seama de anumiți șefi locali care au, desigur, un rol redus, dar care par întotdeauna gata să reînvie vechi rivalități etnice ce ar putea lua amploare într-o circumstanță sau alta.

Se pare că tocmai această „confuzie civilă" a constituit elementul care l-a determinat pe generalul Lamizana să prelungească „statu quo"-ul, pentru a preveni eventuale tulburări ale ordinii, previzibile în momentul cînd lupta pentru putere s-ar declanșa între diversele formațiuni politice ale țării.

(După „Jeune Afrique")

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

ALEGERILE DIN MAREA BRITANIE

CAMPANIA electorală a început. Un lucru este deja clar : nu va fi o luptă concludentă.

Care sînt marile probleme care despart partidele și asupra cărora alegătorii vor fi chemați să se pronunțe ? De fapt, în campanie există o singură mare problemă — cererea Marii Britanii de a intra în Piața comună ; și laburiștii și conservatorii sînt la fel de angajați să sprijine această acțiune și la fel de dispuși să renunțe la ea — ceea ce exclude, de fapt, orice schimbare de atitudine înainte de ziua alegerilor.

În rest, care vor fi problemele în discuție ? În primul rînd, prețurile. Sub actualul guvern, prețurile au crescut. Au crescut și sub guvernul precedent. De asemenea, sub guvernul de dinaintea lui. Și chiar și mai înainte. Se afirmă că există un grup de istorici care susțin că prețurile nu au crescut sub guvernul lui Eduard Confesorul, care a venit la putere în anul 1042, dar părerea mea personală este că acești istorici greșesc.

Ceea ce importă este dacă alegătorii pot fi convinși sau nu că conservatorii ar putea obține rezultate mai bune în menținerea prețurilor. Întrucît conservatorii nu ar putea desigur să obțină rezultate mai bune (dar nici mai rele), deoarece inflația este provocată de forțe care se află aproape în întregime înafara controlului oricărui guvern, problema se transformă într-o dispută pe tema care partid anume își poate menține mai mult timp obrazul curat, afirmînd totuși că este partidul economiei și al unui nivel stabil al costului vieții.

Apoi, compasiunea. Vom auzi multe despre acest lucru, luna viitoare. Compasiunea — pentru bolnavi, bătrîni, șomeri — va fi revendicată drept prerogativă a fiecărui partid, în timp ce rivalul lui va fi denunțat ca fiind complet lipsit de această cea mai nobilă dintre virtuți.

Cum stau lucrurile cu locuințele ? Guvernele și opozițiile din Marea Britanie fac mare zarvă în legătură cu numărul de locuințe cu chirii ieftine furnizate de ele și respectiv de adversarii lor. Familiile care trăiesc în case necorespunzătoare, sau se înghesuie în locuințele rudelor lor, au însă tendința să privească promisiunile partidelor în acest domeniu cu un grad de scepticism, ca să nu spunem neîncredere fățișă.

Apoi există reforma sindicatelor. Cîtva timp se părea că partidul laburist va obține o recoltă bogată de voturi datorită proiectului lui de lege cu privire la relațiile din industrie, care era menit să introducă puțină rațiune în teribila situație a relațiilor dintre sindicate și patroni existentă în Anglia. Cînd proiectul a fost abandonat, primul ministru Wilson, fugind de propria sa aripă stîngă, se părea că Heath și conservatorii săi au un prilej minunat de a prelua ștafeta și de a culege roadele pentru ei înșiși. Dar propunerile conservatorilor în acest domeniu au fost atît de vagi, confuze și contradictorii încît se pare că prilejul a trecut.

Politica externă ? Ei bine, în clipa în care voi descoperi care este politica externă a actualului guvern sau cea a cabinetului-fantomă, mă voi grăbi să vă comunic. Nu așteptați.

Cît despre personalități, ambele partide au arătat clar că în actuala campanie vor ocoli personalitățile. Nu se va lansa un apel ieftin la pornirile elementare ale alegătorilor, rivalii nu vor fi huiduiți, nu vor fi arătați cu degetul în semn de dispreț. Nu, nu, departe de asta.

Tonul dezbaterii va fi atît de înalt încît alegătorii ar putea avea nevoie de tuburi cu oxigen, atît de rarefiată va deveni atmosfera. Și, într-adevăr, ca o dovadă a intențiilor ambelor partide în acest domeniu, pot da exemplul campaniei de publicitate lansată recent de partidul laburist, care îi descrie pe conservatori drept un grup de marionete de cauciuc, în timp ce Iain MacLeod,

New York. Demonstrație împotriva războiului și a discriminărilor rasiale

viitorul ministru al finanțelor, dacă conservatorii vor veni la putere, l-a insultat săptămîna trecută pe Harold Wilson în Camera Comunelor.

Este adevărat că dacă vor cîștiga, conservatorii se vor grăbi să încheie un tîrg cu Ian Smith, primul ministru al Rhodesiei, vînzînd africanii de pe acest teritoriu pe termen nelimitat unei vieți de apartheid și asuprire crescîndă ; dar întrucît partidul laburist, dacă va fi victorios, nu va reuși nici el să împiedice acest lucru, diferența dintre a-l face prin absență și a-l face printr-un tratat public ar putea să nu-i impresioneze pe africani, cel puțin ca o diferență foarte importantă.

Atunci există oare vreo deosebire între partide ? Nu există nici o opțiune substanțială ? Nu prea ; există deosebiri ; de pildă, între pozițiile lor respective față de politica în materie de învățămînt, față de serviciile sociale, față de problema „legii și ordinii".

Oricare partid ar cîștiga, ne putem aștepta, ca în cursul mandatului de cinci ani al noului parlament, să se producă o creștere masivă a deziluziei politice generale, să se caute tot mai mult forme politice și concepții politice noi.

Bernard LEVIN

The New York Times

James Reston

ÎNTRE CONGRES ȘI ADMINISTRAȚIE

ESTE clar acum că în Congres, și în special în Senat, se manifestă o tendință hotărîtă de a limita puterea președintelui de a face război, refuzîndu-i fondurile necesare în vederea continuării războiului din Indochina exact așa cum vrea el.

În Senat se pregătesc măsuri legislative urmărind să nu se mai aloce fonduri pentru operațiunile militare ale S.U.A. în Cambodgia după 30 iunie, retragerea rezoluției cu privire la Golful Tonkin, folosită de Administrația Johnson justificare a acțiunilor ei în Vietnam, și limitarea cantității de echipament militar pe care Pentagonul poate s-o declare „excedentară" și s-o transfere altor țări.

Este mai mult decît probabil că președintele Nixon va evita o criză constituțională în această problemă. El s-a angajat să retragă pînă la sfîrșitul lunii viitoare toate trupele americane din Cambodgia. Nu are nevoie de autoritatea conferită de rezoluția cu privire la Golful Tonkin pentru a continua războiul și se poate împăca cu limitarea autorității sale de a transfera surplusuri de arme altor țări. În plus, are suficiente dificultăți pe alte fronturi pentru a nu intra în conflict cu un Congres controlat de democrați, de ale căror voturi are nevoie pentru programele sale economice și sociale interne. Într-adevăr, el constată rapid că se află cam în aceeași dilemă în care se afla Pierre Mendès-France cînd trebuia să ia hotărîrea, fie de a retrage armata franceză din Indochina, fie de a înfrunta perspectiva de a nu fi în stare să guverneze țara.

Pe de altă parte, pînă și președintele Comitetului senatorial pentru relațiile externe, J. William Fulbright, și ceilalți senatori care se opun războiului știu că vor pierde dacă vor încerca să insiste prea mult pentru limitarea puterilor de comandant suprem ale președintelui. Ceea ce doresc ei este ca trupele să fie retrase din Cambodgia în decurs de cîteva săptămîni, iar din Vietnam în ritm mai rapid decît se plănuiește în momentul de față, și în starea de spirit actuală a țării, a Congresului și a Casei Albe, ar putea reuși să-și realizeze ambele obiective fără o bătălie constituțională hotărîtoare și îndelungată.

Asistăm la încă unul dintre conflictele pentru menținerea unui echilibru just între puterea președintelui de a acționa în mod efectiv și puterea Congresului de a influența sau controla acțiunile lui. Woodrow Wilson a murit convins că echilibrul se deplasase atît de mult în favoarea Congresului încît șeful puterii executive nu avea să mai fie niciodată în stare să obțină aprobarea de către Senat a unui tratat important. De la construirea bombei atomice și a rachetei balistice intercontinentale, puterea hotărîtoare în ce privește ducerea războiului a revenit însă din nou președintelui.

Președintele Truman nu a cerut autorizația Congresului pentru intervenția sa în războiul din Coreea. Președintele Johnson a antrenat țara în războiul din Vietnam aproape pe furiș. El a hotărît cînd să lărgească forța expediționară americană, cînd și unde să bombardeze, și cînd să pună capăt bombardamentelor — cu rezultate care au convins tot mai mult Congresul că a renunțat la prea multe din prerogativele lui.

Pe scurt, schimbarea de poziție din Congres se schița de cîtva timp. Cînd președintele Nixon a sfidat dreptul Senatului de a-și da consimțămîntul la numirea de către el a judecătorilor Haynsworth și Carswell la Curtea Supremă, Senatul l-a contrazis de două ori. Iar cînd a invadat Cambodgia fără să consulte Congresul, revolta s-a dezlănțuit. Ceea ce este ciudat în această privință este că acțiunea pentru reducerea puterii președintelui de a face război este condusă acum nu de conservatori, care în decursul istoriei au încercat să limiteze autoritatea prezidențială, ci de liberali, care din epoca lui Franklin Roosevelt aprobă din ce în ce mai susținut creșterea puterii prezidențiale.

Majoritatea celor ce-l critică pe președinte au un obiectiv limitat. Scopul lor nu este să-l paralizeze, ci să limiteze puterea lui de a invada țări după bunul său plac, să-l oblige să-și respecte promisiunea de a retrage cît mai grabnic posibil trupele americane din Vietnam și să obțină din partea sa angajamentul de a nu se lansa în noi aventuri militare fără să consulte Congresul.

MEDUNARODNA POLITIKA

BELGRAD

ÎN INTERESUL DEZVOLTĂRII RELAȚIILOR RECIPROCE

Din interviul acordat de Bogdan Oreșceanin, ambasadorul Iugoslaviei în R.P. Chineză și R.D. Vietnam.

— Care este, după părerea dv., poziția Iugoslaviei în problema normalizării și îmbunătățirii relațiilor cu R.P. Chineză și cu R.D. Vietnam ?

— Se știe că R. S. F. Iugoslavia a manifestat, încă mai de mult, un mare interes pentru relații bune atît cu R. P. Chineză cît și cu R. D. Vietnam. Iugoslavia este printre primele state care a recunoscut China nouă și R. D. Vietnam, imediat după victoria revoluției în aceste țări. De aceea, Iugoslavia nu poate decît să salute dorința reciproc exprimată de a depăși impasul din relațiile reciproce și să arate că este gata, în ce o privește, de a face totul nu numai pentru normalizarea acestor relații, ci și pentru dezvoltarea și consolidarea lor în continuare, în toate domeniile.

Politica promovată de țara noastră este cunoscută ca o politică de neangajare, dar nu ca o politică limitată la grupul țărilor neangajate, la așa-numita „lume a treia"... Politica noastră de colaborare cu toate popoarele și țările este, prin amploarea și, în general, prin natura ei, o politică mondială care nu se limitează la un cadru regional... În acest context, îmbunătățirea relațiilor noastre cu R. P. Chineză și R. D. Vietnam reprezintă o contribuție importantă la acele procese care reflectă libertatea și egalitatea în drepturi a tuturor popoarelor și țărilor, dreptul lor deplin de a-și alege calea de dezvoltare și de a-și hotărî propria soartă. Aceasta are o deosebită importanță și ca reflectare a sprijinului acordat drepturilor poporului vietnamez, confruntat cu agresiunea, și căruia Iugoslavia i-a oferit întotdeauna sprijin în lupta sa dreaptă de eliberare.

Consider că trebuie subliniate acele elemente pe care se bazează politica externă iugoslavă pentru ca să fie pe deplin clar că Iugoslavia nu-și făurește relații cu o țară în dauna relațiilor cu alte țări. În această direcție, nici îmbunătățirea relațiilor cu R. P. Chineză nu

este o reflectare a vreunei politici de trecere de la o extremă la alta ..

— *Cum se reflectă intervenţia armată în regiunea Asiei de sud-est asupra intereselor şi politicii R. P. Chineze ?*

— Deşi majoritatea ţărilor din Asia de sud-est au desfăşurat, în cursul celui de-al doilea război mondial şi după aceea, revoluţii anticoloniale, totuşi multe dintre ele se află în continuare sub presiunea directă sau indirectă a puterii străine, în special a S.U.A. În acest deceniu, situaţia din regiune s-a complicat, iar invadarea Cambodgiei, o ţară mică neangajată, reprezintă o încercare nouă şi periculoasă de pătrundere a imperialismului în această regiune. Aceasta complică întreaga situaţie internaţională, dar, în special, situaţia din Asia de sud-est. Prin aceasta, războiul din regiunea indochineză s-a extins luînd proporţii periculoase, ceea ce îngrijorează întreaga omenire progresistă. Se înţelege că R. P. Chineză nu poate să fie indiferentă la o asemenea evoluţie a evenimentelor.

— *Care este părerea dv. despre problema reprezentării Chinei în O.N.U. ?*

— Una din cele mai mari absurdităţi politice din relaţiile internaţionale contemporane o reprezintă în orice caz faptul că R. P. Chineză nu este reprezentată în O.N.U. Deşi au trecut peste 20 de ani de la întemeierea R. P. Chineze, totuşi ea nu şi-a ocupat încă locul în organizaţiile internaţionale. Aceasta poate să influenţeze negativ asupra rezolvării problemelor internaţionale importante... Dacă una din sarcinile esenţiale ale comunităţii mondiale şi ale forţelor progresiste este lupta în continuare pentru democratizarea relaţiilor internaţionale, şi acest lucru este cert, atunci o latură a acestei sarcini o reprezintă şi problema reprezentării la O.N.U. a R. P. Chineze — care grupează o pătrime din populaţia globului şi care este singurul reprezentant legitim al poporului chinez — ca membru egal în drepturi al comunităţii internaţionale, pe toate planurile.

L'EXPRESS

PARIS

Nguyen Thi Binh:

SINGURA CALE CĂTRE REGLEMENTARE

14 luni de negocieri ; la masa tratativelor — nici un progres, pe front — un război prelungit. Şeful delegaţiei Guvernului Revoluţionar Provizoriu al Vietnamului de Sud la Conferinţa de la Paris, doamna Nguyen Thi Binh, care şi-a anunţat plecarea spre patrie, a fost de acord, înaintea părăsirii Parisului, să acorde un interviu revistei „L'Express".

Întrebare : *Problema vietnameză poate fi reglementată, astăzi, în afara problemei cambodgiene ?*

Răspuns : Statele Unite ale Americii trebuie să înceteze războiul lor de agresiune împotriva Vietnamului de sud. Aceasta este condiţia fundamentală pentru ca problema vietnameză să-şi găsească reglementarea normală. Este, de asemenea, necesar ca agresorii să renunţe la războiul lor de intervenţie în Cambodgia şi în Laos, să respecte independenţa, suveranitatea, neutralitatea şi integritatea teritorială a acestor ţări. Numai astfel drepturile naţionale sfinte ale popoarelor din Indochina vor putea fi salvgardate, iar pacea restabilită în Indochina.

Întrebare : *Anunţarea „retragerii totale" americane va fi suficientă pentru a crea toate condiţiile reluării Conferinţei de la Paris ?*

Răspuns : În cadrul programului în zece puncte înaintat în urmă cu un an Conferinţei de la Paris de către Frontul Naţional de Eliberare şi de către Guvernul Revoluţionar Provizoriu al Vietnamului de Sud, se subliniază în această ordine de idei, două puncte esenţiale : 1. Retragerea tuturor trupelor americane şi satelite de pe cîmpul de luptă fără a pune nici o condiţie ; 2. Dreptul inalienabil al populaţiei sud-vietnameze de a-şi alege liberă regimul său politic, prin alegeri generale libere şi democratice. Sub acest unghi, un guvern provizoriu de coaliţie a fost format, conţinînd reprezentanţi ai diferitelor forţe politice din Vietnamul de sud, care se pronunţă pentru pace, independenţă şi neutralitate.

Acestea sînt obiective perfect juste şi rezonabile. Dar, cu toate acestea, partea americană a refuzat întotdeauna să discute cu noi cu seriozitate. Faptele cele mai recente demonstrează că Statele Unite ale Americii nu se pronunţă, în realitate, pentru negocieri ci pentru extinderea războiului.

Întrebare : *Dacă războiul se prelungeşte, Frontul Naţional de Eliberare va cere o activare a ajutorului aliaţilor săi ?*

Răspuns : Dacă Statele Unite vor intensifica, în continuare, războiul lor de agresiune, noi sîntem ferm convinşi că sprijinul şi ajutorul multilateral al aliaţilor noştri se va întări, nu numai ca o expresie a solidarităţii lor frăţeşti cu lupta poporului vietnamez, dar şi pentru a contribui la bararea extinderii focarului de război.

Întrebare : *Aţi afirmat că sînteţi gata de a ajuta Statele Unite de a se retrage „fără a-şi pierde din prestigiu". Cum anume ?*

Răspuns : Pentru noi, populaţia sud-vietnameză, dorinţa cea mai profundă, mai sfîntă şi mai scumpă este de a recuceri independenţa naţională şi de a trăi liberi pe propriul nostru pămînt. Noi nu dorim nici să umilim Statele Unite, nici să le afectăm prestigiul. Dacă a trebuit să luptăm împotriva agresiunii americane aceasta s-a întîmplat pentru că guvernul Statelor Unite şi-a trimis trupele pe pămîntul nostru şi a perpetuat un război căruia am fost obligaţi să-i răspundem. Preşedintele Nixon face apel la sentimentele poporului american în acest război ; noi sîntem însă siguri că se va înţelege nu peste mult timp că onoarea unui popor nu constă în violarea flagrantă a drepturilor unui alt popor, oricît de mic ar fi acesta.

Noi susţinem că soluţia globală, în zece puncte, pe care am avansat-o Conferinţei de la Paris este, şi pentru Statele Unite, o cale onorabilă în vederea reglementării corecte a problemei vietnameze.

Franţa. Puternică manifestaţie de protest, la Vincennes, împotriva amestecului american în Indochina

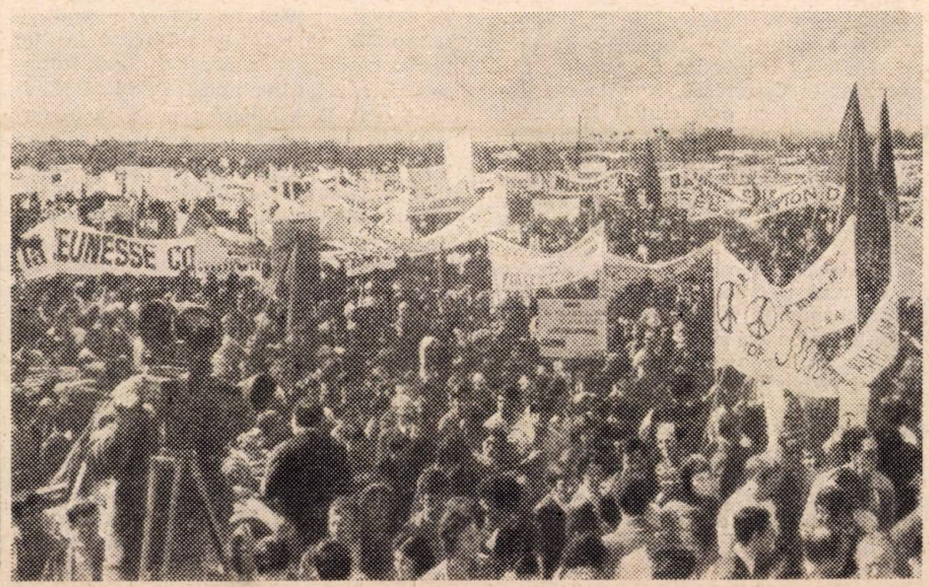

EL NACIONAL
CIUDAD DE MEXICO

MAREA TERITORIALĂ — ELEMENT AL DEZVOLTĂRII

CU BRAZILIA, al cărei guvern a hotărît recent extinderea mării teritoriale la 200 mile, numărul țărilor latino-americane care intră în această categorie a ajuns la zece. Celelalte nouă sînt Argentina, Chile, Ecuador, Costa Rica, El Salvador, Nicaragua, Panama, Peru și Uruguay. (Recent a avut loc la Montevideo o conferință a celor 10 țări latino-americane în problema apelor teritoriale — n.r.).

Tendința manifestă de a adopta o astfel de revendicare națională ca o normă între țările emisferei a început să preocupe guvernul Statelor Unite și nu este imposibil ca el să propună convocarea unei conferințe internaționale pe această temă. Linia opoziției față de extinderea mării teritoriale nu o urmează numai Statele Unite, ci și mare parte din țările posesoare a unor flote pescărești puternice pentru care libertatea mărilor înseamnă o penetrare cît mai aproape de coastele continentelor și insulelor.

În schimb, statele care nu posedă astfel de flote — situație în care se află țările în curs de dezvoltare — doresc ca vasele străine să se mențină cît mai departe posibil de malurile lor, pentru a-și putea conserva bogățiile maritime.

Aceasta este o problemă care a apărut paralel cu planificarea dezvoltării naționale și cu imperativele naționalizării resurselor naturale urmărind exploatarea în beneficiul țărilor pe al căror teritoriu se găsesc — la suprafață, în subsol și în mare.

Nu toate țările în curs de dezvoltare posedă mijloace pentru exploatarea resurselor pămîntului și ale mării. Starea de subdezvoltare le împiedică pe multe din ele să facă investiții substanțiale în direcția extracției și prelucrării minereurilor, petrolului sau produselor pescărești. Majoritatea acestor țări au moștenit din trecut o situație în care investițiile străine au dus la secătuirea resurselor naturale. Chiar și atunci cînd unele state încearcă să facă primii pași spre dezvoltare economică, spre finanțarea anumitor acțiuni în folosul propriei națiuni, aceste preocupări se ciocnesc de puternice presiuni politice și economice care favorizează menținerea dominației coloniale.

Extinderea suveranității asupra unei porțiuni de 200 mile în mare reprezintă într-un fel o formă de naționalizare cu perspective către viitor. În cazul Perului — pionier al revendicării celor 200 de mile — extinderea mării teritoriale este un prilej fericit de a incorpora bogățiile maritime în procesul dezvoltării economice. Această hotărîre a dat naștere deja la puternice fricțiuni cu Statele Unite, cînd vase nord-americane au pătruns în zona de 200 de mile, pe care Washingtonul o consideră mare liberă.

Problema poate căpăta aspecte mai complicate, cînd concurența între puterile posesoare ale unei flote de pescuit creează un adevărat război rece în încercarea de a obține favorurile unei țări mai puțin dezvoltate însă cu o mare teritorială extinsă.

Se face simțită nevoia unui nou drept maritim cu valabilitate internațională și aprobat de toate țările. De asemenea este necesară ajungerea la un acord juridic pentru a împiedica ca această problemă să devieze către o confruntare de pe poziții de forță.

Reuniune ministerială A.E.L.S. Au fost luate, oficial, în discuție perspectivele organizației în eventualitatea intrării a patru din membrii ei în Piața comună

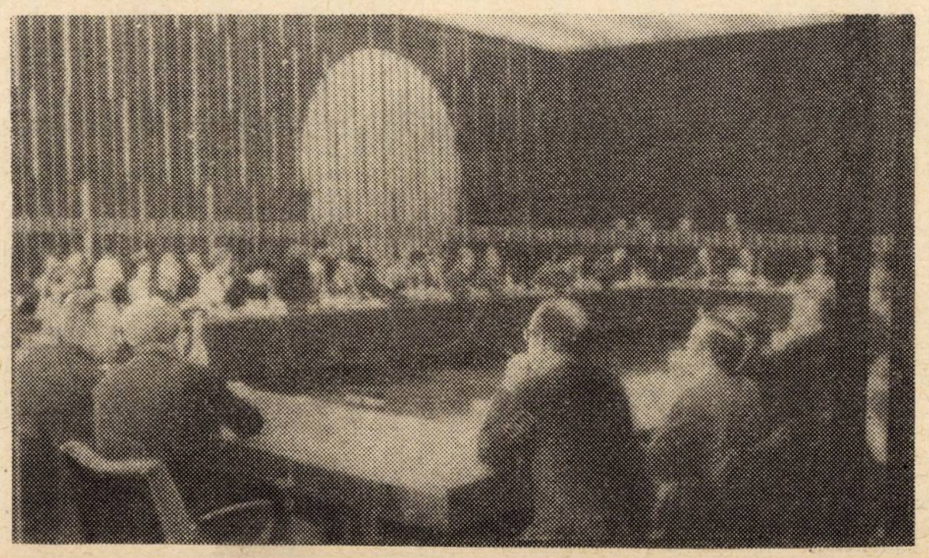

REMARQUES AFRICAINES
COOPERARE ÎN FOLOSUL PROGRESULUI

RECENT, în mica localitate ruandeză, Gisenyi, s-a desfășurat o întîlnire la nivel înalt a președinților Republicii Ruanda, Republicii Democratice Congo și Republicii Burundi. Cei trei șefi de stat nu s-au întrunit pentru a crea pe loc o comunitate economică, de tipul celor care, deseori, iau naștere atît de repede pe continentul african și tot atît de repede dispar. Convinși de necesitatea unității africane, ei au luat de data aceasta drept principal consilier — experiența. Astfel, „cei trei" au însărcinat pe miniștrii lor de externe să le supună spre examinare, în termen rezonabil, măsurile practice pentru realizarea unei uniuni economice, tehnice, financiare și culturale. Viitoarea întîlnire a fost fixată la Bujumbura, capitala burundeză, pentru sfîrșitul anului 1970.

Începînd din 1966, efortul celor trei state s-au îndreptat spre normalizarea climatului lor politic, pentru realizarea unui echilibru intern. Sînt cunoscute tulburările prin care a trecut Congo după 1960. Instalarea regimului Mobutu, la sfîrșitul lui 1964, a fost din acest punct de vedere providențială. În Burundi, revoluția care a răsturnat monarhia în 1966 și instaurarea republicii au fost factori favorabili pentru înfăptuirea unei înțelegeri cu Republica Ruanda. Aceasta din urmă, care după obținerea independenței a trebuit să lupte împotriva atacurilor periodice ale elementelor monarhiste instalate în Burundi, a salutat apariția republicii în în țara vecină. Din acest moment s-au văzut reunite toate elementele pentru deschiderea dialogului între cele trei republici care, toate, fuseseră dominate de aceeași putere colonială, și între care există numeroase legături istorice, geografice și culturale.

Nu era nevoie de mai multe conferințe pentru a dovedi necesitatea cooperării în folosul progresului. În cadrul O.U.A., la Kinshasa, în august 1966, cele trei sate au purces la normalizarea raporturilor lor politice. Un an mai tîrziu, în martie 1967, cei trei șefi de stat s-au întîlnit la Goma pentru a înlătura tot ceea ce le dezbinase și pentru a pune bazele unei noi modalități de cooperare activă. Între timp va interveni afacerea mercenarilor din Bukavu, care va învenina relațiile dintre Ruanda și Congo, incident care a fost însă depășit.

Anul 1969 a fost marcat de o relansare mai realistă și mai loială a acestei colaborări. Anul trecut, în iunie, miniștrii afacerilor externe s-au întîlnit

la Bujumbura pentru a adopta o serie de rezoluţii privind crearea a trei comisii : economico-financiară, politico-juridică şi social-culturală. Aceste comisii s-au reunit în mai multe rînduri, succesiv, în toate cele trei ţări. Ultima ca dată este cea care a pregătit conferinţa la nivel înalt de la Gisenyi. În ciuda eforturilor serioase depuse de comisiile de experţi, şefii de stat n-au vrut să semneze la Gisenyi o rezoluţie privind crearea unui ansamblu economic. Lucrările conferinţei s-au caracterizat prin voinţa comună de a examina în profunzime problema pentru a evita decepţiile prin care au trecut unele ansambluri africane care nu au putut supravieţui sau care vegetează fără eficacitate. Discursul de deschidere al şefului statului ruandez exprimă în felul următor această dorinţă comună : „Există o serie de principii care trebuie apărate astfel încît cooperarea, colaborarea să fie eficace. Mă gîndesc în acest sens la loialitate, la înţelegere frăţească şi la păstrarea unei independenţe reale". Aceste principii se regăsesc inserate în comunicatul final al reuniunii.

Cei trei şefi de stat şi-au însărcinat miniştrii de externe să stabilească măsurile practice pentru realizarea unităţii, să creeze o comisie de coordonare şi sintetizare a recomandărilor adoptate de comisii, cerîndu-le să se întrunească în scopul propunerii executării proiectelor concrete ce interesează ţările respective. Astfel, conferinţa de la Gisenyi a marcat un punct de plecare pentru realizarea unor acţiuni concrete pe baza cărora se va stabili oportunitatea semnării unui tratat. Este o politică a micilor paşi, a actelor pozitive în comun care, în caz de reuşită, va duce la crearea unei colaborări utile pentru toate cele trei state.

Kaitare THARCISSE

Le Monde
PARIS

„STATU QUO" LA SANTO DOMINGO

VICTORIA lui Joaquin Balaguer, fost ministru pe timpul dictatorului Trujillo, reales preşedinte al Republicii Dominicane, n-a surprins pe nimeni. Chiar la Santo Domingo, unde amintirile tragice ale răscoalei populare din mai 1965 n-au dispărut încă, nu exista de mai multe săptămîni nici o îndoială în ceea ce priveşte rezultatul scrutinului, dată fiind campania de teroare declanşată de către forţele militare şi poliţie în sprijinul realegerii preşedintelui Balaguer.

Aproape o sută de persoane, în majoritate membri ai formaţiilor de stînga, au fost asasinate în timpul campaniei electorale de către ceea ce Balaguer numeşte „forţe incontrolabile". În realitate, este vorba despre comandouri paramilitare de extremă dreaptă, avînd legături cu armata şi poliţia. Cetăţeni modeşti au fost omoriţi cu sînge rece în plină stradă, pentru că au refuzat să promită votul lor lui Balaguer, candidat şi conducător al unui partid care-şi spune reformist, dar ale cărui reforme rămîn încă de definit.

Masele ţărăneşti, majoritare în ţară şi a căror pondere electorală decide în general rezultatul scrutinelor, au fost supuse unor presiuni directe şi indirecte mai mari decît cele din timpul alegerilor generale din 1966. Astfel, se poate considera că procentul de 40 la sută al abţinerilor reprezintă un relativ succes pentru Juan Bosch, fostul preşedinte al republicii şi conducătorul Partidului Revoluţionar Dominican, care a hotărît să nu mai participe la alegeri, pe care le considera lipsite de semnificaţie reală. Forţele armate comunicaseră în mod clar că „orice abstenţionist va fi considerat ca un comunist" şi că orice muncitor al cărui carnet de identitate nu va avea ştampila biroului de votare riscă să-şi piardă slujba. La ţară, unde controlul poliţienesc este riguros şi arbitrariul fără limite, a fost uşor autorităţilor să orienteze scrutinul.

Nici un alt candidat nu oferea ceva mai bun sau altceva decît preşedintele victorios, susţinut de Ambasada Statelor Unite. Generalul Wessin y Wessin, supranumit de compatrioţii săi „măcelarul din San Isidro", după mitralierea în 1965 a populaţiei civile, candidat al unei fracţiuni de extremă dreaptă ostilă lui Balaguer, a obţinut cu greu un succes la limită.

Rămîne de văzut dacă preşedintele Balaguer va reuşi să menţină calmul în Republica Dominicană, unde intelectualii şi o largă fracţiune a claselor de mijloc aspiră la un regim mai modern şi mai dornic de reforme autentice. El a şi precizat că programul său „va fi acelaşi ca precedentul". Din 1966, inflaţia a fost relativ controlată, iar balanţa de plăţi s-a ameliorat sensibil. Dar Republica Dominicană aparţine grupului de naţiuni latino-americane al căror ritm de dezvoltare rămîne negativ de 5 ani încoace. Este îndoielnic că prin agravarea represiunii va izbuti să reglementeze gravele probleme economice şi sociale care i se pun.

Ostilitatea cea mai importantă faţă de Balaguer vine din partea forţelor de stînga, unde sînt numeroşi cei care consideră, împreună cu Juan Bosch, că „soluţionarea problemei politice nu mai trece prin urne". Deşi fostul preşedinte încă n-a precizat cum înţelege să instaureze acea „dictatură cu sprijin popular" pe care o preconizează, formula seduce după cîte se pare sectoare din ce în ce mai multe ale opiniei publice, hotărîte să înlăture, prin forţă dacă va fi nevoie, un sistem ineficace şi corupt care se aseamănă cu „trujillismul" respins deja de majoritatea dominicanilor. În orice caz, nimic nu lasă să se întrevadă în viitorul apropiat o liniştire a spiritelor.

profil

Mitchell SHARP

secretar de stat
pentru afacerile externe al Canadei

La invitaţia ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, secretarul de stat pentru afacerile externe al Canadei, Mitchell Sharp va face o vizită oficială în România între 1 şi 3 iunie.

Cunoscut şi apreciat om politic şi economist, Mitchell William Sharp s-a născut la 11 mai 1911 la Winnipeg, în provincia Manitoba. În 1931 termină Universitatea din Manitoba, după care urmează studii economice la Universitatea din Manitoba şi Şcoala de ştiinţe economice din Londra. În 1937 începe să lucreze în comerţul cu cereale, ca economist. În 1942, la Ottawa, lucrează în administraţia publică ca funcţionar de stat în Departamentul Finanţelor, în timpul războiului, fiind preşedinte al Comitetelor interdepartamentale care se ocupau cu agricultura, alimentaţia, locuinţele şi securitatea socială.

În 1947 devine director al sectorului de economie politică din Departamentul Finanţelor, în 1951 este numit adjunct al vice-ministrului pentru comerţ, iar în 1957 devine ministru adjunct al comerţului. Cunoscut şi apreciat pentru competenţa sa în domeniul economiei, Mitchell Sharp prezidează în vara anului 1962, la invitaţia secretarului general al Naţiunilor Unite, Conferinţa Internaţională pentru Cafea.

Mitchell Sharp îşi începe activitatea politică în 1963, cînd este ales deputat în Camera Comunelor, pe listele partidului liberal. În acelaşi timp devine ministru al muncii şi comerţului, post pe care îl ocupă pînă în 1965. În mai 1965 primeşte titlul de doctor în drept honoris causa al Universităţii din Manitoba.

În anii 1964 şi 1965 este ministru responsabil pentru pregătirea Expoziţiei din 1967 de la Montreal. Între 1965 şi 1968 ocupă postul de ministru de finanţe în cabinetul Pearson, din decembrie 1965 avînd şi postul de guvernator pentru Canada al Băncii Internaţionale şi al Fondului Monetar Internaţional.

În aprilie 1968, Mitchell Sharp devine secretar de stat pentru afacerile externe, post pe care îl ocupă şi după alegerile din iunie 1968 în noul guvern canadian format de Pierre Trudeau. Programul expus de secretarul de stat canadian pentru afacerile externe preconizează noi orientări în politica externă bazată pe o mai mare consideraţie a intereselor specifice ale ţării, în sensul revizuirii relaţiilor dintre Canada şi N.A.T.O., reevaluarea atît pe plan economic şi politic a relaţiilor cu S.U.A., precum şi a unor acţiuni de natură să ducă la însănătoşirea climatului internaţional.

A. M.

poșta redacției

„CERCUL LUMEA"

La capătul primului an de existență a „Cercului Lumea", organizat pe temeiul unei susținute colaborări între Universitatea populară — filiala Oradea și revista „Lumea", redacția noastră mulțumește călduros tuturor participanților pentru zelul și interesul manifestate în dezbaterea problemelor internaționale angajată în acest cadru. Mulțumim pe această cale, în mod special, pentru organizarea „Cercului Lumea" tov. prof. Aurica Broinaș, din partea Cabinetului județean de partid, jurist Ion Isaiu, director adjunct al Universității populare, care a condus discuțiile, Ioan Körösi, secretarul Comisiei județene pentru răspîndirea cunoștințelor cultural-științifice. Conceput în spiritul unui colocviu cu cititorii revistei, „Cercul Lumea" își va relua activitatea în toamna acestui an, la o dată care va fi anunțată ulterior.

SECVENȚE GUATEMALEZE

Gh. Bădescu, Craiova. 1) Cololonelul Arana, viitorul președinte al Guatemalei, își va prelua funcția la 1 iulie 1970. 2) „Terratenientes" sînt marii proprietari de pămînturi din Guatemala, care, deși foarte puțini, dețin o mare parte din teritoriul țării, alături de firma nord-americană „United Fruit". Este adevărat că în anul 1952 președintele Arbenz Guzman a declarat o reformă agrară și a confiscat pămînturile firmei americane (cele mai fertile) și toate celelalte bunuri ale societății. Dar, doi ani mai tîrziu, în iunie 1954, un grup de militari aflați în exil, cu ajutorul american, au răsturnat regimul instaurat în Guatemala. Noul președinte al țării, colonelul Carlo Castillo Armas, a redat societății „United Fruit" toate bunurile confiscate. Terorismul din Guatemala a fost generat de instabilitatea politică a ultimilor zece ani. În 1957, președintele Armas a fost asasinat. Împotriva președintelui Fuentes, care îi urmează la putere, are loc o revoltă la 13 noiembrie 1960. De altfel, despre instabilitatea politică din această țară și evenimentele care au putut genera valul de asasinate care au culminat cu uciderea ambasadorului Republicii Federale a Germaniei, contele Karl von Spreti, vă recomandăm articolul publicat în nr. 9 din acest an. În Guatemala există mai multe organizații clandestine, de extremă dreaptă, care au declanșat un val de teroare ca răspuns la acțiunile guvernului. Între acestea amintim M.A.N.O. (Mișcarea anticomunistă națională organizată) și F.N.R. (Frontul de rezistență națională).

Irimie Codori, Cluj. Sperăm ca articolul „Prognoze economice pentru deceniul 1970—1980" publicat de revista noastră, a răspuns în mare măsură întrebării dv. Ultima parte a articolului, neputînd apare în acest număr din lipsă de spațiu, va fi publicată în numărul viitor al revistei.

CONGRESUL CANADIAN AL MUNCII

Ion Ursu, Bacău. Congresul canadian al muncii este, într-adevăr, cea mai mare uniune sindicală din Canada. Această organizație cuprinde aproximativ 1 650 000 de membri — ceea ce înseamnă patru cincimi din numărul total al membrilor sindicatelor canadiene. Recent, Congresul canadian al muncii s-a întrunit în cadrul lucrărilor celui de-al VIII-lea Congres, la Edmondtown. Această întrunire este urmărită și comentată larg de observatorii politici nu numai pentru faptul că participanții au dezbătut o serie de proiecte privind consolidarea unității mișcării sindicale canadiene, între care asigurarea de drepturi egale femeilor, adoptarea unui statut al muncitorilor etc. Printre alte probleme participanții au cerut sistarea vînzărilor de armament canadian către Statele Unite și retragerea trupelor americane din Indochina.

PLANUL PLOWSHARE

Gh. N. Luxandra, com. Stîlpeni, jud. Argeș. 1) Nu avem informații despre originea numelui „Valea Ulcioarelor". 2) Agențiile de presă nu au anunțat, deocamdată, nimic în legătură cu folosirea energiei nucleare de către savanții australieni, în vederea construirii unui port în partea de nord-vest a continentului. Folosirea, însă, a energiei nucleare în construcții grandioase sau în alte ramuri ale economiei a fost preconizată încă în urmă cu treisprezece ani, cînd, în 1957, a apărut planul Plowshare. Acest plan prevedea posibilitatea recurgerii la explozia atomică pentru deschiderea unor canale de navigație. În 1964, fostul președinte Johnson a autorizat studiile pentru construcția în Panama, utilizîndu-se energia nucleară, a unui nou canal care să lege Oceanul Pacific de Marea Antilelor. Proiectul Sassardi-Norti (care ar urma să fie aplicat în partea răsăriteană a țării) a fost evaluat la 747 milioane de dolari. În cazul în care nu ar fi folosită energia nucleară, o asemenea lucrare ar costa 2 280 milioane de dolari. Folosirea energiei nucleare în explorări începe să atragă mereu mai mult pe conducătorii unor mari concerne industriale. Se poate semnala apariția organizației comerciale „Geonuclear Corporation", cu sediul la Las Vegas, la reuniunile căreia 24 de companii petroliere americane au studiat, în cadrul aceluiași plan Plowshare, posibilitatea extragerii șisturilor bituminoase folosind energia nucleară. Rezultatele utilizării energiei nucleare ar fi, într-adevăr, uriașe. Un raport al Companiei de gaz natural din El Paso, întocmit în 1968, stabilește că, în timp ce depozitele de gaze naturale produc, prin utilizarea tehnicii tradiționale, 10 la sută în 20 de ani, producția ar crește pînă la 90 la sută dacă s-ar folosi stimulenții nucleari. Societatea feroviară „Santa Fe Railroad" proiectează deschiderea unui drum în munții Bristol (California) printr-o explozie nucleară. Planul Plowshare își află, așadar, cele mai diverse întrebuințări, de la desalinizarea apelor mării pînă la deschiderea de drumuri.

Alexandru Florescu, București. Sclavii care copiau „Acta Diurna Urbis" scriau pe pergament sau, mai curînd, pe tăblițe. Bineînțeles că numărul exemplarelor nu era prea mare. Cerneala nu era cunoscută în acea vreme.

Ion T. Tincu, București. Vă mulțumim pentru sugestiile și aprecierile privind revista noastră. În legătură cu ideea dv. de salvare a turnului înclinat din Pisa, adresîndu-vă revistei „Știință și tehnică" veți obține mai curînd documentația de care aveți nevoie.

BUMBACUL ÎN MOZAMBIC

Valentin Odobescu, Vaslui. În nr. 20 am răspuns uneia din întrebările dv. privind economia Angolei. Vom încerca să facem de astă dată unele precizări în legătură cu Mozambicul. E adevărat că în 1960, 87 la sută din bumbacul brut folosit de Portugalia provenea din cele două mari colonii portugheze: Angola și Mozambic. Metodele întrebuințate de autoritățile coloniale sînt asemănătoare celor folosite în primele timpuri ale colonizării Africii — munca forțată; în acest caz — „cultura obligatorie". Zonele de cultivare a bumbacului au fost împărțite de către autorități cîtorva mari companii metropolitane. Țăranii africani sînt obligați să cultive pe pămînturile lor numai bumbac, vîndut ulterior concesionarilor albi la un preț extrem de mic. După venirea lui Salazar la putere a fost instituită o regulă barbară: fiecare bărbat între 18 și 55 de ani trebuia să dovedească faptul că trăiește din munca sa, lucrînd pe plantațiile statului sau ale colonilor albi cel puțin șase luni pe an. Din rezultatele muncii sale, el trebuia să plătească, se înțelege, un impozit. În același timp, obligația de a cultiva pămînturile proprii cu bumbac persista. Înlocuirea culturilor de subzistență cu cele industriale avea să dea naștere unor perioade de foamete, repetate ciclic. Totodată, însă, producția de bumbac avea să crească de șase ori între 1932 și 1937, să se dubleze între 1937 și 1946 și să depășească în 1953 nevoile industriei portugheze. Culturile de bumbac din Mozambic aduc profituri uriașe autorităților portugheze. Recent, Nelson Saraiva Bravo, unul din experții agricoli ai dr. Caetano, a declarat că Portugalia ar avea un deficit de 400 milioane escudos anual dacă ar fi nevoită să cumpere bumbacul din alte regiuni decît propriile colonii. Este explicată, și în acest fel, înverșunarea cu care autoritățile încearcă să-și mențină dominația asupra unor imense teritorii. Iată fotografia solicitată a barajului de la Cabora Bassa, despre care am scris în nr. 20.

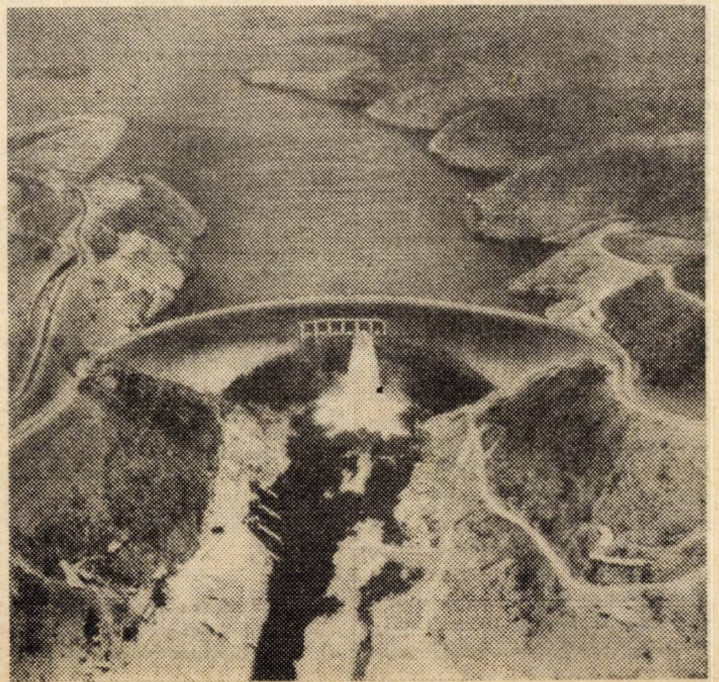

poșta redacției

REGIMUL STRÎMTORILOR

Ion Dedu, Ploiești. 1) Canalul de Suez aparține R.A.U. și nici un alt stat nu și-l poate revendica. Navigația pe acest canal este însă reglementată de acorduri internaționale și deschisă tuturor statelor. 2) Marea Britanie are o bază militară în Gibraltar. 3) Astăzi, în practica internațională se disting trei categorii de strîmtori. În primul rînd strîmtorile care nu prezintă interes pentru navigația internațională. În această categorie intră strimtoarea Kerci, care face legătura între Marea Neagră și Marea de Azov, și este situată pe teritoriul U.R.S.S., și strimtoarea Linschoteh care permite comunicația între Marea Inland (japoneză) și Oceanul Pacific. Întrucît aceste strimtori se află în limitele unui stat și nu constituie pasaje obligatorii de trecere spre sau dintr-o mare închisă, statutul lor juridic se stabilește prin legislația internă a statului respectiv (limitrof), statul putînd admite sau nu trecerea navelor străine prin strimtoarea respectivă. Tot din această categorie fac parte și strimtorile care, deși leagă două mări deschise, nu sînt treceri obligatorii pentru nave. Exemplu : strîmtoarea Corfu leagă Marea Mediterană de Marea Adriatică. Întrucît această strîmtoare nu constituie unicul și obligatoriul drum de trecere, regimul juridic se prezintă astfel : dacă ambele țărmuri ale strimtorii aparțin aceluiași stat (iar strimtoarea este mai îngustă decît dublul mării teritoriale) ea se va afla sub jurisdicția statului respectiv ; dacă malurile aparțin a două state, marea teritorială a statelor riverane se va întinde pînă la mediana strimtorii. În amîndouă cazurile însă, strimtorile vor fi supuse regimului de drept comun maritim. O a doua categorie o formează strîmtorile care leagă două mări deschise. (Principalele strimtori din această categorie sînt Gibraltar și Magellan). Aceste strîmtori au o importanță uriașă pentru navigație, fiind unicul drum de legătură maritimă. Întrucît aceste strimtori, din punct de vedere al dreptului internațional, sînt considerate prelungiri ale mării libere, la baza regimului lor trebuie să stea principiul libertății de navigație pentru toate vasele — comerciale și militare — atît în timp de pace cît și în timp de război. Ultima categorie de strimtori o formează acelea care leagă o mare deschisă de o mare închisă (ex. : Bosfor și Dardanele ; Beltul mare și Beltul mic — Marea Baltică etc.). Regimul lor juridic trebuie stabilit prin convenții multilaterale încheiate între statele riverane mării închise la care duce strimtoare respectivă. La baza regimului juridic al acestor strimtori stau mai multe principii : libertatea de navigație pentru navele comerciale ale tuturor statelor riverane sau neriverane, libertatea de navigație pentru navele de război ale statelor riverane și neriverane, cu restricțiile indicate de convențiile respective. Răspunsul la această întrebare se adresează și cititorilor **Aurel Deftu și Pavel Gavril** din **Aleșd, județul Bihor.** 4) Strimtoarea Magellan nu avea nici un fel de regim juridic întrucît nici un stat nu și-a revendicat-o. Nu se poate preciza numărul vaselor care mai trec astăzi prin această strimtoare, precum nici tonajul lor. Majoritatea navelor comerciale aleg, se înțelege, drumul spre Pacific prin canalul Panama, mult mai scurt și mai ieftin.

Radu Ianovici, Vatra Dornei. Vă recomandăm să vă adresați ministerului afacerilor externe.

Ionel Anghel, str. Republicii nr. 37, Mărășești, jud. Vrancea, dorește să cumpere nr. 6 și 9 ale revistei „Lumea" din acest an. Din N.A.T.O. au făcut parte inițial Belgia, Danemarca, Franța, Marea Britanie, Islanda, Italia, Canada, Luxemburg, Olanda, Norvegia, Portugalia, S.U.A. Ulterior au aderat Turcia și R.F.G.

Ilie Dan, Arad. Regretăm dar nu vă putem oferi lista solicitată.

A. D. București. O dată cu dv. și alți cititori ai revistei noastre ne-au solicitat publicarea unei hărți a Pămîntului. În măsura în care va fi posibil, vom încerca să satisfacem aceste cereri.

Virgil Constantinescu, Cîmpina. Scrisoarea publicată la „Poșta redacției" nr. 20, sub titlul „Din nou despre pirați și corsari" a răspuns întrebării dv. în legătură cu rezerva țării noastre la articolul 15 din convenția mării libere.

Ion C. Burdușel, Com. Predal-Sărar, jud. Prahova. Poate articolul apărut în nr. 18 al revistei noastre — „Ultimele zile ale lui Mussolini" — a răspuns unora din întrebările dv. Vă recomandăm și consultarea volumului recent apărut „Dosarele secrete ale istoriei" semnat de Alain Decaux.

Marin Moraru, București. Pentru moment nu sîntem în posesia informațiilor care vă interesează.

Ecaterina Frunzulică, București. Nu avem informații în legătură cu tabloul despre care ne scrieți.

Toma Sima, Adjud, jud. Vrancea. Veți găsi amănunte despre Matto Grosso și indienii Amazoniei consultînd nr. 32 din 1968 : 4, 17—18, 21, 40, 42 și 51 din 1969.

Alexandru Negoiță, București. Intenționăm publicarea unui articol despre băncile elveține.

RATIFICAREA ȘI INSTRUMENTELE DE RATIFICARE

Aș dori să fac unele precizări în legătură cu ratificarea și instrumentele de ratificare despre care s-a menționat în numărul 9 din 1970 al revistei. Ratificarea este actul prin care un organ competent al unui stat conferă forță juridică obligatorie tratatelor semnate de către împuterniciții săi. Ratificarea este încorporată într-un instrument de ratificare care nu este altceva decît un document care se comunică, se schimbă sau se depune. După aceste operații, statele semnatare ale unui tratat devin unul față de altul obligate juridic, conținutul instrumentului de ratificare fiind însuși consimțămîntul unui stat semnatar al unui tratat de a se lega juridic. În Evul Mediu, ratificarea avea caracterul unei confirmări, aplicîndu-se teoria mandatului, în afară de cazul cînd împuterniciții de a încheia tratate nu-și depășeau deplinele puteri. După revoluția franceză, ca o consecință a apariției ideilor despre suveranitate, se consideră ratificarea fiind o atribuție nu numai a monarhului ci și a organului legislativ (parlamentul). Necesitatea ratificării se impune, de regulă, pentru problemele importante, întrucît este posibilă o reexaminare între semnare și ratificare. Instrumentul de ratificare se întocmește totdeauna în formă scrisă cuprinzînd o parte introductivă unde se indică organul care ratifică, denumirea tratatului, locul și data, apoi conținutul propriu-zis al tratatului și eventualele rezerve. A treia parte (partea finală) o constituie încheierea în care se specifică : tratatul a fost ratificat ; statul înțelege să-l aplice cu strictețe ; semnătura persoanei care ratifică. Ratificarea poate fi tacită sau expresă. În cazul tratatelor bilaterale, instrumentele de ratificare se schimbă iar în cazul celor multilaterale se depun spre păstrare unuia dintre statele semnatare. În ambele cazuri se încheie însă procese-verbale care să constate îndeplinirea acestor formalități, statele fiind suverane a aprecia dacă un tratat sau altul este necesar a fi ratificat. Refuzul de a ratifica un tratat nu a avut o evoluție unitară în practica internațională. De exemplu, în 1806 țarul Alexandru pentru a-și justifica refuzul de a ratifica un tratat de pace semnat cu Franța a invocat faptul că trimisul său și-a depășit împuternicirile. Mai tîrziu, în 1842, Franța a refuzat să ratifice tratatul de la Londra, semnat la 20 decembrie 1841, relativ la interzicerea sclavajului. Acest refuz a fost acceptat și de către celelalte părți semnatare tot ca o consecință a recunoașterii principiului suveranității. Statul care refuză ratificarea nu este obligat să motiveze, dar o dată ce a consimțit recunoașterea lui prin ratificare este obligat să-l respecte. Instrumentul de ratificare poate cuprinde în cazul tratatelor multilaterale o ratificare fie sub rezervă fie sub condiție — acest lucru fiind menționat, însă, în procesul verbal de constatare a îndeplinirii formalităților separat sau împreună. Organul competent a ratifica un tratat este în genere desemnat de legislația internă a fiecărui stat (de obicei de Constituție).

Marian NIȚĂ
student, București

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

COMBINATUL DE EXPLOATARE ŞI INDUSTRIALIZARE A LEMNULUI

produce : ? IAŞI

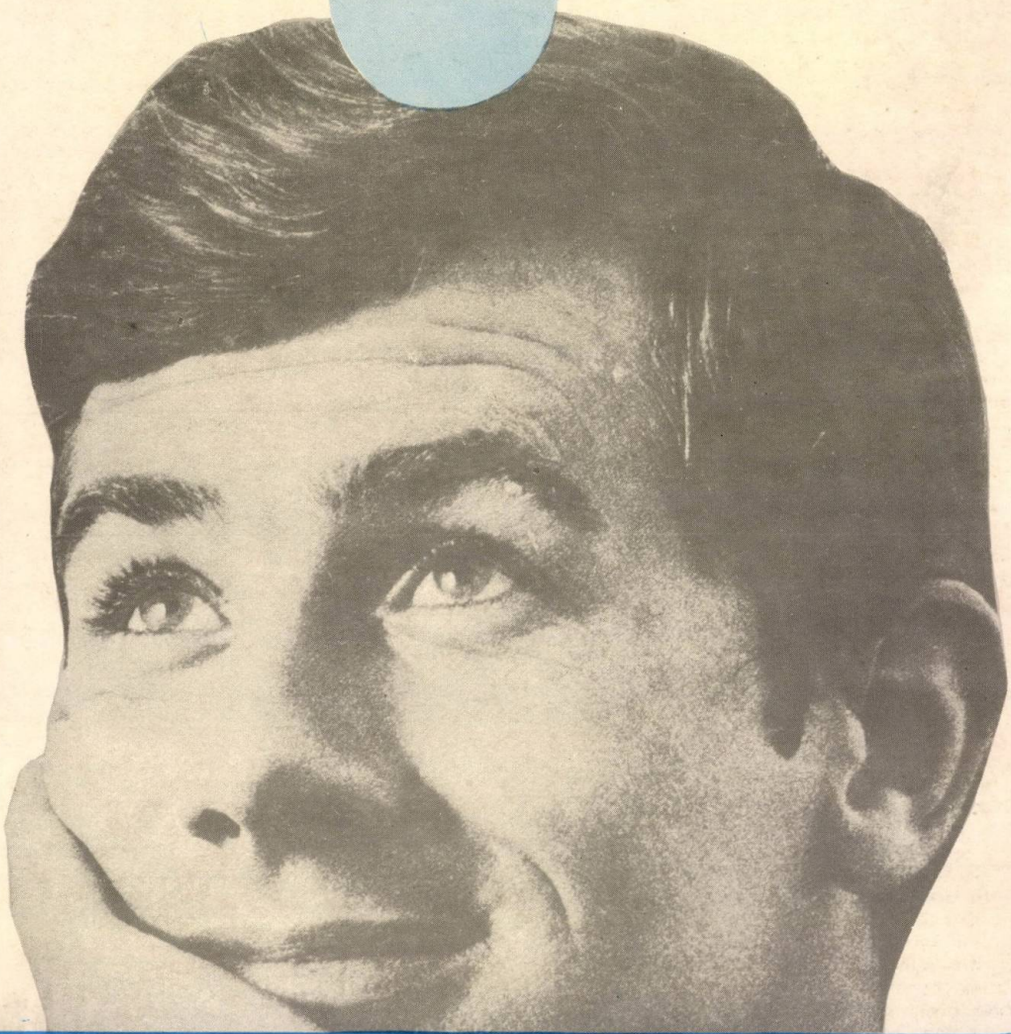

- Mobilă de bucătărie „Dafin“
- Garnituri de mobilă „Cluj 2“
- Garnituri pentru camera de zi „M. 513“
- Cuierul pom „Mara“

Toate produsele se remarcă prin însuşirile lor funcţionale şi estetice

MEXIC '70

GOL! DUMITRACHE!

Cine s-ar putea lipsi de o clipă ca aceasta, transmisă direct de la Guadalajara și privită prin excelentul televizor **MIRAJ**

• *ecran mare cu diagonala de 59 cm.* • *imagine și sunet de calitate* • *caseta furniruită*

Prin calitățile sale, televizorul MIRAJ vă asigură o vizionare excepțională.
Prețul : 4 335 lei. Se poate cumpăra și cu plata în 12—18 rate lunare, acont 650—867 lei.

Lei 2

LUMEA

Nr. 23 *4 iunie 1970*

Din actualitatea internaţională

- **Italia: În preajma alegerilor municipale**
- **Finlanda: Formula noului guvern**
- **Ceylon: Deplasare spre stînga**
- **După sesiunea N.A.T.O.**

ROMÂNIA ŞI ŢĂRILE AFRICII

„I.O.S." în pragul falimentului

FRANŢA: Amenajări teritoriale

La C.C. al P.C.R. au avut loc convorbiri între secretarul general al Partidului Comunist Român, Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Comunist din Spania, Santiago Carillo

Președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, a primit pe Jean de Lipkowski, secretar de stat la Ministerul Afacerilor Externe al Franței, membru al guvernului

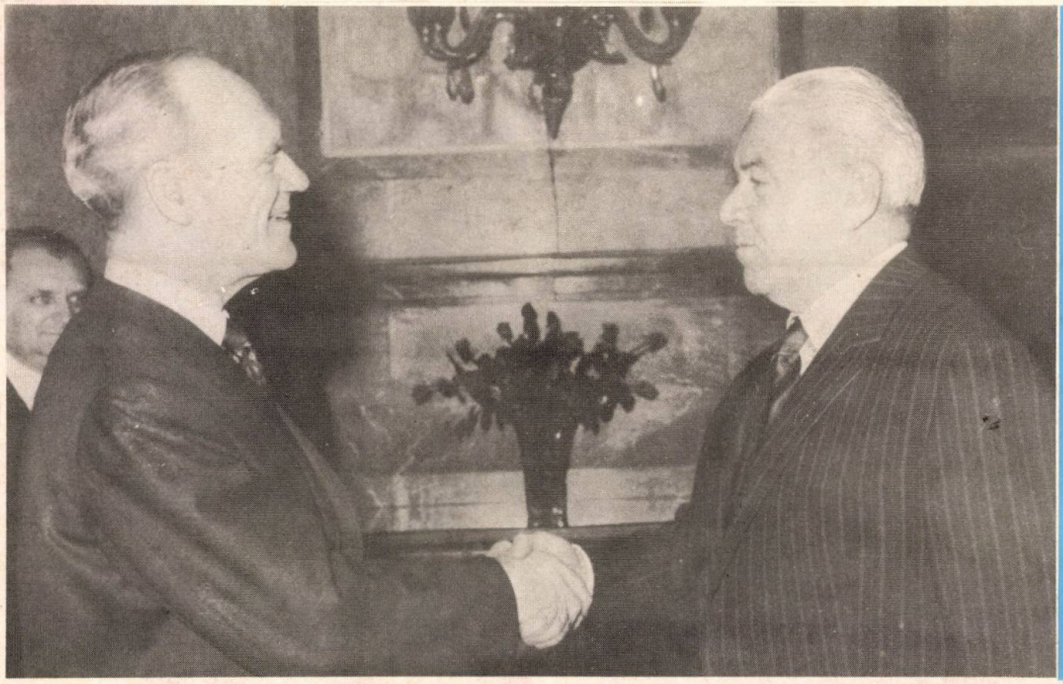

Primirea de către președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, a secretarului de stat pentru afacerile externe al Canadei, Mitchell Sharp

LUMEA

Nr. 23 (345) — 4 iunie 1970

sumar

2 „UN IMENS ȘANTIER DE LUPTĂ ȘI EFORTURI"

3 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Liana Enescu*

INTERVIURI

5 CORNELIU MĂNESCU, ministrul afacerilor externe al României
7 MITCHELL SHARP, secretar de stat pentru afacerile externe al Canadei

ARTICOLE

8 Franța. „Mediul înconjurător" și remodelările urbanistice. *Florica Șelmaru*
9 Italia. Testul regiunilor. *Rodica Dumitrescu*
11 Un an de la crearea Guvernului Revoluționar al Republicii Vietnamului de Sud. *Sergiu Verona*
12 Prognoze economice pentru deceniul 1970—1980. Disparități și rivalități intercapitaliste (3). *Dr. Gheorghe Badrus*
14 După sesiunea N.A.T.O. *Radu Pascal*
20 Colombo. Deplasare spre stînga. *Eugeniu Obrea*
22 Dosarul marilor afaceri : „I.O.S." de la Bernie la King. *Mircea Grigorescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Pekin — Shanhai. *Viorel Popescu*

DE LA CORESPONDENȚII ȘI TRIMIȘII NOȘTRI

18 GUADALAJARA. Sărbătoarea nr. 1 a fotbalului. *Eftimie Ionescu*
19 STOCKHOLM. Agendă suedeză. *George Serafin*
21 HELSINKI. Cum s-a ajuns la guvernul Aura. *Pentti Sorvali*

LUMEA ÎN CĂRȚI ȘI REVISTE

25 Opțiunile lui Edward Kennedy. *Boris Ringheanu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

27—30 International Herald Tribune, The Sunday Times, The Financial Times, Le Monde, Le Moniteur Africain

PROFIL

30 C. WILFRED JENKS, director general al B.I.M.

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

Interviuri cu

CORNELIU MĂNESCU

ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România

MITCHELL SHARP

secretar de stat pentru afacerile externe al Canadei

După sesiunea N. A. T. O.

Italia — Testul regiunilor

Reportaj pe glob

PEKIN — SHANHAI

Deplasare spre stînga în Ceylon

Opțiunile lui Edward Kennedy

La începerea campionatului mondial de fotbal

„UN IMENS ŞANTIER DE LUPTĂ ŞI EFORTURI"

Presa internaţională despre lupta poporului român pentru lichidarea daunelor cauzate de inundaţii

Evoluţia inundaţiilor din România, măsurile luate pentru stăvilirea apelor şi ajutorarea victimelor, eforturile întregului popor în vederea înlăturării urmărilor calamităţilor naturale, manifestările de simpatie, solidaritate şi sprijin venite din partea a zeci şi zeci de ţări din întreaga lume, a numeroase guverne şi organizaţii internaţionale, a unor firme străine şi cetăţeni particulari continuă să reţină atenţia presei internaţionale, a posturilor de radio şi televiziune din numeroase ţări din Europa ca şi de pe alte continente. Un mare număr de ziare şi agenţii de presă au transmis şi publicat relatări ale trimişilor lor speciali în România, în care sînt puse în lumină calda simpatie şi solidaritate umană ce înconjoară în aceste zile lupta poporului nostru pentru înlăturarea urmărilor calamităţilor şi normalizarea situaţiei.

Numeroase publicaţii străine se referă la puternicul ecou pe care l-au avut în lume evenimentele dramatice din România, la faptul că şefi de state şi de guverne se adresează continuu preşedintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceauşescu, şi preşedintelui Consiliului de Miniştri, Ion Gheorghe Maurer, cu telegrame şi mesaje exprimînd compasiunea faţă de populaţia sinistrată. *„Numeroasele mesaje transmise conducătorilor români, ca şi larga acţiune internaţională de sprijinire a familiilor sinistrate, acţiune în curs de desfăşurare — scrie «NEUE RUHR ZEITUNG» — constituie o expresie concludentă a simpatiei de care se bucură România în lume şi a marelui număr de prieteni pe care îi are poporul român peste hotare".*

Numeroase agenţii de presă şi ziare şi-au informat cititorii cu privire la vizitele de lucru ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu în regiunile care au avut sau au de suferit de pe urma inundaţiilor. Într-una din emisiunile celui mai mare post de televiziune din Japonia — „NHK" — au fost arătate, de pildă, imagini luate din elicopterul oficial cu care tovarăşul Nicolae Ceauşescu a vizitat localităţile inundate şi şantierele de construire a digurilor pentru prevenirea unor noi inundaţii. *„În timp ce într-o parte stihia face ravagii — scria ziarul iugoslav «POLITIKA» — în alte părţi se depun eforturi pentru ca viaţa să-şi reia cursul normal, să se reducă cît mai mult pierderile şi să se reia producţia. În această bătălie sînt angajaţi toţi — de la cele mai înalte organe de partid şi de stat, pînă la cele mai mici colective din întreprinderi, cooperative de producţie".* Cotidienele „WASHINGTON POST", „NEW YORK TIMES", „LOS ANGELES TIMES", „THE EVENING STAR" şi altele, posturi de radio şi televiziune americane au informat pe larg opinia publică despre inundaţii. Sub titlul : „Sinistraţii români sînt evacuaţi", „NEW YORK TIMES" a publicat un articol-bilanţ al distrugerilor provocate de revărsarea apelor, insistînd în mod deosebit asupra măsurilor întreprinse de organele de stat în lupta împotriva inundaţiilor.

Trimisul special al ziarului londonez „TIMES" releva ca un *„lucru remarcabil"* faptul că în ciuda marilor calamităţi *„nu se vede nici un semn de panică sau alarmă. Întreaga naţiune participă la efortul de a uşura consecinţele dezastrului. Dramatismul, eroismul şi solidaritatea au devenit lozinca zilei".* La rîndul său, marele cotidian „JORNAL DO BRASIL", subliniind că este vorba de *„inundaţii fără precedent în istoria României"*, releva faptul că *„mii de muncitori lucrează în schimburi suplimentare, pentru a produce o cantitate de alimente şi îmbrăcăminte, pentru a compensa parţial producţia a zeci de fabrici".* În ultimele zile, TELEVIZIUNEA UNGARĂ a transmis permanent imagini despre acţiunile desfăşurate în ţara noastră pentru readucerea pe un făgaş normal a vieţii în regiunile lovite de calamităţi. De asemenea, ziarul „NEUES DEUTSCHLAND" din R.D. Germană relata : *„Cronica luptei cu forţele dezlănţuite ale naturii cunoaşte numeroase exemple de eroism uman. Alături de oamenii muncii s-au aflat, în primul rînd, ostaşii armatei române care au realizat aproape supraomenescul".* Într-unul din ultimele sale comentarii, ziarul italian „AVANTI" scria că *„în această tragedie întreaga Românie este unită".*

Eforturile eroice ale poporului român pentru învingerea urmărilor inundaţiilor, acţiunea largă de reconstrucţie din zonele sinistrate fac, de altfel, obiectul a numeroase relatări şi comentarii apărute în aceste zile în presa internaţională vorbită sau scrisă. Astfel, corespondentul TELEVIZIUNII POLONEZE, comentînd imaginile transmise din România, sublinia printre altele, faptul că *„poporului român i se cuvine cea mai înaltă recunoştinţă, deoarece nu s-a lăsat răpus de disperare".* De asemenea, ultimul număr al jurnalului cinematografic de actualităţi din Polonia inserează imagini despre inundaţiile din România, relevînd faptul că *„românii dau un exemplu de devotament în lupta împotriva stihiei".* În acelaşi timp, ziarul chinez „JENMINJIBAO", referindu-se la situaţia din România, sublinia că *„poporul român desfăşoară activ lupta împotriva calamităţii. Telecomunicaţiile şi transporturile au fost reluate în multe regiuni afectate de inundaţii, viaţa revine treptat la normal".* La rîndul său, săptămînalul „HORIZONT", care apare în R.D. Germană, aprecia — într-o corespondenţă transmisă din Bucureşti — că *„întregul popor român a aruncat în luptă, în aceste zile de grea încercare, toate forţele. Într-o activitate necontenită, sute de mii de muncitori şi ţărani, soldaţi şi studenţi, femei şi elevi au acţionat aproape supraomeneşte pentru a învinge urmările calamităţilor naturale". „Întreaga forţă bărbătească a ţării, scria* ziarul atenian „VRADINI", a fost mobilizată *pentru ridicarea digurilor în vederea apărării oraşelor".*

Într-un comentariu consacrat eforturilor României pentru lichidarea consecinţelor grele ale stihiilor naturii, „L' UNITA" scoate în evidenţă faptul că ţara întreagă este un *„imens şantier de luptă, de eforturi pentru a recupera orice palmă de pămînt pe măsură ce apele se retrag, pentru repunerea în funcţiune a instalaţiilor de apă potabilă, de fabricare a pîinii...".* Se menţionează, de asemenea, *„lupta miilor de oameni, a brigăzilor de tineret şi unităţilor militare, care luptă cu toate forţele pentru a salva întreprinderile industriale, pentru a evacua familiile".* Săptămînalul englez „OBSERVER", arătînd că în prezent este aşteptat asaltul apelor Dunării, scrie la rîndul său : *„Maiul român al fluviului este căptuşit cu diguri înalte de pămînt. De-a lungul crestelor, pe valul de pămînt se profilează mari grupuri de oameni, soldaţi, civili de toate felurile, care, ca într-o scenă dintr-un film de Eisenstein, sapă mereu cu hotărîre pămîntul".* Recent, într-un articol primit de la trimisul său special în România, ziarul „LE MONDE" sublinia : *„Cu un curaj şi un spirit de sacrificiu de care nu ne putem da prea bine seama în străinătate, poporul român continuă să ducă lupta împotriva apei".*

Emoţionante continuă să fie manifestaţiile de solidaritate din întreaga lume reflectate în presa vorbită şi scrisă internaţională. *„Poporul sovietic* — transmitea POSTUL DE RADIO MOSCOVA — *a aflat cu mare amărăciune despre inundaţiile din România... Inimile milioanelor de membri ai Crucii Roşii sovietice îşi exprimă compasiunea în legătură cu această nenorocire. În aceste momente grele, cînd întregul popor român s-a angrenat în lupta pentru lichidarea consecinţelor calamităţilor, membrii organizaţiei noastre, ca şi toţi oamenii sovietici, sînt gata să-şi aducă contribuţia la această operă nobilă". „Grecii, care au trăit de-a lungul anilor în România,* se

putea citi recent în ziarul atenian „ACROPOLIS", *urmăresc cu sinceră compasiune încercarea la care este supus poporul român și urează din toată inima cît mai grabnică depășire a clipelor tragice".* Cotidianul albanez „ZERI I POPULLIT" a consacrat un editorial grelei încercări prin care trece poporul român. *„Populația din regiunile sinistrate* — se spune în articol — *a resimțit îndeaproape grija partidului și guvernului, precum și forța solidarității naționale a întregului popor român care, într-un spirit de înalt patriotism, face totul pentru a ajuta regiunile atinse de această calamitate. În aceste momente dificile, poporul albanez, prieten fidel al poporului român, își exprimă sentimentele sale de simpatie și solidaritate frățească și sincerele sale condoleanțe familiilor victimelor".*

Ziarele „PAIVAN SANOMAT" și „KANSAN UUTISET" au publicat apelul Asociației de prietenie Finlanda — România adresat cetățenilor finlandezi pentru a veni în ajutorul sinistraților din România. În aceeași ordine de idei, ziarul „LA LIBRE BELGIQUE" scria : *„Guvernul a fost informat de amploarea dezastrelor provocate în România de inundațiile catastrofale. El a hotărît să constituie imediat un Comitet de ajutor compus din reprezentanții sectoarelor public și particular, în scopul de a solicita și coordona ajutoarele poporului belgian".* În legătură cu calamitățile din țara noastră, ziarele austriece „VOLKSSTIME" și „EXPRESS" amintesc ajutorul oferit de Crucea Roșie și unele organizații de binefacere și cetățeni particulari din această țară. *„Au fost trimise imediat ajutoare populației atît de greu încercate, din partea organizațiilor internaționale de asistență, a Crucii Roșii și de guverne din întreaga lume",* relatează „AVANTI". *„În aceste zile* — se spune într-o corespondență din București a ziarului „RUDE PRAVO" — *întreaga Românie trăiește prin efortul de ajutorare a victimelor, de apărare a tot ce mai poate fi apărat și de recuperare a imenselor pagube. Angajamentele de muncă ale colectivelor, donațiile de bani și alte forme de ajutor ale diferitelor persoane reprezintă încă de pe acum valori de sute de milioane".* Referindu-se la larga acțiune de solidaritate cu sinistrații a întregului popor, ziarul polonez *„SLOWO POWSZECHNE" scria că „manifestările de solidaritate și acordarea de ajutor dinafară dovedesc poporului român, greu încercat de groaznica calamitate, că nu este singur în durerea sa și în lupta pe care o duce împotriva stihiei".* Londonezul „FINANCIAL TIMES" a publicat, de asemenea, un articol în care se apreciază că *„la Londra, Consiliul pentru comerțul est-european urmărește îndeaproape evoluția marelui dezastru din România și este dornic să asigure ca ajutorul pe care companiile britanice doresc să-l expedieze să fie util".*

Hotărîrea fermă a poporului român de a depune toate eforturile și toate energiile sale pentru recuperarea pierderilor pricinuite de inundații, pentru asigurarea condițiilor necesare dezvoltării continue a economiei naționale, pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor planului de stat este reflectată tot mai larg în paginile presei internaționale. În acest sens, numeroase publicații scot în evidență unitatea națiunii noastre socialiste, nestrămutata voință a poporului de a lichida sechelele calamităților, de a-și continua drumul spre construirea societății socialiste multilateral dezvoltate.

săptămîna în telegrame

Pnom Penh

LEGEA MARȚIALĂ ȘI SITUAȚIA FRONTULUI

„Un nou front deschis în Cambodgia". Acest gen de știri apar în presa americană cu o frecvență aproape regulată. Dincolo de terminologia militară, aceasta presupune amplificarea angajării americane în războiul pe care-l duce în Cambodgia, noi localități distruse, noi victime ! Este la fel de clar însă că amestecul american — sud-vietnamez întîmpină o ripostă tot mai dîrză. Pe măsura extinderii frontului, opoziția forțelor patriotice se face tot mai simțită.

Harta operațiunilor militare sugerează că, în ultima săptămînă, centrul de greutate al luptelor a fost orașul Prey Veng, situat la 65 km de Pnom Penh. Lupte violente au avut loc și pe plantațiile de cauciuc de la Chup, ca și în zona orașului Kompong Cham, la 50 km nord-est de capitală. La sfîrșitul săptămînii trecute, o serie de localități din nord și nord-est erau controlate de forțele de rezistență populară. Noi unități saigoneze dislocate au fost chemate să compenseze pierderile înregistrate de trupele guvernului Lon Nol.

Caracterizînd evoluția militară din Cambodgia și situația forțelor de rezistență populară, prințul Norodom Sianuk a arătat, într-un interviu acordat revistei „Al Mussawar" : „Fără intervenția armată masivă în Cambodgia a forțelor imperialiste ale S.U.A. și a mercenarilor de la Saigon, armata populară de eliberare națională khmeră ar fi ocupat deja orașul Pnom Penh, și regimul antipopular Lon Nol s-ar fi prăbușit. Invadarea țării de către imperialiștii americani și mercenarii lor de la Saigon, care transformă Cambodgia în colonia lor, a sporit de fapt popularitatea Frontului Național Unit Kampuchea, care și-a stabilit administrația într-un număr de districte și orașe, cu sprijinul entuziast al tuturor patrioților. Nu putem subestima puterea forței aeriene de intervenție a S.U.A. Ținînd seama de această forță, eliberarea orașului Pnom Penh va fi dificilă, dar în cele din urmă vom ocupa orașele pornind din regiunile rurale, unde poporul este deja alături de noi".

Pe planul situației interne, în ultima săptămînă a intervenit un element nou și anume proclamarea legii marțiale.

Pe de o parte, aceasta consacră înăsprirea atitudinii guvernului de la Pnom Penh în problemele de ordine internă a țării, pe de alta, oficializează situația Cambodgiei de stat în război. Autorităților militare — atrage atenția agenția „France Presse" — li se pun la dispoziție un maximum de mijloace de a acționa, atunci cînd vor considera că există un pericol de „subversiune". Recurgerea la aceste măsuri presupune o recunoaștere implicită a pozițiilor cîștigate de forțele patriotice din țară, a prăpastiei care desparte regimul Lon Nol de masele populare. În aceeași ordine de idei se încadrează și înmulțirea știrilor despre masacrele la care se dedau trupele saigoneze împotriva populației khmere.

În acest timp, la Washington, se remarcă eforturile de a justifica prezența trupelor americane în Cambodgia. La 30 mai, Departamentul de Stat al S.U.A. a publicat o declarație a consilierului său juridic, John R. Stevenson, în care, interpretîndu-se în mod arbitrar diferite tratate și cazuri de legitimă apărare din istoria S.U.A., se califică acțiunea americano — sud-vietnameză în Cambodgia drept o măsură de „autoapărare". La 31 mai, principalii consilieri militari ai președintelui Nixon, inclusiv generalul Abrams, comandantul forțelor armate militare americane din Vietnam, au fost convocați pentru a discuta operațiunile din Cambodgia și programul de vietnamizare. Casa Albă a anunțat că, indiferent de bilanțul acestor discu-

Ministrul afacerior externe al U.R.S.S., Andrei Gromiko, care face o vizită la Paris, împreună cu omologul său francez, Maurice Schumann

săptămîna în telegrame

ții, nu este de așteptat adoptarea unei schimbări în legătură cu programul în curs. Intențiile de viitor ale S.U.A. în privința Cambodgiei fac, de altfel, obiectul cuvîntării televizate din 3 iunie a președintelui Nixon.

Bonn

ÎNTRE GUVERN ȘI OPOZIȚIE

Avînd în vedere apropiatele alegeri în parlamentele unor landuri de serios prestigiu electoral pentru viața politică vest-germană (Renania de nord — Westfalia, Saxonia inferioară și Saar), este de la sine înțeles interesul cu care e urmărită fiecare inițiativă sau e luat în discuție fiecare gest pe plan internațional al echipei guvernamentale Willy Brandt—Walter Scheel.

In aceste împrejurări, în mod firesc, dezbaterile pe teme de politică externă care au avut loc săptămîna trecută, în Bundestag, s-au bucurat de o vie atenție. Opoziția creștin-democrată (UCD-UCS) a folosit prilejul pentru a-și demonstra, prin cuvîntările vorbitorilor săi, nemulțumirea față de unul din aspectele cele mai importante ale politicii guvernului actual, îmbunătățirea relațiilor cu vecinii din est, cu R.D. Germană și celelalte țări socialiste din Europa.

Intr-o convorbire cu ziariștii, ministrul apărării al R.F.G. și totodată vicepreședintele P.S.D., Helmut Schmidt, a respins declarațiile ostile destinderii ale unor conducători ai opoziției, exprimîndu-și părerea că receptivitatea și aprobarea cu care populația vest-germană întîmpină inițiativele guvernamentale sînt mult mai mari decît denotă actualul raport de forțe din Bundestag. Cabinetul actual include în vederile sale convingerea că — așa cum s-a exprimat polemic Brandt — o continuare a „politicii struțului", care să nu țină cont de realitățile existente la ora actuală, în cele două state germane, e sortită eșecului și că numai luînd în considerație aceste realități se poate ajunge la îmbunătățirea relațiilor dintre ele. In cuvîntarea de la 31 mai, din cadrul prezidiului P.S.D., cancelarul Willy Brandt a calificat declarațiile președintelui U.C.S., Franz Josef Strauss, de respingere a politicii guvernamentale drept „o încercare cinică pentru ca prin mobilizarea instinctelor naționaliste să se răzbune pentru pierderea puterii".

„Nici un stat din Europa — a declarat ministrul de externe al R.F.G., Walter Scheel, într-un interviu acordat revistei «Der Spiegel» — nu se poate împotrivi dorinței crescînde de înțelegere a popoarelor fără a se autoizola". Referindu-se la poziția adoptată de guvernul vest-german în raporturile sale cu țările socialiste, Walter Scheel arăta că, pentru R.F.G., ea este singura cale de urmat: „nu există, spunea el, o alternativă rațională la politica noastră de conciliere și relații pașnice de bună vecinătate".

In această direcție — apreciază unii observatori vest-germani — lunile următoare ar putea fi destul de bogate în evenimente. Astfel, după aprecierea ministrului de externe Scheel negocierile de la Moscova cu privire la un acord bilateral sovieto—vest-german asupra nerecurgerii la forță au intrat într-o fază decisivă. De asemenea, la începutul lui iunie va avea loc cea de-a patra rundă a schimbului de păreri dintre delegațiile R.F.G. și R. P. Polone, privind normalizarea relațiilor dintre cele două state și problema frontierei Oder-Neisse.

Orientul Apropiat

SITUAȚIA SE MENȚINE ÎNCORDATĂ

Știrile sosite din Orientul Apropiat, în ultimele zile, au semnalat o intensificare a ostilităților militare. Agențiile de presă continuă să transmită informații despre lupte violente în dreptul Canalului de Suez. Se consemnează, în același timp, noi aspecte din activitatea politică și diplomatică a statelor din regiune.

Khartum: Atenția s-a îndreptat, la începutul săptămînii, spre convorbirile tripartite la nivel înalt de la Khartum dintre conducătorii R.A.U., Libiei și Sudanului. Deși reuniunea s-a încheiat cu un comunicat final lipsit de detalii și se cunosc puține lucruri despre rezultatele ei, se pare că cel mai interesant punct al discuțiilor l-a constituit propunerea președintelui Consiliului comandamentului revoluției din Libia, colonelul El Kaddafi, privind transformarea a „ceea ce azi — a spus el — constituie o bătălie interesînd doar cîteva țări arabe, într-o luptă națională a tuturor țărilor arabe". Conform intenției sale de a comunica personal conținutul proiectului său conducătorilor Irakului, Siriei, Iordaniei și Libanului, șeful statului libian întreprinde actualmente un turneu în aceste state. Între timp, la Cairo, a avut loc, sub președinția lui Gamal Abdel Nasser, o reuniune a Consiliului de miniștri egiptean în cadrul căreia președintele Nasser a expus rezultatele conferinței de la Khartum.

Beirut: Perpetuarea incidentelor de la granița israeliano-libaneză și deciziile adoptate de guvernul libanez în legătură cu activitatea comandourilor palestiniene de pe teritoriul țării au captat în mare parte interesul observatorilor.

După cum se știe, neliniștită de evenimentele de la frontiera de sud și sud-est a țării, conducerea libaneză, întrunită într-o ședință condusă de președintele Charles Helou, a hotărît luarea de măsuri urgente în direcția apărării intereselor și drepturilor statului. Cîteva zile mai tîrziu, ziarul „Al Jaryda", care apare la Beirut, publica un decret al ministrului de interne Kamal Jumblatt, împuternicit cu reglementarea situației, în care se prevede extinderea jurisdicției libaneze asupra forțelor de comando palestiniene din Liban și delimitarea atribuțiilor acestora. Analizînd, în cadrul unei conferințe de presă, măsurile luate de guvern, ministrul informațiilor, Osman Dana, s-a oprit asupra interzicerii, începînd de la data de 15 iunie, a lansării de rachete de pe teritoriul libanez și a subliniat că această măsură a fost hotărîtă în interesul țării.

Deciziile guvernului libanez au fost primite în mod diferențiat în sînul diferitelor grupări ale rezistenței palestiniene. Ele formează unul din cele două puncte de pe ordinea de zi a celui de al VII-lea Congres al Consiliului Național Palestinian, deschis sîmbătă la Cairo. Este vorba, pentru prima oară din 1964, anul constituirii organizației palestiniene de eliberare, de participarea tuturor mișcărilor palestiniene la lucrările Consiliului Național. Altă preocupare a Congresului se referă la formularea unei noi strategii și a unei noi organizări. În această direcție s-au purtat discuții în jurul proiectului privind crearea unui „comitet central" care să înlocuiască actualul comandament unificat.

Ierusalim: Înafara incidentelor de la frontiera israeliano-libaneză, în această săptămînă s-au semnalat noi ciocniri, de data aceasta între trupele israeliene și trupele din nordul Iordaniei. Surse oficiale de la Tel Aviv au anunțat că aceste atacuri au fost declanșate drept răspuns la un tir de rachete lansat de forțele de rezistență palestiniene aflate în Iordania asupra unei localități israeliene. Au avut loc, de asemenea, raiduri ale avioanelor israeliene asupra unor poziții egiptene din zona Canalului de Suez.

Înăsprirea situației pe cîmpul de luptă își pune amprenta asupra vieții interne israeliene unde înfruntările dintre diferitele tendințe se accentuează. Continuă să aibă ecou ideile lansate cu cîtva timp în urmă de președintele Congresului Mondial Evreiesc, dr. Nahum Goldmann, în legătură cu necesitatea recunoașterii de către guvernul israelian a unor realități existente și a adoptării unei atitudini mai rezonabile în aprecierea situației. Pe de altă parte, presiuni continuă să se exercite împotriva a ceea ce unii extremiști consideră conciliant în recentele declarații ale premierului Golda Meir în fața Knessetului, referitoare la ideea acceptării rezoluției Consiliului de Securitate din 22 noiembrie 1967. Presa din Tel Aviv a consacrat un larg spațiu rumorii stîrnite de eveniment în rîndurile coaliției guvernamentale amenințate, după unele păreri, chiar de dezmembrare.

Liana ENESCU

Norodom Sianuk, șeful statului cambodgian, președinte al Frontului Național Unit al Cambodgiei, și Penn Nouth, primul ministru al Guvernului Regal de Unitate Națională, împreună cu conducătorii R. D. Vietnam

ROMÂNIA

ŞI ŢĂRILE AFRICII

Interviu cu ministrul afacerilor externe al României

Corneliu MĂNESCU

pe marginea recentei vizite întreprinsă într-o serie de ţări africane

— V-aţi întors de curînd dintr-un lung turneu în ţările Africii. V-am solicita, pentru început, o caracterizare generală a acestei importante acţiuni diplomatice a ţării noastre.

— Este binecunoscută importanţa pe care România o acordă amplificării contactelor şi dialogului cu alte state. Pornind de la realitatea obiectivă a existenţei ţărilor cu orînduiri sociale diferite, partidul şi guvernul ţării noastre consideră că dezvoltarea unor raporturi normale cu toate statele, extinderea schimburilor de valori materiale şi culturale, a cooperării în vederea soluţionării marilor probleme ale timpului nostru, ale apărării păcii şi securităţii, constituie o necesitate imperioasă a actualităţii.

Analiza tabloului realităţilor politice internaţionale ale epocii contemporane atestă evidenţierea tot mai pregnantă a tendinţei spre colaborare paşnică şi constructivă, avînd ca premisă interesul general pentru salvgardarea păcii. Progresele tehnicii moderne au redus substanţial distanţele, trăim într-o lume a interdependenţelor. Chestiunile vitale ce confruntă umanitatea nu-şi pot căpăta astăzi o soluţie viabilă decît prin participarea activă la viaţa internaţională, pe bază de egalitate, a tuturor statelor, fie ele mari sau mici, prin colaborarea tuturor ţărilor şi popoarelor.

Lărgirea contactelor bilaterale — pe multiple planuri — înlesneşte o mai bună cunoaştere a intereselor şi personalităţii fiecăruia dintre parteneri, ajungîndu-se astfel la o mai autentică înţelegere mutuală, ceea ce consolidează cooperarea. La rîndu-i, încrederea între ţări şi popoare se îmbogăţeşte prin cooperare. De aici rezultă şi însemnătatea dezvoltării relaţiilor bilaterale. Totodată, asemenea legături îşi au un rost bine definit în circuitul internaţional neîntrerupt al valorilor materiale şi spirituale create în lume, al experienţei dobîndite în obţinerea lor. Pe asemenea coordonate se dezvoltă şi relaţiile ţării noastre cu tinerele state independente de pe continentul african.

Ultimul sfert de veac a cunoscut transformări de anvergură pe harta politică a lumii, printre care şi apariţia unui număr impresionant de state noi, care şi-au cucerit, prin lupte şi eforturi grele, independenţa naţională. Vital interesate în conservarea atributelor esenţiale ale fiinţei lor naţionale — independenţa şi suveranitatea — tinerele state africane promovează o politică externă exprimînd într-o largă măsură vocaţia lor fundamentală pentru pace şi cooperare. Această orientare se dedică comandamentelor asigurării unei evoluţii progresive a propriilor entităţi, înscrierii lor active în circuitul relaţiilor internaţionale, pe de o parte, abordării şi rezolvării, într-un spirit de reală cooperare a problemelor stringente ale actualităţii, pe de altă parte. Iniţiativele şi acţiunile întreprinse de tinerele state africane în favoarea respectării principiilor unanim recunoscute ale dreptului internaţional, în domenii de larg interes şi actualitate, cum ar fi dezarmarea, lichidarea totală a colonialismului şi neocolonialismului, cooperarea economică internaţională, adaugă o preţioasă contribuţie în afirmarea cu mai multă tărie a tendinţelor pozitive, progresiste în climatul politic internaţional.

Pornind de la considerentele mai sus menţionate şi răspunzînd, totodată, interesului exprimat de un număr de state din Africa, am întreprins recenta călătorie pe un traseu care a inclus Congo (Brazzaville), Congo (Kinshasa), Gabon, Camerun, Nigeria, Burundi, Tanzania şi Republica Malgaşă. A fost un program intens, deosebit de bogat, desfăşurat pe durata a trei săptămîni. În ansamblu, şi prin fiecare din manifestările ei concrete, această călătorie poate fi înscrisă ca un bilanţ important în evoluţia raporturilor României cu statele continentului african, marcînd, totodată, — prin demonstrarea valorii pe care o are autenticitatea procesului de cunoaştere reciprocă — o contribuţie la cauza păcii şi cooperării internaţionale.

— Ce factori consideraţi că şi-au adus contribuţia la cristalizarea şi dezvoltarea raporturilor de prietenie dintre România şi ţările africane ?

— Aş vrea să menţionez că din timpuri vechi a existat un interes viu al românilor pentru continentul african, că între acele meleaguri îndepărtate şi populaţia ţării noastre a existat un circuit, cu dublu sens, de valori materiale şi spirituale. Încă din secolul trecut, viciile sistemului colonial, pretenţiile metropolelor de a se erija în „puteri civilizatoare" au fost demascate în acte diplomatice sau scrieri, de către cărturari şi diplomaţi români, printre care aş remarca pe V. Alecsandri, N. D. Ghica, I. G. Duca. Singură însă numai opţiunea României pentru socialism a permis exercitarea pe arena mondială a unei politici externe — la care m-am referit — şi care pledează în favoarea dezvoltării relaţiilor noastre reciproce.

A fost uşor şi impresionant de constatat, la faţa locului, înaltul prestigiu de care se bucură ţara noastră pe conti-

Dar Es Salaam. În timpul convorbirilor

nentul african. Pretutindeni pe unde am călătorit am fost martorii stimei și prețuirii pe care le nutresc țările africane pentru România, recunoașterii concordanței depline ce există între acțiunile guvernului român pe plan extern și principiile eticii și legalității internaționale. Personalități întîlnite sau reîntîlnite, oameni politici africani care ne-au vizitat țara ne-au împărtășit opinia că respectarea principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc — principii cărora țara noastră le este profund atașată — constituie condiția absolută a dezvoltării colaborării între state, a înaintării omenirii pe calea progresului.

Desigur, la consolidarea relațiilor de prietenie româno-africane, o reală contribuție aduc sprijinirea activă de către România a procesului ireversibil de dezrobire a popoarelor de sub dominația imperialistă, solidaritatea și ajutorul multilateral acordat de țara noastră statelor africane. Această orientare consecventă este cu limpezime exprimată în cuvintele președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu: *„Poporul român urmărește cu profundă simpatie eforturile tinerelor state din Africa și de pe alte continente pentru apărarea și consolidarea independenței lor, sprijină lupta acestora pentru dezvoltarea economică și socială de sine stătătoare, pentru valorificarea largă și eficientă a resurselor naționale în folosul propriilor popoare"*. În convorbirile avute cu prilejul recentului turneu, s-a apreciat, nu o dată, în mod deosebit, această trăsătură esențială a politicii noastre externe — hotărîtoare în evoluția raporturilor de prietenie dintre țara noastră și tinerele state africane.

Interlocutorii noștri africani ne-au subliniat în numeroase ocazii importanța pe care o acordă cooperării cu parteneri ce înțeleg să respecte cu fermitate interesele reciproce, în afara oricăror ingerințe în afacerile interne. Statele africane refuză în mod hotărît reiterarea, într-o formă directă sau indirectă, a practicii ajutoarelor grevate de înrobitoare condiții politice și economice, care transformă cooperarea dintr-un act în beneficiul reciproc al părților, într-un act care — indiferent de formulele ce ar căuta să escamoteze realitatea — urmărește în fond subordonarea.

Vorbindu-ne despre problemele complexe care se ridică în fața popoarelor africane, gazdele — referindu-se la consecințele îndelungatei dominații coloniale, între altele la așa-numitul fenomen al „balcanizării Africii" — ne-au relevat, ca una din preocupările lor centrale, efortul de a învinge vechile diviziri și rivalități, generate și stimulate de cercuri străine, atît pe plan național cît și pe scara întregii Africi. Căci, arătau interlocutorii noștri, asemenea fenomene nu fac decît să înlesnească amestecul dinafară și folosirea pîrghiilor materiale ca pîrghii politice, o independență reală putînd fi cucerită doar prin făurirea unor națiuni puternice, rezultat al conjugării aspirațiilor și eforturilor întregului popor, iar o cooperare trainică pe plan continental — prin statornicirea unui climat bazat pe înțelegere și respect mutual.

— După cum s-a anunțat în presă, multe dintre discuțiile purtate în cursul actualei călătorii au fost finalizate prin semnarea unor acorduri și protocoale. Cum apreciați semnificația lor în contextul viitoarelor relații ale țării noastre cu țările vizitate?

— Convorbirile din diversele capitale vizitate au evidențiat, pe de o parte, consensul asupra evoluției favorabile a relațiilor româno-africane și, pe de altă parte, realele posibilități de extindere a lor. S-a relevat cu satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare dintre România și aceste țări au cunoscut un curs ascendent, pozitiv, în interesul reciproc, al cauzei păcii și cooperării internaționale. În timpul discuțiilor au fost subliniate posibilitățile de intensificare și lărgire a cadrului cooperării în domeniile economic, cultural, tehnico-științific — multe dintre ele fiind concretizate în acordurile semnate.

În prezent, după stabilirea relațiilor diplomatice cu Camerunul, întreținem relații diplomatice cu 30 de state de pe continent; peste 50 de acorduri și înțelegeri reglementează sub raport economic și comercial raporturile României cu aceste state; ultimii ani au înregistrat numeroase vizite și schimburi reciproce de delegații; specialiști români ajută la punerea în valoare a unor resurse naturale în multe țări africane, în timp ce numeroase cadre din aceste țări își desăvîrșesc calificarea la noi.

În convorbirile și schimburile de păreri avute cu reprezentanții guvernelor țărilor africane au fost abordate, de asemenea, o serie de probleme actuale ale situației internaționale. Am constatat cu acest prilej o identitate de vederi între țara noastră și aceste state asupra unor preocupări de actualitate ale lumii contemporane. Am putea conchide că recenta acțiune diplomatică a României a constituit un prilej de a explora, identifica și materializa domeniile posibile de conlucrare între țara noastră și țările continentului african, ceea ce este în interesul reciproc, cît și al înțelegerii, al securității și păcii în lume.

— Dacă v-am solicita o imagine de sinteză la capătul acestei călătorii...

— Impresiile sînt deosebit de numeroase, vii și în același timp noi — este, de altfel, prima mea călătorie pe continentul african la sud de Sahara. Fără îndoială, impresia cea mai puternică decurge din efortul enorm depus de aceste popoare pentru o dezvoltare de sine stătătoare, pentru realizarea de pași hotărîți spre lichidarea înapoierii impuse de îndelungata domnie colonială, pentru transformări cuprinzătoare în viața lor socială, economică și culturală. Confruntat cu realitățile continentului african, deși puternic surprins de extrema lui diversitate, călătorul rămîne profund convins de concomitența unor prefaceri care au antrenat milioane de oameni într-o mișcare ce capătă, bineînțeles, aspecte particulare de la țară la țară. Toate aceste state manifestă dorința arzătoare de a-și transforma economia din temelii, de a-și diversifica agricultura, de a-și crea o industrie națională. Necesitatea de a efectua asemenea schimbări se face simțită la toate nivelurile societății africane, încercîndu-se găsirea mijloacelor prin care să se realizeze trecerea de la subdezvoltare la un stadiu avansat de dezvoltare.

Rodica GEORGESCU

„SOIUZ - 9"

Opinia publică mondială a urmărit cu viu interes, începînd de la 1 iunie, zborul navei spațiale „Soiuz-9", la bordul căreia se află colonelul Andrian Nikolaev, comandantul navei, și Vitali Sevastianov, cosmonaut inginer, candidat în științe tehnice.

Programul de zbor al navei sovietice, instalată în condiții perfecte pe o orbită circumterestră, include o serie amplă de cercetări și experiențe: studierea influenței factorilor de zbor cosmic asupra organismului uman, fotografierea și observarea unor obiective geologice și geografice dintr-o serie de zone terestre, fotografierea fenomenelor meteorologice, a zonelor înzăpezite și a ghețarilor etc. În același timp, echipajul navei „Soiuz-9" urmează să rezolve și alte probleme ale agendei de lucru cosmice, printre care studierea unor elemente furnizate de necesitatea pilotării manuale și automate a navei (de orientare și stabilizare), verificarea unor metode și mijloace de navigație cosmică în regimuri diferite de zbor etc.

Legăturile radio între nava cosmică și stația de lansare au permis constatarea că zborul se desfășoară în condiții normale, conform programului dinainte stabilit, starea cosmonauților fiind excelentă. În această ordine de idei, se poate remarca faptul că ambii cosmonauți au o serioasă experiență de „activitate cosmică": Andrian Nikolaev și Vitali Sevastianov au fost dubluri ale unor cosmonauți din cele trei nave „Soiuz" lansate anul trecut, iar actualul comandant al navei „Soiuz-9" a debutat în zborurile cosmice încă din 1962 pe nava „Vostok-3" cu care a efectuat 64 de rotații în jurul Pămîntului, timp de 95 de ore.

Zborul navei sovietice „Soiuz-9" este considerat de specialiști ca extrem de important nu numai pentru elucidarea a numeroase probleme legate de mai simpla manevrabilitate a unei nave cosmice, dar și pentru caracterul practic al urmărilor experiențelor care se vor face. Se au în vedere, printre altele, utilizarea în economie a unor prognoze meteorologice, mai operative și exacte, studierea mai amplă a procesului de topire a ghețarilor etc. Totodată, actualul zbor reprezintă, conform opiniei savanților din acest sector de activitate, un important pas înainte în vederea realizării unor stații orbitale-laboratoare care urmează să staționeze în cosmos.

RELAȚII ȘI INTERESE MULTILATERALE

Convorbire cu Mitchell SHARP secretarul de stat pentru afacerile externe al Canadei

Prezența în România a secretarului de stat pentru afacerile externe al Canadei, dl Mitchell Sharp, cea mai înaltă oficialitate canadiană care a vizitat pînă acum țara noastră, ne-a oferit prilejul unei informări directe, din sursa cea mai autorizată, despre preocupările de politică internațională ale acestei țări. Dl Mitchell Sharp a avut amabilitatea de a răspunde întrebărilor noastre, oferindu-ne un tablou cuprinzător al orientării externe a țării sale.

Politica internațională a Canadei — a arătat domnia-sa — este determinată de patru factori majori: istoria, geografia, cultura și economia. Geografia Canadei reprezintă un adevărat paradox: din punct de vedere al populației, Canada ar putea să fie considerată o țară mică, deoarece nu are decît 21 de milioane de locuitori. Ca întindere se situează însă pe locul doi între țările lumii, fiind mai mare decît Europa în întregul ei. Structura culturală a Canadei este complexă. Populația Canadei se împarte în două grupări lingvistice diferite, engleză și franceză, fiecare cu o cultură proprie, dar, pe de altă parte, o treime din populația țării nu provine nici din Anglia nici din Franța, ci dintr-o serie de alte țări europene. Dl Sharp a amintit că există peste 40 000 de canadieni de origine română care contribuie, cu moștenirea lor bogată, la mozaicul vieții naționale canadiene. Deși țară americană, a subliniat secretarul pentru afacerile externe, Canada păstrează și cultivă tradițiile moștenite. Astfel, sistemul de guvernămînt, sistemul judiciar, modul în care se îmbină activitatea întreprinderilor publice și inițiativa privată și sistemul de subvenționare a culturii și a asigurărilor sociale urmează modele europene. *„După cel de-al doilea război mondial, a arătat* domnia-sa, *s-a întărit hotărîrea noastră de a ne construi o identitate națională canadiană originală și diferită atît de Europa cît și de Statele Unite".*

Continuînd însușirea factorilor care determină politica externă canadiană, dl Mitchell Sharp a apreciat că și economia acestei țări reprezintă într-un fel un paradox: *„Deși avem o populație mică, sîntem a noua națiune industrială a lumii iar în comerțul internațional ne situăm pe locul șase".* Secretarul de stat pentru afacerile externe a arătat că țara sa este deosebit de conștientă de realitățile interdependenței în lumea modernă. L-am întrebat care este principiul de bază al politicii externe canadiene. Răspunsul a fost: *„Multilateralitatea".* Necesitățile independenței, a subliniat dl Sharp, fac esențial pentru noi să rămînem deschiși întregii lumi. Canada este în același timp un stat atlantic, pacific, arctic și nord-american.

Pornind de la aceste considerente, distinsul oaspete al țării noastre a expus direcțiile în care se diversifică în prezent relațiile și interesele țării sale care întreține strînse legături cu Statele Unite, este membră a Commonwealth-ului, înțelege să sporească ajutorul pe care îl acordă țărilor în curs de dezvoltare și, în ultimul timp, și-a intensificat contactele cu America Latină și cu țările din zona Pacificului, inclusiv Republica Populară Chineză, cu care speră să stabilească relații diplomatice. De altfel, zona Pacificului a fost vizitată foarte recent de premierul Pierre Eliott Trudeau, în timpul acestei călătorii, Mitchell Sharp îndeplinind și funcția de prim-ministru ad-interim al Canadei.

Aceasta nu înseamnă însă o diminuare a interesului față de Europa, de care Canada este legată nu numai prin tradiția istorică ci și prin participarea ei la cele două războaie mondiale, desfășurate pe pămînt european.

Vorbind despre preocuparea canadiană pentru realizarea unei adevărate destinderi și securități în Europa, secretarul de stat pentru afacerile externe a subliniat importanța pe care o acordă țara sa stabilirii unor relații normale între țările cu orientări ideologice diferite și care s-au soldat în trecut cu stări de neîncredere și insecuritate. Domnia-sa a reamintit atitudinea pozitivă a Canadei față de ideea unei conferințe consacrate problemelor securității europene, atitudine care s-a reflectat în pozițiile exprimate în Camera Comunelor, la ultimele sesiuni ale N.A.T.O., precum și în răspunsul canadian la inițiativa finlandeză privind convocarea unei asemenea conferințe. Esențial în momentul de față este, după opinia sa, să se continue procesul tratativelor bi și multilaterale care se desfășoară în prezent. Conferința ar trebui să aibă loc — potrivit punctului de vedere canadian — numai după ce va fi fost pregătită în mod temeinic. Întrucît s-a referit la poziția adoptată de recenta sesiune a N.A.T.O. — la care a participat — față de ideea unei conferințe pentru securitatea europeană, l-am rugat să precizeze cum abordează guvernul canadian problema pregătirii acestei conferințe și ce însemnătate atribuie tratativelor bilaterale. *„Nu sîntem în favoarea unei discuții de la bloc la bloc,* a răspuns dl Sharp. *Sîntem pentru participarea la discuții a tuturor țărilor europene, pe o bază egală".* În continuare, dl Mitchell Sharp s-a referit la propunerea N.A.T.O. privind reducerea mutuală și echilibrată a forțelor armate staționate în Europa, arătînd că această ultimă problemă interesează în mod direct blocurile militare existente în Europa. El a reamintit totodată că ministrul italian al afacerilor externe a primit însărcinarea de a discuta aceste probleme cu toate țările, indiferent de apartenența sau neapartenența lor la pacte militare.

Subliniind importanța tratativelor bilaterale în general, dl Mitchell Sharp și-a exprimat speranța că toate tratativele în curs — de la negocierile S.A.L.T. care se desfășoară la Viena între S.U.A. și U.R.S.S. pînă la discuțiile dintre R. F. a Germaniei și unele țări socialiste, se vor încheia cu succes și vor fi urmate de alte inițiative semnificative pentru securitatea și pacea lumii.

Răspunzînd la întrebarea noastră despre rolul contactelor personale între conducătorii de state și guverne, secretarul de stat pentru relațiile externe al Canadei a spus că aceste contacte sînt esențiale mai ales în stadiile inițiale de stabilire a unor bune relații între țări cu sisteme și ideologii diferite.

Dl Mitchell Sharp ne-a vorbit pe larg despre stadiul actual și perspectivele relațiilor româno-canadiene: inaugurarea cu numai trei ani în urmă, în anul 1967, printr-un schimb de scrisori privind stabilirea de relații diplomatice, legăturile între cele două țări situate la o foarte mare distanță una de cealaltă se află încă într-un stadiu incipient. De mai multă vreme, însă, Canada și România au avut diverse prilejuri de a se întîlni și de a-și aprecia reciproc punctele de vedere în organizații internaționale ca O.N.U. sau Comitetul pentru dezarmare. *„Acolo* — a spus domnia-sa — *am descoperit că, deși există multe deosebiri între noi în materie de politică externă și internă, adesea urmărim aceleași obiective și acționăm în comun pentru cooperare internațională, pace și securitate. Astfel, întrucît guvernul canadian acordă o mare prioritate eforturilor de a contribui la realizarea dezarmării, trebuie să spun că sînt încîntat de foarte buna colaborare dintre Canada și România la lucrările de la Geneva ale Comitetului de dezarmare".*

L-am întrebat pe dl Sharp dacă vizita sa în România i-a sugerat noi posibilități de dezvoltare ale relațiilor bilaterale dintre țările noastre. *„Primul lucru important,* a arătat domnia-sa, *este că am aflat direct de la oamenii de stat români, de la președintele Nicolae Ceaușescu, cu care m-am întîlnit, care este poziția României față de problemele politice și economice de interes comun. Trebuie să vă spun că atitudinea consecventă și constructivă a României pe arena internațională este deosebit de apreciată în Canada. Am căzut de acord la București să continuăm contactele pe plan economic, cultural, științific, al turismului etc. Contactele stabilite acum reprezintă numai începutul unor bune relații viitoare. Sper că vom găsi noi zone de cooperare și de schimburi în interesul ambelor părți. Va lua desigur timp, dar sîntem pregătiți să examinăm împreună căile de lărgire a relațiilor dintre țările noastre. Am fost impresionați de realizările României în diversificarea economiei în special în domeniul energiei, al metalurgiei, al industriei hîrtiei, al industriei chimice și textile. Aceste industrii și domeniul exploatării resurselor naturale, în general, pot furniza zonele viitoare ale schimbului de experiență tehnologică și științifică".*

Vizita mea aici, a spus în încheiere dl Sharp, se va dovedi, sper rodnică. Singurul meu regret este că am venit în țara dv. într-un moment în care sînteți atît de greu încercați de calamitățile provocate de inundații. Țin să asigur încă o dată poporul român de întreaga simpatie a guvernului și a poporului canadian.

Felicia ANTIP

FRANȚA:

„Mediul înconjurător" și remodelările urbanistice

Preocuparea omului pentru cadrul în care trăiește este de bună seamă firească — și în ceea ce privește posibilitățile de asigurare a existenței și în ceea ce privește înfrumusețarea ei. Transformarea însă a acestei preocupări ancestrale în neliniște generalizată la scara mondială pare să fi început în anii de după al doilea război mondial, în perioada în care mînuirea de către om a energiei nucleare a pus problema difuzării substanțelor radioactive în mediul vieții umane. A venit apoi enorma dezvoltare a industriei chimice — cu deșeurile ei deseori primejdioase. Au venit apoi „mareele negre". Treptat, omul a început să se simtă amenințat de propriile lui opere — în pîinea pe care o mănîncă, în apa pe care o bea, în aerul pe care îl respiră. Este de la sine înțeles că nu se poate, de teama poluării, pune revoluția științifică și tehnico-industrială sub obroc. Dar problemele de apărare a mediului înconjurător sînt probleme de amenajare, demonstrează specialiștii, și trebuie privite, tratate, rezolvate, ca făcînd parte organic din transformările generate de lărgirea sferei cunoștințelor și capacității de acțiune a omului. Geografi și economiști, sociologi și chimiști, arhitecți și biologi, medici (de la igienist la psihiatru) și juriști, caută printr-un efort pluridisciplinar să restabilească armonia.

În Franța, guvernul studiază ideea creării unui secretariat de stat pentru problemele mediului înconjurător, a declarat la un recent colocviu internațional organizat de Asociația pentru dezvoltarea dreptului mondial (pe ordinea de zi : apărarea sănătății publice împotriva poluării apei și a atmosferei, împotriva zgomotului) Jean de Lipkovski, în dubla sa calitate de membru al guvernului și de primar al orașului Royan care a găzduit colocviul. Pînă atunci, primele măsuri pe care guvernul francez le-a luat în acest domeniu au avut pare-se două izvoare principale — un program în o sută de puncte, preconizat de organismul guvernamental pentru amenajarea teritoriului pe baza consultării ministerelor, administrațiilor regionale, unui mare număr de asociații private interesate — și un voluminos raport prezentat de cunoscutul specialist în „prospectivă", Louis Armand, la elaborarea căruia au participat numeroși experți. Unul dintre aceștia, tînărul „inginer în detectarea factorilor dăunători" Christian Garnier, explică : „Azi, toată lumea vorbește despre «mediu înconjurător» fără să știe prea bine ce reprezintă acest cuvînt. Să încercăm să precizăm. Mediul înconjurător este tot ceea ce face plăcut sau neplăcut, sănătos sau nesănătos — din punct de vedere biologic, psihic sau vizual — cadrul în care trăim. Acest mediu este colectiv, spre deosebire de cel individual (interiorul locuinței, de pildă). Astfel, într-un oraș mediul înconjurător este calitatea aerului, a apei, a alimentelor, este nivelul sonor, este peisajul urban, este durata migrațiilor periodice, este prezența sau absența spațiilor verzi (în același timp pentru rolul pe care îl joacă în lupta împotriva poluării atmosferice și pentru contactul cu natura pe care îl prilejuiesc). Totdeauna au fost operate transformări asupra mediului înconjurător : nu există în Franța natură «sălbatică» : toate peisajele țării au fost modelate de om. Dar în societățile tradiționale, aceasta se făcea cu grijă, conștientă sau nu, de a nu strica. O dată cu revoluția industrială a început să se gîndească în termeni de profit bănesc, privit din punct de vedere al individului. S-a uitat de interesul colectiv. S-a confundat noțiunea de nivel de viață material cu aceea de progres social, deși calitatea genului de viață și a mediului înconjurător fac parte integrantă din acesta".

În această concepție, degradare a mediului înconjurător nu este numai poluarea aerului sau apelor de către industrie. În rîndul factorilor incriminați intră creșterea anarhică a orașelor și specula imobiliară ; amenajarea de zone turistice cu prețul sacrificării vegetației (ceea ce în regiunile de plajă poate pune în mișcare dunele, iar la munte avalanșe) ; despădurirea unor regiuni și reîmpădurirea lor cu alte esențe, de rentabilitate rapidă, dar necorespunzătoare condițiilor de ansamblu și care aduc modificări compoziției chimice a solului și a apelor... Lista poate continua.

Cu cîteva zile înainte de o reuniune interdepartamentală (14 miniștri) care a avut loc la Paris luna trecută, specialiștii sistematizau ceea ce este de făcut. La primul punct, inventarierea problemelor și necesităților. La al doilea, inventarierea patrimoniului public și privat al statului și colectivităților locale. La al treilea, inventarierea pagubelor pe care lipsa de măsuri adecvate le aduce statului, comunelor, întreprinderilor. La al patrulea, reexaminarea și punerea în practică a prevederilor deja existente dar rămase, dintr-un motiv sau altul, neaplicate. La al cincilea, un număr de hotărîri concrete, limitate, menite să demonstreze că „se poate face treabă dacă se vrea" și că nici nu costă scump (de exemplu a transforma rîul Vire, în Normandia, grav poluat, într-o apă cu desăvîrșire curată ; a purifica aerul în regiunea Chamonix de praful pe care îl produc uzinele de ciment ; a dota avioanele „aeronavalei" cu aparate de fotografiat în culori pentru a surprinde în flagrant delict petrolierele care își spală rezervoarele în larg) și generalizarea unor experiențe pozitive (la Paris, de pildă, poluarea aerului prin fum a scăzut cu 35 la sută în zece ani, pur și simplu pentru că s-a organizat controlul a 12 000 de instalații de încălzire centrală).

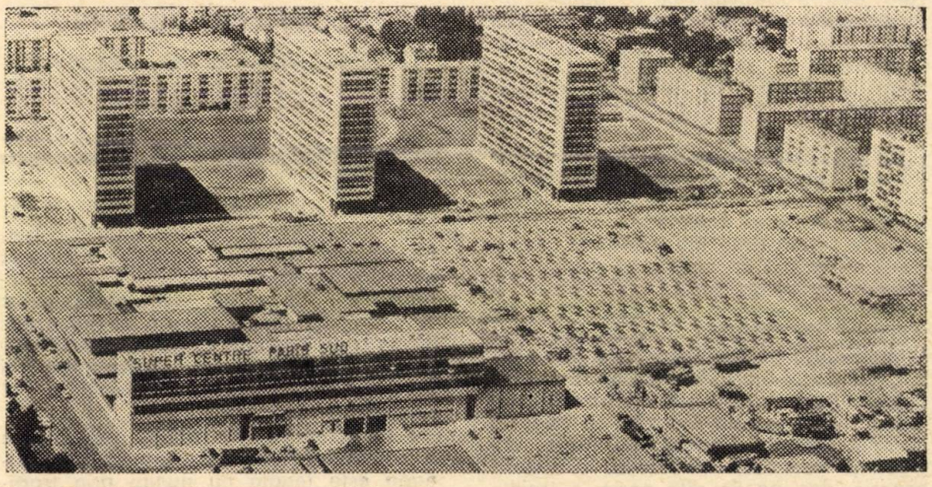

„Super Centre Paris Sud", principalul centru comercial al ansamblului Massy-Antony

Experții care au elaborat aceste proiecte refuză să-l numească „plan" sau „program" : îl consideră ca pe un ansamblu de măsuri gospodărești necesare și urgente. Presa îi acordă însă atenție și sprijin, pentru ca acest modest ansamblu de măsuri să devină un început de drum. Se pare că aceasta este și concepția guvernului — deși în ceea ce privește repartizarea responsabilităților există divergențe. Ministerele Industriei, Agriculturii, Înzestrării vor fiecare să continue ceea ce s-a început din acest punct de vedere în sectoarele lor respective. Ministrul sănătății se opune ca lupta împotriva alterării mediului de viață să fie dusă de ministere în a căror rază de acțiune se găsesc „vinovați de poluare". Ministrul planului și al amenajării teritoriului, André Bettencourt este totuși optimist. La cîteva întrebări ale săptămînalului „L'Express", a răspuns între altele :

— Care este ambiția Comitetului interministerial... ?

— Ne punem poate sarcini mici, dar dispunem de mijloace mici. Ne vom limita deci la măsuri puțin costisitoare. Dar nu ne putem mulțumi cu atît. Al VI-lea Plan va trebui să ia în seamă această problemă...

— Cine va coordona acţiunea pe care o întreprindeţi ?

— Trebuie să existe două acţiuni : una publică, interministerială, în cadrul serviciilor pentru Amenajarea teritoriului ; cealaltă privată, prin intermediul unei asociaţii naţionale care să aibă reprezentanţi peste tot. Opinia publică ne va sprijini. Va fi sarcina noastră să profităm de climatul favorabil ca să obţinem un buget.

— Este şi o bătălie împotriva Ministerului de Finanţe ?

— Ca toate bătăliile.

Această bătălie este fără îndoială una din multele pe care le implică ambiţia Franţei contemporane de a se dezvolta şi întrucitva remodela ţinînd seama în acelaşi timp de imperative multiple : necesitatea de a păstra fizionomia unei ţări de veche, bogată, armonioasă civilizaţie ; necesitatea de a se înscrie în ritmurile şi orientările progresului tehnic al lumii de azi ; necesitatea de a-şi înscrie efortul într-un cadru financiar care şi-a dobîndit cu greu echilibrul. La toate nivelurile se ivesc şi se cer rezolvate cu privire la priorităţile de adoptat : priorităţi teritoriale, priorităţi ale ramurilor de activitate, priorităţi în materie de echipamente colective. Exemplu recent : discuţiile în legătură cu viitorul Lorenei.

Prevederile se desfăşoară pe trei planuri : sistematizarea aglomeraţiilor lorene în aşa fel încît să se evite şi gigantismul şi împrăştierea ; asigurarea unei bune reţele de transporturi şi crearea de noi legături ; dezvoltarea serviciilor superioare (învăţămînt, sănătate etc.). Dacă la primul capitol, acordul s-a realizat relativ uşor — inclusiv din punct de vedere ecologic — asupra ideii ca sistematizarea aglomeraţiilor să se facă pe baza celor existente (Nancy, Metz, bazinul carbonifer) şi nu prin crearea de oraşe noi, în ceea ce priveşte ultimele două înfruntările au fost pasionate. Oraşele Nancy şi Metz, surori rivale, şi-au disputat itinerarul autostrăzii Paris-Est, iar hotărîrea de a se adopta „varianta nord", prin Metz, a suscitat la început printre nanceeni nemulţumiri şi proteste. În schimb, Nancy va rămîne principalul centru universitar, iar la Metz se vor dezvolta anumite ramuri complementare de învăţămînt superior (în special tehnologie şi gestiunea întreprinderilor) — iar terminarea rapidă a autostrăzii Nancy-Metz-Thionville va pune capăt şi disputei transporturilor.

La Paris, lupta pentru o remodelare care să respecte fizionomia istorică (şi umană) a oraşului se dă în unele cartiere pentru fiecare porţiune de teren. Împotriva partizanilor „modernizării cu orice preţ". Un exemplu : vechea, animata, colorata, celebra (vezi Balzac) stradă Mouffetard. Ameninţată acum cîţiva ani de un proiect de renovare a întregului cartier, a fost salvată aproape *in extremis* de Ministerul Culturii, care a interzis „La Mouffe", cum îi spun afectuos parizienii, circulaţiei automobile, rezervînd-o pietonilor şi păstrîndu-i atmosfera. Dar nici o asemenea bătălie nu e definitiv cîştigată şi serviciile pentru conservarea monumentelor istorice, din Ministerul Culturii, rămîn vigilente, faţă de tendinţele devoratoare ale societăţilor de construcţie imobiliară de pildă.

Căci apărarea, valorificarea, patrimoniului de tradiţie, de cultură, de farmec şi poezie, acumulat de-a lungul multor generaţii, fac parte — ca şi apărarea aerului şi a apei — din crearea „mediului înconjurător" necesar al existenţei omului contemporan.

Florica ŞELMARU

Italia:

TESTUL REGIUNILOR

La 7 iunie, zece milioane de italieni îşi vor da votul celor aproape un milion de candidaţi ce vor fi desemnaţi să formeze consiliile comunale, provinciale şi regionale. Votului de la 7 iunie i se acordă în întreaga ţară o importanţă fără precedent, fiind primul vot dat administraţiilor regionale, de care va depinde evoluţia pe mai departe a vieţii economice, sociale şi politice italiene.

Întrebat despre viitoarele rezultate ale alegerilor administrative de la 7 iunie, comentatorului politic de la „L'Espresso", în vizită la redacţia noastră, i-a fost greu să facă pronosticuri. Cum va arăta harta politică a Italiei regionale după votul de la 7 iunie ? Întrebarea preocupă partidele şi guvernul, dar incertitudinea rezultatului face caducă orice previziune. Teoretic, toate discursurile şi polemicile asupra viitoarelor majorităţi şi combinaţii aparţin rebusului politic. Experţii electorali se limitează la a calcula, mai degrabă academic, locurile ce vor reveni fiecărui partid în virtutea proiectării, la nivel regional, a voturilor de la 19 mai 1968 (alegerile legislative), operaţie inutilă chiar dacă numai pentru simplul motiv al redistribuirii voturilor între socialişti şi social-democraţi, uniţi în 1968, divizaţi în 1970. Sciziunea socialistă, polemicile dinăuntrul şi dinafara partidelor de coaliţie (democrat-creştin, socialist, social-democrat şi republican), lunga criză guvernamentală ca şi dramaticele confruntări sociale din ultimele luni şi-au lăsat amprenta asupra partidelor ce compun formula cvadripartită de guvernămînt. Sînt elemente ce justifică prudenţa pronosticurilor şi a judecăţilor de valoare. „Va fi necesar — scrie «Corriere della Sera» — să aşteptăm noaptea de 8—9 iunie pentru a şti în ce măsură cea mai gravă criză de după război a modificat raportul de forţe dintre partide şi pentru a schiţa o primă hartă geo-politică a Italiei după naşterea oficială a celor cincisprezece regiuni cu statut autonom".

Apariţia pe harta Italiei a cincisprezece regiuni (de fapt douăzeci, cinci dintre ele — Sardinia, Sicilia, Val d'Aosta, Trentino-Alto Adige şi Friuli-Venezia Giulia — avînd deja un statut special instituit) este un eveniment de o deosebită importanţă în istoria politico-administrativă a statului, eveniment aşteptat de 22 de ani, şi care a căpătat în ultimii ani, dar mai ales în ultimele luni, noi dimensiuni. În Italia, crearea regiunilor înseamnă dezvoltarea în locul statului excesiv centralizat, a unui stat bazat pe participarea mai vie şi mai directă a cetăţenilor la problemele politice şi pe aderarea mai concretă a puterilor publice la diversele cerinţe ale ţării. Dacă cu o sută de ani în urmă centralizarea statului italian se impunea cu necesitate pentru a stăvili fărîmiţarea de secole a micilor state italiene de sine stătătoare şi pentru a da naştere naţiunii italiene, astăzi apare evidentă necesitatea unei organizări statale deschise problemelor economice, sociale sau politice ale ţării. Înfiinţarea regiunilor — se subliniază — nu înseamnă o slăbire a statului : cerinţele de descentralizare se îmbină dialectic cu atributele puterii centrale de a exercita o efectivă coordonare şi direcţionare în dezvoltarea generală a societăţii.

În Italia de după război, întîrzierea reformei regionale „a fost plătită cu preţuri mari atît pe plan economic cît şi social" (Avanti) ; e adevărat, producţia a crescut, a crescut şi venitul naţional, ţara a devenit din eminamente agrară o ţară industrială, „dar dezvoltarea haotică şi dezordonată a determinat pierderi incalculabile" : au apărut o criză a agriculturii ca şi un decalaj deloc de trecut cu vederea între Italia septentrională şi cea meridională. Noua împărţire regională tinde să evite tocmai dezechilibrurile apărute în dezvoltarea economiei italiene în ultimii ani, prin acordarea unei autonomii economico-administrative noilor regiuni.

În acelaşi timp însă — şi presa italiană subliniază acest lucru — consultarea administrativă de la 7 iunie reprezintă o consultare politică, un test care va avea consecinţe de mare importanţă (decisivă o consideră unii) pentru programul guvernamental sau chiar pentru guvern însuşi. Aşa se explică şi de ce campania electorală iniţiată aproape în surdină, a căpătat, o dată cu apropierea datei alegerilor, o tot mai mare intensitate. Politica externă, acţiunile sindicale, alianţele viitoare la nivelul regiunilor, programul guvernamental — sînt temele principale în jurul cărora se desfăşoară confruntarea, contrapunînd, într-o luptă strînsă, partidele de guvernămînt şi cele de opoziţie, divizînd totodată forţele coaliţiei guvernamentale.

Fiecare din cele patru partide de coaliţie şi-a desfăşurat campania electorală indicînd obiectivele ce-şi propun să le atingă, criteriile după care înţeleg să se conducă, precum şi acţiunile pe care sînt gata să le desfăşoare în cadrul coaliţiei guvernamentale. În această campanie electorală democraţia-creştină, încercînd să depăşească, pentru a nu-şi altera fizionomia tradiţională, disensiunile dintre cele nouă sau zece curente cîte o compun, a înfruntat criticile deschise ale opoziţiei dar şi atacurile mai mult sau mai puţin directe ale aliaţilor proprii.

Socialiştii şi-au articulat programul electoral pe probleme ce privesc agricultura, şcoala, securitatea socială, punînd mai ales accentul pe anumite probleme politice ce le rezumă orientarea viitoare : „Rămîne fermă — afirmă P.S.I. — autonomia noastră politică ; am intenţionat şi intenţionăm să stabilim şi pe mai departe legături tot mai strînse cu masele muncitoare şi de aceea nu respingem convergenţe pe anumite teme cu forţele politice italiene care exprimă interesele muncitorilor". În felul acesta, P.S.I. se va alinia, în unele cazuri, cu democraţia creştină fiind în opoziţie cu partidele de stînga şi, în altele, cu P.C.I. şi P.S.I.U.P. — în opoziţie cu P.D.C.-ul.

Sintetizate, poziţiile republicanilor şi social-democraţilor se prezintă astfel : după concepţia P.R.I. se impune de urgenţă o politică coerentă pe plan instituţional, economic şi social, „o strategie care să domine evenimentele" ;

Noua împărțire pe regiuni a Italiei

1. VAL D'AOSTA
2. PIEMONTE
3. LIGURIA
4. LOMBARDIA
5. TRENTINO-ALTO ADIGE
6. VENETO
7. FRIULI-VENEZIA - GIULIA
8. EMILIA ROMAGNA
9. TOSCANA
10. MARCHE
11. UMBRIA
12. LAZIO
13. ABRUZZO
14. MOLISE
15. CAMPANIA
16. PUGLIA
17. LUCANIA
18. CALABRIA
19. SICILIA
20. SARDINIA

P.S.U., situîndu-se pe poziţiile tradiţionale ale social-democraţiei, îşi manifestă aceeaşi atitudine rigidă în ce priveşte dialogul la nivel regional cu comuniştii. Este vechea divergenţă care-i opune socialiştilor. Deşi P.S.I. şi P.S.U. participă împreună în coaliţia guvernamentală, ca factori activi ai politicii de centru-stînga, concepînd în mod deosebit raportul cu comuniştii, cele două partide se află într-o ireconciliabilă, pînă acum, polemică. Această divergenţă i-a dus acum aproape un an la sciziune şi tot ea a făcut lungă şi dificilă încercarea de reconstituire a celui de al treilea guvern Rumor. Viziunea ideologică deosebită se reflectă de altfel şi asupra poziţiilor lor — diferite — privind programul guvernamental, funcţia sindicatelor, politica externă şi, problema la ordinea zilei, cea a alianţelor la nivel regional. De altfel, socialdemocraţii nici nu-şi ascund intenţia de a provoca o nouă criză de guvern după alegerile administrative şi regionale, în special dacă rezultatele consultării vor constata că reprezentarea lor regională va fi superioară actualei reprezentări parlamentare a P.S.U.

Pînă acum — nota „Epoca" — „cei care şi-au exprimat cel mai clar intenţiile au fost comuniştii". Exprimînd, la 21 aprilie, ce înţelege P.C.I. prin „regiune deschisă", Enrico Berlinguer, vice-secretar general al partidului, arăta că regiunile „pot şi trebuie să condiţioneze opţiunile naţionale ale guvernului de la Roma".

Direcţiunile P.C.I. şi P.S.I.U.P., într-un comunicat comun, după ce pun în lumină importanţa mişcărilor muncitoreşti pentru realizarea marilor reforme sociale, reafirmă hotărîrea celor două partide de a acţiona „în cadrul actualei campanii electorale pentru constituirea unor noi alinieri ale stîngii, care să corespundă cerinţelor democratice ce vin din fabrici ca şi din întreaga ţară şi să dea un răspuns pozitiv cerinţelor fundamentale economice şi sociale, strîns legate de actualele mişcări revendicative". P.C.I. şi P.S.I.U.P. au subliniat, de asemenea, valoarea realizării regrupării forţelor de stînga în cadrul comunelor şi provinciilor, regrupări în cadrul cărora se remarcă o mai mare angajare spre stînga a socialiştilor şi, pentru prima oară, a unor curente democrat-creştine.

Pentru prima oară de la realizarea unităţii Italiei, regiunile, legiferînd în problemele de competenţa lor, vor avea posibilitatea să intervină activ în rezolvarea chestiunilor ce le privesc, înlăturînd nivelările, depăşind dezechilibrurile existente.

Dar, în actuala conjunctură italiană, importanţa alegerilor de la 7 iunie rezidă nu atît în noua organizare economică a regiunilor, cît în consecinţele politice pe care acestea le vor avea asupra delicatului echilibru politic italian. După alegerile regionale de la 7 iunie panorama politică italiană ca şi schemele luptei politice nu vor mai fi aceleaşi ca în anii trecuţi. Votul de la 7 iunie va fi aşadar, un vot politic, o opţiune ideologică. Din nou, centrul-stînga se află în faţa unui examen; dacă-l va trece, şi cum îl va trece, vom şti peste trei zile.

Rodica DUMITRESCU

reflector

DE CE A DEMISIONAT QUIROGA SANTA CRUZ?

Demisia lui Quiroga Santa Cruz din cabinetul bolivian prilejuieşte o serie de comentarii în cercurile politice din America Latină. Plecarea lui Santa Cruz din postul său ministerial este, din capul locului, surprinzătoare, pentru că ea a intervenit la cîteva zile după remanierea guvernamentală din 12 mai, cînd în componenţa noii echipe politice a crescut ponderea miniştrilor cu poziţii apropiate de cele ale colegului lor demisionar (vezi „Lumea" nr. 20). Se ştie că Quiroga Santa Cruz era exponentul tendinţelor spre transformări radicale în viaţa economică şi socială, începute cu naţionalizarea întreprinderii petroliere nord-americane „Gulf-Oil". Deşi poziţia lui intransigentă a nemulţumit anumite elemente din conducerea armatei, preşedintele Ovando Candia l-a menţinut pe Santa Cruz în poziţii cheie ale activităţilor guvernamentale.

Dar, prin remanierea guvernamentală, Quiroga Santa Cruz, deşi a primit un post foarte important — departamentul energiei — a fost nemulţumit de faptul că în fruntea întreprinderii petroliere de stat „Yacimientos petroliferos fiscales bolivianos" a fost confirmat Patino Ayoroa, care, iniţial, se împotrivise actului de naţionalizare a întreprinderii „Gulf-Oil". Numirea lui Ayoroa şi demisia lui Quiroga par să reflecte tendinţe spre compromisuri cu capitalul străin? Persistenţa unor asemenea întrebări a determinat şi o explicaţie oficială. La 19 mai, ministrul informaţiilor, Alberto Bailey declara că „plecarea unui ministru nu înseamnă nicidecum că Bolivia se orientează spre dreapta".

Au apărut şi o serie de alte explicaţii în legătură cu demisia lui Santa Cruz. Se pare că ministrul demisionar vrea să întemeieze un „mare partid" care să grupeze diferite forţe de stînga ataşate ideilor unor transformări rapide în viaţa naţiunii. Există presupuneri în sensul că însuşi preşedintele Ovando Candia l-ar fi însărcinat pe Santa Cruz cu formarea acestui partid, care ar avea menirea să contribuie la înfrîngerea rezistenţei opuse reformelor de forţele conservatoare care se manifestă şi în conducerea forţelor armate. Totuşi, în declaraţiile făcute despre motivele demisiei sale, Quiroga Santa Cruz a afirmat că plecarea sa din guvern se datoreşte nu ostilităţii forţelor armate ci „presiunii unor grupuri imperialiste". Santa Cruz a declarat că el nu va trece de partea opoziţiei „decît în cazul cînd guvernul s-ar îndepărta de la cursul trasat prin mandatul revoluţionar al forţelor armate".

Un an de la crearea Guvernului Revoluționar al Republicii Vietnamului de Sud

Se împlinește un an de la crearea — la 6 iunie 1969 — a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud (G.R.P.V.). Notînd importanța evenimentului, repercusiunile sale ample atît pe planul situației interne a țării, cît și pe cel al vieții internaționale, revista noastră consemna cu acel prilej faptul că formarea G.R.P.V. consacră o stare de fapt esențială și, în același timp, o nouă treaptă, superioară, în evoluția politico-socială a Vietnamului de sud. Perioada de timp care a trecut — deși relativ foarte scurtă pe plan istoric — a confirmat pe deplin trăinicia și vigoarea instituțiilor constituite acum un an, bază largă de masă pe care a luat naștere noul organ central al puterii de stat populare în Vietnamul de sud. Expresie a aspirațiilor vitale ale poporului sud-vietnamez, formarea Guvernului Revoluționar Provizoriu a constituit un moment de seamă în dezvoltarea luptei forțelor patriotice

Examinînd importanța evenimentului prin prisma evoluției sale anterioare, se poate aprecia că formarea G.R.P.V. a fost rezultatul unui proces de dezvoltare ascendentă a luptei maselor, în cursul căruia a avut loc o instaurare a puterii populare de la bază spre nivelurile centrale, ceea ce a schimbat în mod hotărîtor raportul de forțe în favoarea poporului sud-vietnamez *„Formarea Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de sud* — declara recent Nguyen Huu Tho, președintele Prezidiului C.C. al F.N.E. — *denotă atît maturitatea și dezvoltarea forțelor patriotice din Vietnamul de sud în diferite domenii, cît și dorința de nezdruncinat a poporului sud-vietnamez de a desfășura lupta împotriva agresiunii americane pînă la victoria totală"*.

Guvernul Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud se bucură de o tot mai largă recunoaștere și prestigiu în viața internațională. Încă din primele zile ale creării sale, numeroase state, printre care Republica Socialistă România, au recunoscut noul guvern. În prezent, 26 de țări recunosc în mod oficial G.R.P.V., iar 47 de state precum și numeroase organizații internaționale întrețin raporturi cu acesta.

Una din problemele cheie ale consolidării puterii populare în Vietnamul de sud este cea a extinderii zonelor eliberate. În acest sens, ultimii ani au marcat o evoluție tot mai favorabilă forțelor patriotice conduse de F.N.E. :

— Anul *1963* : zonele eliberate înglobau o porțiune de teritoriu pornind din regiunea septentrională a Platourilor Înalte și pînă spre Delta Mekongului ; pe atunci, nici una dintre provincii nu era în întregime eliberată.

— *Începutul anului 1966* : existența unei largi zone eliberate, autoritatea pe care o exercită în cadrul ei puterea populară sînt recunoscute chiar și de unele cercuri oficiale americane. Președintele Comitetului Mixt al șefilor de state majore, generalul Earle Wheeler. declara : „Trei sferturi din teritoriul Vietnamului de sud sînt plasate sub controlul Vietcongului. Chiar și în regiunile controlate de Saigon, Vietcongul acționează cu toată libertatea, trupele americane și guvernamentale fiind întotdeauna amenințate de atacuri prin surprindere și de ambuscade".

— *1967* : Saigonul confirmă indirect importantele succese ale F.N.E. pe planul consolidării unei administrații proprii. În discursul său inaugural, Thieu declara că sînt în curs operații de „pacificare" (înțelegîndu-se prin aceasta operațiile de represiune din localitățile aflate sub controlul regimului de la Saigon) a 1400 de sate (dintr-un total de 12 000), cu o populație de 3 500 000 de oameni (din totalul de 14 000 000).

— *1968* : ofensivele generalizate ale forțelor patriotice duc la eliberarea a noi și noi localități. Hărțile statelor majore americane consemnau că patru cincimi din teritoriul Vietnamului de sud se află sub controlul F.N.E., iar Daily Telegraph scria (iunie 1968) că 80 la sută din localitățile rurale se află în mîinile forțelor patriotice, Saigonul neputînd asigura nici măcar siguranța principalelor căi de acces. Încă din acel an au fost organizate primele comitete populare revoluționare — organe ale noii puteri de stat — în comune, districte, provincii, precum și în numeroase orașe eliberate. La sfîrșitul anului, corespondenții străini constatau că „o putere de stat provenită din alegeri coexistă, de fapt, cu administrația de la Saigon" (France Presse).

— *1969* : anul formării G.R.P.V. aduce o nouă extindere a zonei eliberate și, paralel cu aceasta, consolidarea organelor noii puteri de stat populare. „Toată lumea — scria de pildă *Le Monde* — vorbește despre comitetele revoluționare, despre frontul aflat la scara satelor, districtelor, provinciilor, orașelor mici și mari. Impresia care se impune este aceea că Vietcongul se află în puternică creștere, că numeroasele sale ramificații se multiplică mereu, că din sute ele devin mii, cîștigînd toată Delta, toate zonele de munte ca și cele septentrionale ale țării...".

Paralel cu lupta pentru extinderea zonelor eliberate, F.N.E. și G.R.P.V. au depus o intensă activitate pentru rezolvarea uneia din problemele fundamentale de care sînt legate prefacerile revoluționare din Vietnamul de sud — problema pămîntului. Actualmente, zona eliberată este esențialmente rurală și firește, problema agrară ocupă un loc de primă importanță. Încă din 1960, anul în care s-a constituit, F.N.E. a preconizat adoptarea a numeroase măsuri pentru apărarea intereselor țărănimii. În 1963, numai în regiunea Nam Bo, Frontul a împărțit 700 000 ha. În 1964, țăranii din zona eliberată aveau deja în stăpînirea lor peste 1 300 000 ha. An de an, această suprafață s-a extins continuu, astfel că, în prezent, din totalul de 3 200 000 ha teren cultivabil, existent în Vietnamul de sud, aproximativ 2 000 000 ha se află în proprietatea țăranilor din zona eliberată.

Programul de acțiune a Guvernului Revoluționar Provizoriu a devenit cunoscut încă din primul moment al constituirii sale. Dintre obiectivele expuse o pondere importantă au cele referitoare la lupta în scopul obținerii victoriei în războiul just, de eliberare, dus de poporul sud-vietnamez pentru independență, democrație, pace și neutralitate. În acest sens, se preconizează, printre alele :

— intensificarea luptei militare și politice pentru a determina eșecul războiului de agresiune dus de S.U.A. și al politicii de „vietnamizare" a războiului ; trupele S.U.A. și ale statelor aliate să fie retrase total și necondiționat din Vietnamul de sud ; să se acționeze astfel ca S.U.A. să angajeze convorbiri pe baza propunerilor F.N.E. ;

— abolirea regimului colonial în Vietnamul de sud și răsturnarea întregii structuri a administrației marionetă ;

— desfășurarea de consultări între G.R.P.V. și forțele politice reprezentînd diferite pături ale populației și diferite curente — ce se pronunță pentru pace, independență și neutralitate, inclusiv persoane care trăiesc în străinătate — în vederea formării unui guvern de coaliție provizoriu care să organizeze alegeri pentru desemnarea unei Adunări constituante ;

— normalizarea relațiilor între cele două zone — nord și sud ; înfăptuirea reunificării prin mijloace pașnice, pe baza discuțiilor și a unui acord între cele două zone.

În realizarea acestor obiective s-au obținut succese importante. Printre ele cele mai de seamă se referă la victoriile pe cîmpul de luptă, urmare a politicii juste a F.N.E., a patriotismului fierbinte, curajului și perseverenței de care dau dovadă întregul popor din Vietnamul de sud, forțele sale armate de eliberare.

Politica Guvernului Revoluționar Provizoriu, succesele poporului sud-vietnamez au o însemnătate deosebită în condițiile actuale, cînd războiul s-a extins la scara întregii Indochine. Frontului agresiunii i se opune frontul unit de luptă al popoarelor Indochinei. Conferința popoarelor Indochinei, care a avut loc la sfîrșitul lunii aprilie, a scos în evidență hotărîrea fermă a popoarelor vietnamez, laoțian și cambodgian de a-și apăra libertatea, de a lupta pînă la victoria finală împotriva agresorilor, pentru cîștigarea dreptului de a-și hotărî singure soarta, potrivit intereselor lor vitale.

Așa cum se știe, România s-a pronunțat și se pronunță pentru curmarea războiului din Vietnam — care în prezent s-a extins și asupra Laosului și Cambodgiei —, retragerea trupelor americane și ale aliaților S.U.A. din Vietnamul de sud și din Cambodgia, încetarea oricărui amestec în treburile interne ale poporului vietnamez, ale celorlalte popoare din Indochina. Țara noastră a acordat și acordă întregul său sprijin material, politic și moral poporului vietnamez în lupta dreaptă pentru apărarea intereselor sale vitale, se pronunță neabătut în sprijinul luptei eroice a popoarelor Indochinei pentru libertate și independență națională, considerînd necesar să se creeze toate condițiile pentru ca ele să-și rezolve singure, fără nici un amestec din afară, propriile probleme, propria soartă.

Aniversarea creării G R P.V. constituie un nou prilej pentru opinia publică din țara noastră de a-și reafirma solidaritatea, întregul său sprijin față de lupta dreaptă a eroicului popor vietnamez.

Sergiu VERONA

Prognoze economice pentru deceniul 1970-1980

Disparităţi şi rivalităţi intercapitaliste (III)

Conf. univ. Gheorghe Badrus
doctor în economie

Supramonopolurile — o ameninţare chiar şi pentru ţările dezvoltate

Încă în prezent, atrag atenţia unele fenomene care fără îndoială au şi vor avea influenţă asupra evoluţiei raporturilor de forţe dintre ţările capitaliste dezvoltate. Unul dintre ele este **accentuarea gradului de monopolizare** a vieţii economice ca urmare a creşterii gradului de concentrare şi centralizare a producţiei şi capitalului şi a luptei de concurenţă. Fenomenul nou rezidă în constituirea unor supramonopoluri gigantice, a căror sferă de activitate se întinde mult departe de graniţele naţionale, cuprinzînd ţări din diferite continente, inclusiv ţări dezvoltate din punct de vedere economic.

Supramonopolurile contemporane au anumite caracteristici noi, datorită cărora au fost denumite în S.U.A. „conglomerate" şi care dau posibilitatea să se înţeleagă mai bine fundamentul dominaţiei şi expansiunii lor. Conglomeratele, înainte de toate cele din S.U.A., sînt un tip nou de firme, generate de capitalul financiar în condiţiile actualei revoluţii ştiinţifico-tehnice şi ale capitalismului monopolist de stat ; ele nu se limitează la un singur domeniu industrial sau la ramuri înrudite, ci îmbrăţişează ramuri foarte diferite între ele, distingîndu-se prin activităţi financiare care permit redistribuirea continuă a investiţiilor şi mutarea capitalului spre sectoarele capabile să întreţină o dezvoltare intensă şi prelungită, o rată înaltă a profitului.

Datele referitoare la creşterea gradului de concentrare în perioada postbelică [24] evidenţiază inegalitatea **ritmului** sau de desfăşurare în aceste ţări — cel mai rapid se înregistrează în S.U.A. şi R.F.G., iar mai lent în Italia şi Japonia —, precum şi deosebirile mari în **nivelul** concentrării şi în **potenţialul** celor mai mari întreprinderi. Pe acest fond se detaşează supramonopolurile internaţionale din S.U.A., denumite aici „firme-mamut" din cauza dimensiunilor lor ; mai puţin de 200 de corporaţii controlează circa 60 la sută din întreaga producţie industrială a ţării [25]. Grăitor pentru potenţialul unor monopoluri americane, care depăşeşte pe acel al unor naţiuni, este faptul că cifra de afaceri a primelor 50 de firme din S.U.A. era în 1960 egală cu mărimea produsului naţional brut al Franţei, în 1968 reprezenta aproape dublul acestuia, iar profiturile primelor 500 de firme americane erau aproape egale cu bugetul Franţei [26].

Desigur, mai sînt şi alte monopoluri internaţionale puternice în lumea capitalistă (de exemplu, Royal Dutch-Shell, Unilever, Philips, A.C.U. din Europa occidentală controlează circa 1 100 firme în întreaga lume [27]) dar prognozele lasă să se întrevadă întărirea forţei şi dominaţiei celor americane, ale căror tentacule se întind în toate ţările lumii capitaliste. Se prevede că aproximativ 60 de „companii-mastodont", în majoritate din S.U.A., avînd activităţi în numeroase ţări, vor realiza în 1985 o cifră de afaceri anuală de 1 000 miliarde dolari, adică mai mult decît produsul naţional brut actual al S.U.A. Actuala situaţie şi perspectivele evoluţiei sale sînt privite cu îngrijorare de partenerii S.U.A. „Europa (occidentală) şi lumea întreagă — scria revista «Science et Vie» — sînt neliniştite de «sfidarea americană» şi se tem să nu fie reduse la stadiul de «colonii economice»".

Una din trăsăturile specifice şi în acelaşi timp noi ale monopolurilor gigantice, mai ales americane, care au început să domine lumea capitalistă, constă în faptul că ele sînt **naţionale** din punct de vedere al capitalului şi al controlului asupra lor, dar, în acelaşi timp, sînt **internaţionale** prin cîmpul lor de acţiune. „Guvernele statelor — se sublinia în acelaşi articol din «Science et Vie» — sînt mult mai puţin puternice decît anumiţi giganţi internaţionali. Ele sînt subordonate hotărîrilor, voinţei şi capriciilor acestora din urmă şi nu mai pot avea o politică naţională şi autonomă, ci urmează pe cea dictată de marile firme. Aceasta nu este numai soarta ţărilor mici". Dezvoltarea şi întărirea în anii următori a forţei supramonopolurilor internaţionale vor veni tot mai mult în conflict nu numai cu năzuinţele popoarelor, dar şi cu interesele statelor naţionale, inclusiv ale diferitelor state capitaliste dezvoltate. Aceasta constituie una din bazele obiective ale menţinerii şi agravării în diferite forme şi perioade a contradicţiilor dintre S.U.A. — ţara celor mai puternice monopoluri — şi celelalte state capitaliste dezvoltate. Credem că aceste fenomene se vor contura în actualul deceniu ca un aspect nou al problemei naţionale în condiţiile imperialismului contemporan.

Calul troian al investiţiilor americane în Europa

Fără îndoială că unul din capitolele importante ale cronicii actualului deceniu va fi cel al soartei şi consecinţelor investiţiilor de capital americane în Europa occidentală. Înfiltrarea capitalului în Europa constituie unul din pilonii expansiunii economice postbelice a S.U.A., care trezeşte de pe acum îngrijorare în ţările „Lumii Vechi". Această îngrijorare este determinată atît de creşterea cuantumului capitalurilor investite de S.U.A. în Europa occidentală (de la 4 141 milioane dolari în 1957 la 16 200 milioane dolari în 1966 ; pe ansamblul ţărilor Pieţei comune investiţiile americane reprezintă peste 10 la sută din investiţiile întreprinderilor industriale), cît mai ales de strategia expansiunii americane. „O dată cu dezvoltarea investiţiilor americane — scria revista franceză «L'Expansion» — ţările vest-europene se văd deposedate progresiv de puterea lor economică. Faptul este cu atît mai grav cu cît sectoarele în care S.U.A. ocupă locul cel mai important sînt cele care condiţionează viitorul industrial al Europei occidentale" [28]. Într-adevăr, se observă scăderea ponderii industriei petrolului în totalul investiţiilor de capital american în Europa occidentală şi creşterea ponderii industriilor prelucrătoare — îndeosebi construcţiile de maşini, electro-tehnica, electronica, producţia de calculatoare electronice, adică a unor ramuri de vîrf ale

[24] Date semnificative sînt sistematizate în revista „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîe otnoşenia", nr. 1/1970, p. 151—157 şi nr. 2/1970, p. 147—156.

[25] „Probleme ale păcii şi socialismului" nr. 7/1969, supliment, p. 9

[26] Gérard Morice : „Societăţile mai importante decît naţiunile", „Science et Vie", februarie 1970, p. 120—124.

[27] I. Kapelinski, A. Pokrovski, G. Sokolnikov : Impletirea internaţională a capitalurilor, în „Mirovaia ekonomika i mejdunarodnîe otnoşenia", nr. 3/1970, p. 25.

[28] „L'Expansion", decembrie 1969, p. 111—118.

progresului tehnic contemporan. Deosebit de important este faptul că firmele americane își dezvoltă activitatea în Europa folosind mai ales și tot mai mult mijloacele financiare din țările unde se implantează.

În această acțiune, capitalul american este susținut de intensificarea pătrunderii capitalului bancar din S.U.A. în economia capitalistă mondială, fiind o consecință a schimbărilor petrecute în ultimii ani în raporturile de forțe dintre țările capitaliste principale ca urmare a acțiunii legii dezvoltării inegale. Ea își găsește expresia într-o multitudine de fenomene, printre altele în deprecierea monedelor (tabelul nr. 8).

TABELUL NR. 8

RATA DE DEPRECIERE A MONEDELOR

	Indicele de valoare al monedei		Rata medie anuală a deprecierii în perioada 1957—1967 (în %)
	1957	1967	
S.U.A.	100	84	1,7
Canada	100	82	2,0
R.F.G.	100	79	2,2
Anglia	100	75	2,8
Italia	100	71	3,4
Japonia	100	66	4,1
Franța	100	62	7,4

(Sursa : *Jean Saint-Geours : Politica economică a principalelor țări industriale din Occident, Paris, 1969, p. 98).*

în Europa occidentală, unde se axează în special pe piața financiară internațională. Se apreciază că din 1965 pînă în 1969 numărul instituțiilor de credit americane stabilite în țările Pieței comune a crescut cu 50 la sută : 20 de filiale, tot atîtea sucursale, cîteva zeci de birouri [29]. La aceasta se adaugă faptul că majoritatea filialelor americane instalate în Europa sînt un fel de enclave, care urmează cu strictețe instrucțiunile companiilor-mamă și nu acceptă asocieri cu societățile autohtone care fac investiții.

Întrucît se prevede continuarea exportului de capital american spre țările capitaliste dezvoltate, se apreciază că **în 1975 circa un sfert din produsul național brut al țărilor vest-europene va proveni de la firmele americane sau controlate de capital american.** Viața arată că aceste societăți sînt folosite de marile monopoluri din S.U.A. exclusiv pentru interesele lor ; cînd vor să evite concurența, ele închid piața americană pentru produsele filialelor lor din Europa, iar cînd le convine o deschid. Pentru a redresa balanța sa de plăți, statul american impune filialelor din Europa să-și repatrieze profiturile, indiferent de consecințele acestui act pe piețele financiare europene. Toate acestea arată că sînt de așteptat aspre înfruntări în legătură cu exportul de capital american în Europa. Ținînd seama că situația de acum se deosebește substanțial de cea de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial sau de acum un deceniu — în sensul că puterile din Europa occidentală au devenit mai tari — se poate prevedea că aceste țări își vor intensifica propriul export de capital în alte zone ale lumii, unde, inevitabil, se vor ciocni cu S.U.A., după cum nu este exclus să asistăm chiar la naționalizări ale firmelor americane în unele țări din Europa occidentală. [30]

Posibilitatea unor zguduiri financiare

Unul din punctele nevralgice cele mai acute ale situației actuale a economiei capitaliste îl constituie **criza sistemului valutar și de decontări occidental.** Această criză, care se poate considera că a izbucnit în 1967, are cauze profunde în procesele ce au loc

Pe fondul general al deprecierii monedelor, o particularitate caracteristică a crizei valutare și, totodată, pericolul cel mai mare îl constituie situația instabilă a dolarului și lirei sterline — valutele de rezervă ale sistemului monetar occidental, aflate sub amenințarea permanentă a devalorizării. Este evident că în perioada ce vine nu mai poate dăinui starea paradoxală din prezent, cînd puterea de cumpărare a dolarului este mai redusă pe piața internă cu 61 la sută decît acum 20 de ani, iar pe piețele externe ea este crescută datorită menținerii artificiale a cursului dolarului, stabilit acum peste 35 de ani, în raport cu aurul, și datorită deprecierii monedelor naționale. Devalorizarea lirei sterline în noiembrie 1967, a francului francez în august 1969 și revalorizarea mărcii vest-germane la sfîrșitul anului 1969, urmate de ajustările altor monede, reflectă slăbiciunile actualului sistem, în care în ultimii ani s-a redus atît în mod relativ cît și absolut partea ce revine aurului în totalul rezervelor de mijloace internaționale de plată.

Diversele încercări ce se întreprind pentru asanarea sistemului monetar internațional al țărilor capitaliste au ca numitor comun tendința de a păstra pozițiile dolarului și lirei sterline, de a ignora modificările petrecute în raportul de forțe. Or, partenerii S.U.A. tocmai cu acest lucru nu se pot împăca. În prezent, putem afirma că soluția „drepturilor speciale de tragere" nu abordează fondul problemelor, fiind numai un paleativ care nu poate rezolva contradicțiile pe tărîm valutar-financiar dintre principalele țări capitaliste.

În acest domeniu, poate mai mult decît în altele, este greu de făcut prognoze. Oricum, unele lucruri pot fi întrevăzute ca posibile. Stabilirea realistă a prețului aurului prin ridicarea acestuia ar fi de natură să stimuleze extracția metalului galben, ceea ce ar putea contribui la creșterea ponderii lui în ansamblul mijloacelor internaționale de plată și la redresarea sistemului monetar occidental, chiar dacă ar însemna devalorizarea dolarului, cu toate consecințele ei. Cu cît se prelungește starea actuală, cu atît sînt mai probabile noi încordări în domeniul valutar.

S-ar putea ca, o dată cu schimbările în raporturile de forțe pe plan economic general, să asistăm și la o regrupare pe tărîm monetar. Nu este exclus ca în anii următori să se producă o reorganizare a Fondului Monetar internațional. De asemenea, s-ar putea ca dolarul, bazîndu-se pe împletirea internațională a capitalului, să caute să-și ralieze în calitate de secondant o altă monedă puternică sau cu perspective, cum ar fi marca vest-germană sau yenul japonez, pentru a-și păstra propriile poziții și a da altă vigoare mecanismului existent. Ar fi posibil ca în viitor rolul de bancher al lumii capitaliste să fie împărțit de S.U.A. cu o altă țară cum ar fi, eventual, R.F. a Germaniei.

Calea sinuoasă a creșterii economice

Din datele prezentate mai sus rezultă o schiță a peisajului economic și al raporturilor de forțe dintre țările capitaliste dezvoltate în acest deceniu, schiță ce nu are pretenția de a fi atotcuprinzătoare, deoarece nu au fost abordate unele probleme cum sînt cele referitoare la dezvoltarea agriculturii, a comerțului internațional capitalist, la raporturile pe plan militar. Modelul raporturilor de forțe ce se conturează pentru actualul deceniu evidențiază Japonia ca protagonistă în ascensiune a acestei perioade. Dacă, la mijlocul secolului trecut, Anglia, în calitate de principala țară a lumii capitaliste, devenea un „atelier" al acesteia, în zilele noastre Statele Unite, cea mai mare putere imperialistă, se afirmă, date fiind condițiile revoluției științifico-tehnice, ca un fel de *laborator* al lumii capitaliste, lider în domeniul progresului tehnic și științific. Previziunile arată că Statele Unite își vor menține dominația lor, bazată pe un mare potențial economic și tehnico-științific.

Ca urmare a pătrunderii tot mai largi a cuceririlor revoluției științifico-tehnice, se va produce o anumită egalizare a condițiilor economice din țările capitaliste dezvoltate. În același timp, datorită rapidității cu care are loc progresul tehnic, se vor menține și vor apare noi inegalități în diverse ramuri ale producției materiale și ale activității economice în general. Întrucît monopolurile vest-europene încep să adopte tot mai mult metodele americane de conducere și gestiune, se pare că în viitor se vor reduce decalajele calitative existente în acest domeniu între Statele Unite și Europa occidentală. Evoluția economică a principalelor țări capitaliste în acest deceniu dezvăluie o anumită cale de dezvoltare a capitalismului monopolist de stat și de expansiune externă a acestuia, în condițiile revoluției științifico-tehnice și ale unui grad foarte ridicat de socializare a producției, cale bazată pe creșterea considerabilă a forței economice și influenței internaționale a unor gigantice supramonopoluri.

Este evident că, creșterea economică a țărilor supuse analizei, în acest deceniu, se va face pe o cale sinuoasă, nu pe o autostradă cu culoare drepte, bine delimitate, că ea va fi însoțită de contradicții vechi și noi între aceste state. Viața arată, contrar afirmațiilor unor economiști burghezi, că extinderea re-

[29] Ibidem.

[30] În ceea ce privește Japonia, ea a avut și are, după cum se pare, mai multă grijă de independența sa economică. Capitalul american reprezintă numai 2 la sută din investițiile industriale din Japonia. Sub control străin se află doar 55 dintre cele 2 000 de întreprinderi mai importante. În circa 100 de domenii investițiile străine sînt interzise.

voluției științifico-tehnice nu atenuează și nu va atenua nici inegalitatea dezvoltării, nici contradicțiile dintre țările capitaliste dezvoltate. Desigur că politica economică a acestor țări va suferi unele modificări determinate de problemele și contradicțiile ce se vor manifesta. Se poate prevedea că o preocupare majoră a politicilor economice ale statelor capitaliste va fi combaterea inflației, a deficitului balanțelor de plăți, în vederea evitării unor crize monetare de mare amploare și a recesiunilor.

La orizont: noi reîmpărțiri economice

Nu numai că în acest deceniu se va menține lupta imanentă a țărilor imperialiste pentru piețe de desfacere, sfere de influență, resurse de materii prime, dar — avînd în vedere cele petrecute în ultimii 10—20 de ani — se poate aprecia că această luptă va căpăta noi dimensiuni, extinzîndu-se îndeosebi în domenii noi ca acela al invențiilor și descoperirilor, al acaparării cadrelor de cercetători și de centre științifice, al mijloacelor de transport, determinînd o nouă reîmpărțire economică a lumii capitaliste între ele. Spre deosebire de trecut cînd obiectul reîmpărțirii îl constituiau țările slab dezvoltate și cele cu un nivel mediu de dezvoltare, acum în sfera redistribuirii zonelor de influență intră și compartimente ale economiei țărilor capitaliste dezvoltate.

Atît situația actuală, cît și datele previzionale ne fac să nu împărtășim viziunile idilice ale unor economiști nemarxiști, ca de exemplu R. Marjolin, după care dezvoltarea țărilor capitaliste industrializate ar duce în acest deceniu la o atenuare a contradicțiilor dintre ele. Dimpotrivă, este de așteptat o anumită complicare a raporturilor dintre țările capitaliste dezvoltate și o modificare a raporturilor de forțe dintre ele.

În ceea ce privește Piața comună, trebuie spus că și aici sînt de așteptat schimbări. Pe bună dreptate arăta recent economistul sovietic A. Manukian că „supramonopolurile se manifestă ca partizanii cei mai consecvenți ai integrării imperialiste, deoarece pentru activitatea lor bazată pe mari investiții în străinătate, «neatîrnarea», spiritul de independență al guvernelor naționale în domeniul tarifelor vamale, al impozitelor, finanțelor și în orice alt domeniu, reprezintă numai un impediment regretabil“ [81]). Însăși Piața comună este un instrument al marilor monopoluri în lupta lor pentru împărțirea lumii, pentru a face față concurenței în primul rînd din partea monopolurilor americane, iar nu un organism care să atenueze contradicțiile interimperialiste. Ea se va contura tot mai mult ca un centru de forță opus S.U.A.

Este posibil ca, sub imperiul necesităților dictate de lupta concurențială internațională, C.E.E. să avanseze pe calea unificării economice (în domeniile fiscalității, monedei, creditului și altele). Pe de altă parte, lărgirea Pieței comune prin aderarea Angliei și poate și a altor țări, va fi de natură să determine restructurări ale C.E.E. Acest act, va pune, probabil, sub semnul întrebării existența celeilalte grupări integraționiste — A.E.L.S. — opusă Pieței comune. În privința A.E.L.S. s-ar putea să asistăm la destrămarea ei, dar n-ar fi exclus să se producă anumite regrupări în sînul ei de natură să-i sporească capacitatea concurențială. O dată cu inegalitatea dezvoltării participanților la Piața comună, se vor manifesta un șir de rivalități economice între ei, capabile să zdruncine construcția comunitară. La aceasta trebuie adăugată existența în rîndul opiniei publice din țările Pieței comune a unui curent care se împotrivește tendințelor de unificare politică a acestora și de abdicare de la prerogativele suverane ale statelor în favoarea organismelor supranaționale.

Efecte realmente favorabile asupra dezvoltării economice și a relațiilor dintre țările capitaliste dezvoltate, ca și asupra raporturilor dintre toate țările lumii, ar avea îmbunătățirea atmosferei internaționale, înfăptuirea unor măsuri concrete pe calea dezarmării. Nu puțini dintre cei care elaborează diferite modele ale dezvoltării politice în acest deceniu subliniază necesitatea ca Statele Unite să înceteze războiul din Vietnam, să renunțe la intervenția în treburile interne ale altor state, ca de exemplu în Cambodgia și Laos, să reducă cheltuielile lor militare, deoarece toate acestea ar crea condiții mai favorabile pentru creșterea economică a S.U.A. Adoptarea de măsuri eficiente pe calea dezarmării generale și totale, îndeosebi în domeniul armamentului atomic, chimic și bacteriologic, ar duce la reducerea cheltuielilor pentru înarmare, ceea ce ar favoriza dezvoltarea ramurilor civile, folosirea forței de muncă și rezolvarea unor probleme economice de interes național în diverse țări, inclusiv în cele dezvoltate. Un șir de studii previzionale subliniază importanța pe care ar avea-o pentru țările din Europa, cît și pentru restul lumii, realizarea securității pe continentul nostru — factor ce ar determina nu numai o îmbunătățire a raporturilor interstatale politice, dar și a celor economice și tehnico-științifice. Desigur, nu ne putem face iluzii cu privire la natura imperialismului și ne dăm seama că și în anii următori acesta va încerca să mențină zone de încordare în diferite regiuni ale lumii, să atenteze la suveranitatea unor țări, să organizeze comploturi, ceea ce impune vigilența necesară din partea țărilor socialiste, a celorlalte forțe antiimperialiste.

Totodată, este nevoie ca statele socialiste, partidele comuniste și muncitorești, celelalte forțe progresiste și antiimperialiste să acționeze neobosit pentru realizarea țelurilor dezarmării, securității în Europa și păcii internaționale. După cum arăta Lenin, politica externă a țărilor socialiste, activitatea partidelor comuniste și muncitorești, aprecierea situației din diferite țări trebuie să țină seama de schimbările raporturilor de forțe dintre țările capitaliste dezvoltate, de evoluția rivalităților dintre acestea, folosindu-le în scopul realizării năzuințelor de pace ale popoarelor, al dezvoltării luptei revoluționare și înfăptuirii progresului social.

Desigur, cititorul va privi cu rezervele cuvenite cifrele previzionale cuprinse în articol, înțelegînd că ele au o doză de aproximație, că viața va arăta în ce măsură tendințele și datele enunțate corespund mersului real al dezvoltării sau se abat de la acesta. În orice caz este pe deplin evident că nu numai investigarea trecutului, dar și a viitorului îmbogățește mintea și limpezește privirea asupra prezentului.

[81]) A. Manukian, „Exportul de capital și monopolurile internaționale“, în „Mirovaia Ekonomika i mejdunarodnîe otnoșenia“ nr. 2/1970, p. 30.

DUPĂ SESIUNEA N.A.T.O.

Într-o Romă pregătită să-și primească turiștii pe timpul verii și să înfrunte apropiatele alegeri regionale, miniștrii de externe ai țărilor alianței atlantice s-au întrunit în cadrul obișnuitei sesiuni de primăvară a Consiliului ministerial al N.A.T.O. Șase din ei s-au deplasat apoi la 100 km depărtare de Roma, la Bagnaia, pentru a dezbate — de astădată în cadrul Consiliului ministerial al Pieței comune — probleme ale „cooperării politice“.

În forumul atlantic de la Roma s-a vorbit despre Europa și securitate. Unora li s-a părut simptomatic. Nu era, însă, pentru prima oară. Simptomatică rămîne, însă, observația unui comentator (de la „Süddeutshe Zeitung“) care, meditînd pe marginea sesiunii de la Roma, e de părere că cele două organisme intim înrudite, N.A.T.O. și Piața comună, vor trebui să constate că au de-a face cu o lume în schimbare, iar miniștrii să măsoare, în vorbe și declarații comune, amplitudinea schimbării. În realitate, ei au discutat pornind de la ceea ce fiecare aprecia în repetate rînduri înainte, în virtutea politicii guvernelor proprii pe care le reprezintă.

Alianța militară atlantică (6,5 milioane soldați) ar încerca — în opinia unor comentatori occidentali — să-și „adapteze“, cel puțin limbajul, la tendințele contextului european actual. Secretarul ei general, Manlio Brosio, vorbea chiar despre o „a treia dimensiune“ a N.A.T.O., și anume „diminuarea încordării“ în Europa. Totuși, nimeni, nici înainte, nici după sesiune, nu și-a făcut iluzii. Mulți au constatat astfel, că „a treia dimensiune“ formulată de Brosio, nu s-a grefat încă pe organismul N.A.T.O..

S-a putut însă constata că tema europeană, ca și altele, nu facilitează prea multă armonie atlantică ; la masa conferinței de la Roma s-a conturat astfel un adevărat spectru de nuanțe — uneori au apărut chiar grave divergențe — în aprecierea atît a rolului alianței cît și a perspectivelor și modalităților de realizare a dialogului Est-Vest și securității europene.

Franța, prin poziția sa aparte (membră a alianței dar nu și a organismului ei militar), era de așteptat, în conformitate cu principiile ei de politică externă, să manifeste cea mai pronunțată reținere față de tentativele de coordonare. Într-adevăr, opoziția Franței față de unele teze atlantice a fost reafirmată. Intervenția ministrului de externe, Maurice Schumann, a atins unele susceptibilități atlantice și vechi rigidități de concepție. Spre deosebire de partenerii ei. Franța a pus accentul, în mod special, pe eficacitatea contactelor bilaterale între Est și Vest și nu pe un „dialog multilate-

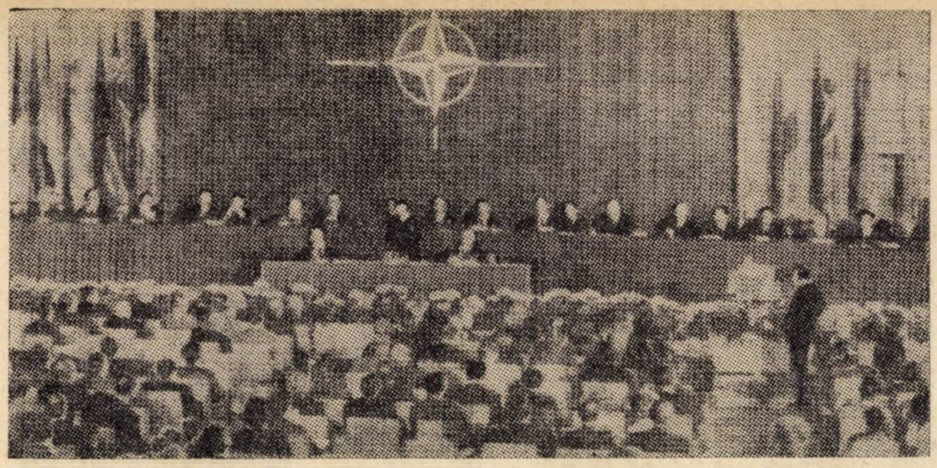

În timpul desfășurării lucrărilor

ral" (așa cum susțin în primul rînd britanicii, autorii unei propuneri de a se crea un consiliu permanent pentru explorarea relațiilor Est-Vest). Declarat ostilă unei discuții „de la bloc la bloc", Franța este potrivnică oricărei formule care ar fundamenta împărțirea Europei în blocuri antagonice și, deci, ar fi opusă principiului securității europene. E semnificativ că, spre deosebire de alte sesiuni, de astă dată și-au manifestat anumite reticențe față de procedeul „discuțiilor multilaterale" și vest-germanii, firește, interesați, cu precădere, în convorbirile separate cu Moscova, Varșovia și Berlin. Comentatorii de presă au constatat, și cu acest prilej, că, pe plan european, cele mai eficiente contacte s-au dovedit a fi cele bilaterale, iar în ultima analiză, chiar insistența cu care miniștrii întruniți la Roma au scos în evidență importanța negocierilor Bonn-ului cu capitalele celor trei țări socialiste oferă, de la sine, un argument implicit în favoarea acestei metode verificate.

Dezbateri aprinse a suscitat, de asemenea, reluarea unei vechi propuneri de „reducere echilibrată și reciprocă a forțelor în Europa" („Mutual Balanced Forces Reductions" — M.B.F.R.). Aici, opoziția Franței a fost categorică, iar participanții la sesiune au fost nevoiți să adopte o declarație separată — la care Franța nu s-a alăturat — pe această chestiune. Pentru Paris, inițiativa este, în fond, inaplicabilă chiar pentru inițiatori (aliații — se afirmă — nu sînt pregătiți să accepte o reducere egală ; deci, practic, este vorba nu de o reducere echilibrată ci de una „dezechilibrată" și, în consecință, inacceptabilă). În orice caz, această inițiativă — după părerea franceză — nu ar trebui să condiționeze ținerea unei conferințe europene privind securitatea. „Dorim — a precizat Maurice Schumann — ca o asemenea conferință să se țină".

De altfel, ministrul francez, abordînd această chestiune, a declarat cu claritate : „Dorim ca fiecare țară să-și poată afirma, în cadrul acesteia, personalitatea sa națională. O astfel de conferință pare să fie dorită în măsura în care pregătirea și desfășurarea sa contribuie la demonstrarea că diviziunea Europei și a lumii în blocuri antagoniste nu este nici totală, nici definitivă, nici iremediabilă". Ministrul de externe și-a exprimat, totodată, satisfacția că, în comunicatul final, au fost incluse opțiunile franceze în ce privește căile apropierii europene (respectiv paragrafele 14 și 15). Este vorba — cum spunea M. Schumann — de „jumătatea satisfăcătoare" a conferinței, cea care se exprimă în cerința de „intensificare a convorbirilor exploratorii cu toate părțile interesate asupra tuturor problemelor privind pacea".

În continuare, comunicatul subordonează, însă, convocarea conferinței europene de succesul negocierilor în care este angajată Germania federală cu U.R.S.S., Polonia, R.D.G. și a celor cvadripartite în problema Berlinului. Se introduce astfel un element greu de anticipat în evoluția lui. Problemele care ar trebui examinate în cadrul unei conferințe europene — după opinia franceză, admisă acum și de aliații atlantici — s-ar referi la „principiile care trebuie să stea la baza relațiilor dintre state, inclusiv renunțarea la forță", și la „dezvoltarea relațiilor internaționale ...în scopul de a contribui la dezvoltarea cooperării internaționale în domeniile cultural, economic, tehnic și științific..." În această ordine de idei, s-a degajat, cu oarecare pregnanță, și interesul — sau cu cuvintele lui Mariano Rumor „disponibilitatea" — Italiei pentru convocarea unei conferințe europene „pregătită aprofundat și rapid".

La o privire atentă, se constată că, în materie europeană, accentele, pe care recenta sesiune a N.A.T.O. le-a prezentat drept „noi", nu depășesc cu nimic ceea ce dinainte se știa, și, în orice caz, sînt mult sub nivelul la care au ajuns unii dintre aliați în parte. Tentativa de certă sorginte comunitară de a reabilita practica unor strînse consultări multilaterale, rezerva încă marcată față de ideea conferinței europene, grija mai mult decît meticuloasă de a „condiționa" procesul de apropiere europeană, la care multe guverne occidentale au aderat — toate acestea demonstrează, în esență, inaptitudinea congenitală a organismului atlantic de a trata și aborda cu eficiență temele reale care definesc astăzi contextul politic european.

În același timp, diferențele de atitudine și divergențele manifestate la sesiune au pus din nou în lumină caracterul iluzoriu al monolitismului atlantic. Una din direcțiile în care se observă, în acest sens, nuanțe noi este, astfel, indispoziția, mai mult sau mai puțin explicită, a unor parteneri atlantici europeni față de hegemonia americană. De pildă, probleme ca cea a Indochinei, Mediteranei, Orientului Apropiat au suscitat diferențe de apreciere marcate între aliații vest-europeni și partenerul lor de peste ocean. Și, în acest caz, nu e vorba numai de Franța. Cît despre atitudinea americană față de Europa, aceasta nu s-ar putea spune că a căpătat o adeziune fără rețineri a unor membri înclinați, astăzi — așa cum o demonstrează evoluția politică generală — spre o mai reală autonomie politică.

Radu PASCAL

reflector

GEORGES POMPIDOU ÎN AFRICA

În cursul anului 1971, Georges Pompidou va efectua un turneu oficial în Africa. Președintele Franței a anunțat el însuși știrea la sfîrșitul unei reuniuni a ambasadorilor francezi din Africa francofonă. La reuniune au fost dezbătute relațiile și cooperarea Franței cu țările Africii negre și găsirea unor noi mijloace prin care să se intensifice ajutorul francez acordat acestor țări.

SE CONSTRUIEȘTE „TRANSAMAZONIANA"

„Cucerirea unei regiuni legendare — Amazonia, și integrarea ei definitivă în economia națională reprezintă o aspirație profundă a întregii națiuni braziliene". Declarația președintelui Garrastazu Mediei anticipează o vastă „acțiune decisivă a guvernului : crearea unui sistem rutier de bază pentru colonizarea Amazoniei, a cărui realizare este prevăzută — ca termen limită — pentru anul 1974.

Amazonia, a spus președintele, este un adevărat teritoriu-continent : suprafața ei corespunde unui procent de aproximativ 50 la sută din teritoriul național brazilian, ocupat de numai 3,83 la sută din populație (repartizată în virtutea unei densități care nu atinge nici măcar un locuitor pe km²). Bogățiile potențiale sînt acoperite de circa patru milioane kilometri pătrați de pădure, care se întind pînă în Bolivia, Peru, Ecuador și Columbia, făcînd (în prezent) impracticabile comunicațiile terestre ale Braziliei cu cea mai mare parte a țărilor vecine.

Popularea rațională, prin inițierea unui program de colonizare și dezvoltare regională, constituie obiectivul primordial al actualului guvern (în continuarea eforturilor depuse de legislațiile precedente). Primul pas pe această cale va consta în crearea și extinderea unui sistem de transporturi capabil să servească drept bază pentru dezvoltarea altor activități economice. Deschiderea de drumuri se va realiza pe baza sistemului fluvial deja existent.

La baza acestui plan se află ruta Belem-Brasilia, cea mai importantă pînă în prezent. Se acordă mare atenție consolidării ei, pentru a i se asigura condiții de funcționare permanentă. O rețea complexă de șosele va completa această vastă acțiune : printre altele, este vorba de construirea unui drum pe axa longitudinală a regiunii, unind localitățile Cuiaba-Cachimbo-Santarem, ultimul fiind port fluvial pe Amazon. Această rută va funcționa ca o legătură adițională pentru schimburile Sud-Nord. Se va construi apoi drumul legînd Amazonia de Nord-Estul brazilian. Lungă de 1 750 de kilometri, șoseaua — care se va numi „Transamazoniana" — va lega punctele terminus ale tronsoanelor navigabile de pe afluenții meridionali ai Amazonului și va fi o cale deschisă către Nord-Est. Din două rațiuni fundamentale : popularea imensului desert demografic și marcarea unui început al exploatării resurselor imense, pînă acum inaccesibile.

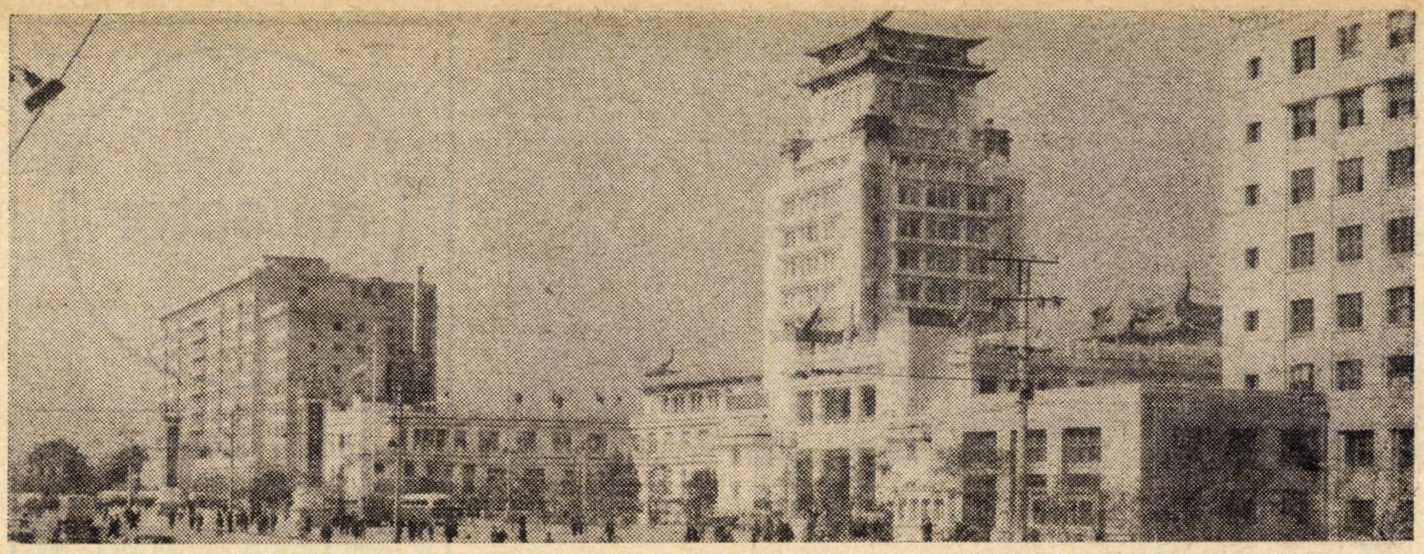

Pekin. Pe o arteră centrală

reportaj pe glob

PEKIN — SHANHAI

Viorel Popescu

„Ninhao" a fost primul cuvînt — în limba chineză — pe care l-am auzit rostit pe pămîntul marii țări prietene. Un cuvînt de salut, însoțit întotdeauna de o privire luminoasă, limpede, și de un zîmbet sincer. Ospitalitatea caldă, firească, rezidă în însăși structura sufletească a poporului chinez.

...Am făcut cunoștință cu capitala Chinei populare într-o zi însorită de septembrie, cînd Pekinul era învăluit în tonurile pastelate ale toamnei : de la galbenul palid al frunzelor de acat, străjuind lungi bulevarde, și aurul viu al fructelor Shîtzî, din belșug revărsate pe tarabe, în colțuri de stradă, pînă la culorile blînde ale crizantemelor fără de care, aici și în acest anotimp, aproape nu se poate imagina o grădină.

În parcul Palatului de vară din Pekin, am admirat statuile de bronz ale unor animale fabuloase, printre care faimoșii dragoni specifici mitologiei chineze — iar la poalele pagodelor, tufele înmiresmate de Cui Hoa. Am descifrat milenii pietrificate în solzii Marelui zid chinezesc, dragon de peste 2 000 de km lungime, încolăcind munții Liu Pan Șan. Nu departe de Marele zid, criptele celor 13 morminte ale împăraților dinastiei Ming — a cărei dominație întinsă de-a lungul a trei secole a fost zguduită de peste 33 de mari răscoale țărănești — mi-au amintit crîmpeie învolburate din istoria acestui străvechi popor.

Am vizitat Piața Tien An Măn situată chiar în inima Pekinului și care a devenit la 1 octombrie 1949 un adevărat simbol al dezrobirii țării. În acea zi, sute de mii de oameni din regiuni îndepărtate ale țării au venit să celebreze aici momentul istoric al proclamării Republicii Populare Chineze, începutul unei ere noi în existența milenară a patriei.

PEKINUL ÎN HAINE DE LUCRU

Freamătul muncii creatoare îl simți de cum ai descins din avion pe aeroportul din Pekin, modernă poartă aeriană din beton și sticlă, în care linia de construcție tradițională își are locul ei bine definit. Pătrunzi în oraș printre cartiere noi de blocuri și coșuri de fabrici ce se înalță spre cer ca niște vectori ai progresului. O dimineață obișnuită pe străzile Pekinului îți dezvăluie un oraș în haine de lucru. Mii și mii de oameni se îndreaptă grăbiți spre întreprinderi și uzine, spre șantiere și instituții. Șiruri interminabile de bicicliști, circulația intensă a vehiculelor prefigurează dinamica activității cotidiene, aidoma acordurilor unei orchestre înaintea începerii concertului.

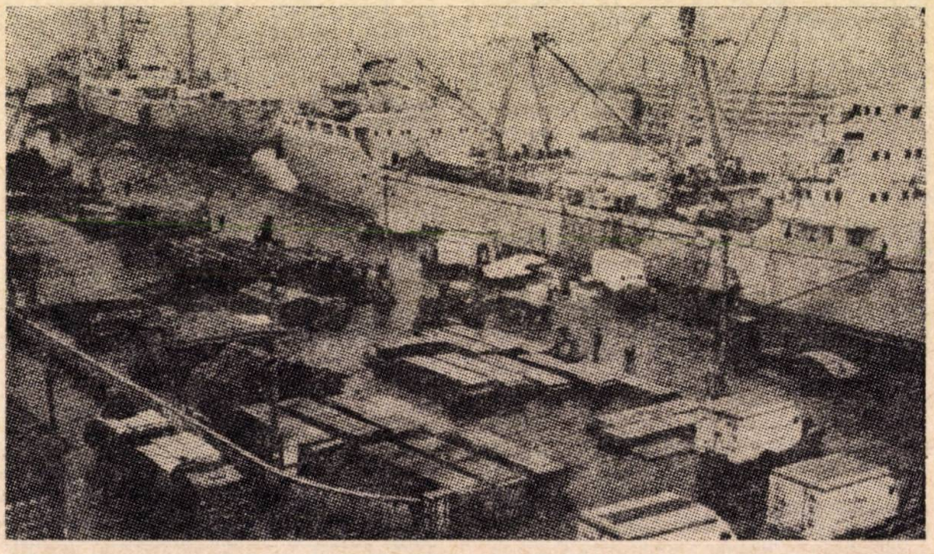

Shanhai. Vedere din port

Capitala Chinei populare oferă astăzi imaginea trepidantă a unui oraș industrial. Dacă înainte de Eliberare, la Pekin existau doar cîteva întreprinderi mici, slab utilate, cîteva ateliere meșteșugărești și de artizanat, în anii puterii populare au fost create și s-au dezvoltat ramuri industriale noi și importante, precum industria metalurgică, constructoare de mașini, electrotehnică. În prezent, la uzinele din Pekin se realizează o gamă largă de produse : de la mașinile-unelte de înaltă precizie, utilaje pentru industria metalurgică, chimică și minieră, motoare electrice, instalații de automatizare a fluxurilor tehnologice, pînă la produse ale industriei textile, încălțăminte, produse chimice și farmaceutice, mijloace de transport etc.

O largă mișcare de întrecere a cuprins întreaga țară. Presa, radioul anunță zilnic noi realizări ale colectivelor de muncă. În perioada în care mă găseam în capitala Chinei populare, am aflat că marele combinat siderurgic din Pekin, aflat în întrecere cu combinatele similare din Uhan, Paotou, Taimuan și Ciun-țing, își depășise, cu trei luni înainte, planul anual la oțel, fier, oțel laminat, tuburi de fontă, cocs metalurgic ș.a.

Într-una din zile, am avut prilejul să vizitez uzina de motoare electrice grele din Pekin, construită în 1958 și specializată în producția de turbine pentru termocentrale. În hala modernă și spațioasă am cunoscut hărnicia unui colec-

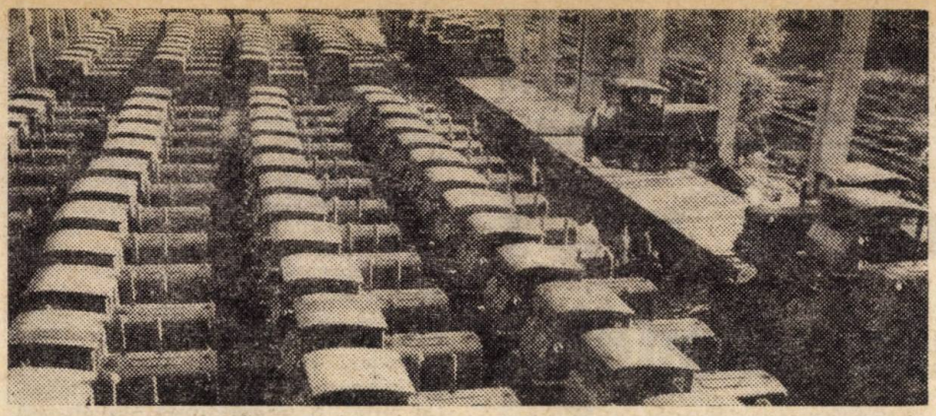

Pentru agricultură sînt create tot mai multe mijloace mecanizate

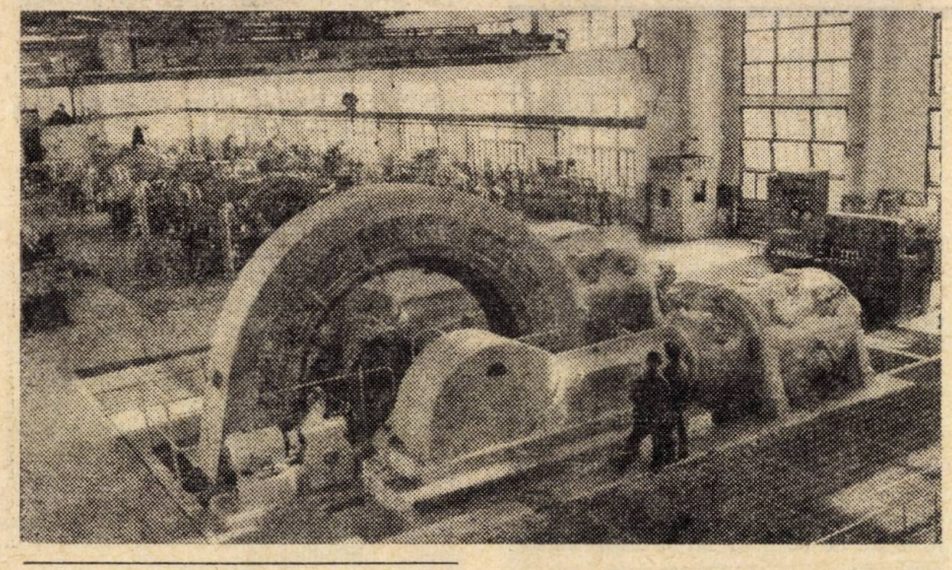

Unul din cele mai mari compresoare din industria chimică a Chinei, realizat la uzina de mașini-unelte din Pekin

tiv de aproape 5 000 de membri. „Muncitorii noștri — ne povestea tovarășul Cio Hi-lean, vicepreședinte al Comitetului revoluționar al uzinei — se preocupă în permanență să îmbunătățească procesul de producție. Am creat, astfel, cu forțe proprii, o serie de dispozitive și mașini de un înalt randament, ca strungul de găurit cu un diametru de 200 mm, o mașină de filetat șuruburi, și altele, care au permis o mai bună desfășurare a tehnologiei de fabricare a produselor noastre, realizîndu-se totodată însemnate economii de fonduri".

În decursul vizitării altor obiective industriale, am putut constata că preocuparea pentru o înaltă calificare, pentru ridicarea productivității reprezintă, de fapt, o caracteristică generală a activității, în diverse ramuri industriale ale Chinei.

UN ORAȘ AL DIMENSIUNILOR CONTEMPORANE

Structura arhitectonică a tumultuosului Shanhai păstrează urmele încă vizibile ale dominației coloniale. Cartiere cu clădiri înalte, străpunse ici și colo de zgîrie-nori, sau aglomerări de case cu un cat, în stil extrem-oriental, indică fostele concesiuni străine pe teritoriul cărora accesul chinezilor era interzis. Aceste mărturii ale unui trecut nefast nu constituie însă o trăsătură caracteristică a orașului. Astăzi, dimensiunile și complexitatea transformărilor revoluționare petrecute în ultimii douăzeci de ani sînt proiectate, ca pe un ecran, pe harta dezvoltării Shanhaiului, care reprezintă, cu cei peste 10 milioane de locuitori ai săi, una dintre marile metropole ale lumii. În vechiul Shanhai, lipseau multe ramuri industriale, iar cele existente erau dezvoltate sub nivelul posibilităților și dependente de marile monopoluri capitaliste. În prezent, orașul a devenit un centru industrial multilateral dezvoltat, găzduind importante obiective din industria siderurgică, energetică, chimică, industria de mașini-unelte, construcții navale și mijloace de transport, industria textilă, ușoară și meșteșugărească.

Iată un exemplu grăitor : uzinele siderurgice din Shanhai produc într-o singură zi cît se producea, înainte de eliberare, într-un an. Evantaiul larg al produselor industriale realizate în unitățile din Shanhai conferă orașului rolul de bază industrială pe plan național, furnizînd mijloace de producție și bunuri de consum pentru economia a numeroase centre din China populară.

Îți poți face o imagine a peisajului economic al Shanhaiului vizitînd expoziția industrială a orașului. Dintre cele 4 000 de exponate prezente la această expoziție permanentă, care înregistrează, ca un aparat de măsură, toate fluxurile noului în structura producției industriale a orașului, peste 1 000 de produse își marcau debutul în momentul vizitei noastre.

Noi furnale și instalații pentru termocentrale, realizate într-un timp record, mașini electronice de calcul, mașini-unelte cu comandă program, diverse tipuri de laminate, tancuri petroliere, vase de mare tonaj, războiul de țesut fără suveică alcătuiesc numai cîteva dintre ipostazele noului în domeniul industrial, oglindit în machetele și exponatele din această expoziție. Ele sintetizează hărnicia și talentul creator ale muncitorilor din Shanhai, simbolizînd totodată voința întregii clase muncitoare din China de a amplifica și întări continuu baza industrială a patriei lor socialiste.

Pulsația viguroasă a noului răzbate nu numai în sfera vieții economice a orașului Shanhai, ci și pe tărîmul vieții culturale a acestuia. Din discuția pe care am avut-o cu tovarășul Șîn Su-sen, responsabilul secției pentru cultură și învățămînt din cadrul Comitetului revoluționar al orașului Shanhai, am reușit să-mi formez o imagine asupra preocupărilor actuale din domeniul învățămîntului. Am desprins grija manifestată pentru îmbunătățirea structurilor din rețeaua de învățămînt, pentru asigurarea unei mai strînse corelații între procesul didactic și practică, în vederea pregătirii de cadre competente, în măsură să răspundă cerințelor sporite ale dezvoltării impetuoase a economiei naționale. „În domeniul cultural-artistic — ne-a spus interlocutorul nostru — o serie de lucrări artistice, din domeniul teatrului, muzicii, picturii — care au găsit un larg ecou în public — reușesc să oglindească, într-un limbaj din care nu lipsesc modalitățile de expresie tradiționale, secvențe ale epocii noastre, aspecte diverse din lupta revoluționară și opera de construire a socialismului, desfășurate de poporul nostru".

UN PĂMÎNT RODITOR

Un tablou — chiar și numai creionat în cîteva linii sumare — al procesului de construire a socialismului în țara prietenă nu poate fi conceput, fără a evidenția activitatea vie desfășurată în agricultură. Țăranii chinezi obțin an de an recolte sporite de cereale, bumbac, oleaginoase, sfeclă și trestie de zahăr, folosind pe scară din ce în ce mai largă mijloace mecanizate și sistemul irigațiilor. Brațele de apă ale canalelor irigă întinse pămînturi odinioară secetoase, schimbîndu-le în terenuri fertile ; sute de mii de arbori plantați în regiuni ale nisipurilor mișcătoare transformă pustiurile în zone ale vieții. În lupta dintre om și natură, aceasta din urmă a trebuit să se supună voinței și hărniciei umane. Țara întreagă seamănă cu o uriașă grădină, în care fiecare petic de pămînt este îngrijit cu pricepere spre a-i smulge roade cît mai îmbelșugate.

Am avut ocazia să vizitez comuna populară „Prietenia româno-chineză" din provincia Ho-Pei, nu departe de Pekin. O serie de cifre sînt semnificative pentru a avea o imagine a realizărilor acestei comune, obținute în producție : 800 țini de cereale pe un mu (1 țin = 0,5 kg ; 1 mu = 1/16 ha) ; peste 60 de sortimente de legume ; în patru zile, cu cele trei pompe hidraulice se poate iriga întreaga suprafață însămînțată a comunei, care asigură hrana celor peste 40 000 de oameni care locuiesc aici.

În jurul acestei unități agricole a înflorit o intensă viață socială. În comună funcționează 19 școli cu 17 000 de elevi. Setea de carte, dorința de a fi cît mai util societății sînt trăsăturile noi ale țăranului chinez. Analfabetismul aparține de mult trecutului. Cinci policlinici, 84 de unități comerciale contribuie la asigurarea condițiilor de existență civilizată a populației comunei.

Corespondență din Guadalajara de la Eftimie Ionescu

Sărbătoarea nr. 1 a fotbalului mondial

Agitația a început duminică dimineața pe la orele 9. Un șir uriaș, zgomotos și agitat de automobile a pătruns de pe toate arterele pe uriașa magistrală care duce spre stadionul „Azteca". Mi se părea că întregul Ciudad de Mexico intrase în coloană. Dar erau doar o sută de mii, din cei peste șapte milioane de locuitori ai săi, care porneau spre această excepțională realizare arhitectonică, stadionul „El Mundial", nume ce-i va rămîne pentru totdeauna. Aproape două ore această cursă nebunească spre „Azteca" n-a contenit. Ea a adunat în uriașa clădire de beton cu etaje, care parcă se prăbușesc unul peste altul într-o îmbrățișare cu terenul, tot ce se poate închipui mai cald, mai pasionant, mai dezlănțuit în materie de spectacol de fotbal. Confrații brazilieni, prezenți la această a noua ediție a Cupei Jules Rimet, au recunoscut unanim că la 31 mai „Azteca" a obținut o victorie netă asupra celebrului „Maracana" din Rio de Janeiro.

Culoarea a completat tumultul tribunelor. Verdele, roșul și albul, culorile naționale mexicane, expert repartizate pe zecile de sectoare ale stadionului, grupurile de suporteri îmbrăcați aidoma cu sectoarele pe care le ocupau, pitorestile și frumoasele pălării mexicane în cele mai diverse modele au întregit un spectacol unic. Solemnitatea deschiderii a reprezentat, prin impecabila sa desfășurare, o zi cu adevărat festivă în viața fotbalului mondial. Evenimentul acesta sportiv, cel mai important de pe agenda mondială a anului, considerînd toate disciplinele, depășește simplele implicații de specialitate. Desigur, întrecerea dintre cele 16 finaliste pune acest mare semn de întrebare : cine va fi noua campioană a lumii ? Răspunsul, încă necunoscut, pasionează milioane de oameni din întreaga lume. Este o plăcere să constați că fotbalul reușește să realizeze prin acest campionat mondial ceva mai mult decît pur și simplu cîteva sute de minute de luptă pentru balon.

Iată mai întîi eforturile organizatorilor, cu rezonanțe diverse și utile. Cele 21 de zile ale campionatului, multe zile înainte și alte multe după el, Mexicul s-a interesat, se interesează și se va interesa de oaspeții săi și de țările lor. *Rumania* — un cuvînt pe care l-am întîlnit în aceste zile în mii și mii de ocazii, în cele mai felurite dimensiuni și culori, arborat pe diverse panouri luminoase, pe miile de pancarte ancorate de uriașele axe de susținere ale lămpilor electrice. Milioane de afișe, de pliante, de ecusoane, cu culorile patriei noastre, te salută din vitrine, de pe birouri, în autobuze și metro. Jucătorii români, simpatizați în mod deosebit din prima clipă a sosirii lor, sînt frecvenți ai ziarelor, televiziunii și radioului, iar marți, în meciul lor cu Anglia, ei au apărut ca invitați pe ecranele a aproximativ 700 de milioane de telespectatori de pe tot globul, care au vorbit în cele 100 de minute despre România și despre locul ei pe glob.

Mai mult ca orice, despre forța de cunoaștere pe care o deține acest campionat vorbește și o mică întîmplare : la intrarea pe stadionul „Azteca", un puști ne-a solicitat insigne. Ne-a întrebat de unde sîntem. I-am răspuns : Rumania ! Îndată ne-a răspuns : A ! Rumania ! București ! Pentru mine, această descoperire singură — că unul dintre acei sute de mii de copii, de puștani, știe fără ezitare care este capitala patriei noastre — valorează cel puțin cît o performanță de răsunet a echipei noastre la acest atît de agitat „El Mundial". De altfel, o uriașă firmă luminoasă, montată pe impozanta Passeo de la Reforma, glăsuiește prin miile sale de becuri astfel : „Fotbalul ne poate uni în amiciție și prețuire ! Fie ca Mexico '70 să îndeplinească nobila sa misiune de pace și bună înțelegere !"

La aceasta aspiră, de altfel, în activitatea sa, forul internațional uriaș — întrecînd ca număr pe cel al membrilor O.N.U. — Federația Internațională de Fotbal. Continentele lumii întrunite în jurul unei singure mese reprezintă un fapt curent pentru viața fotbalului internațional. Pe stadion, în întrecere, se află cu regularitate reprezentanți ai cinci națiuni : cele două echipe, plus arbitrii, fiecare aparținînd altor trei țări. Limbajul comun, pasiunea pentru sport îi unește, i-a adus aici de la mii și mii de kilometri de țările lor și-i va lega printr-o prietenie care nu se va șterge niciodată.

Campionatul, în preambulul său, a cuprins cîteva evenimente de amploare, unul chiar cu implicații diplomatice : „afacerea Moore", cunoscută cititorilor noștri, a dus la intervenția guvernului britanic pe lîngă cel columbian pentru ca internaționalul englez să poată fi prezent în Mexic, cu condiția depunerii unei cauțiuni. Ambasadorul britanic la Bogotá declara cu multă sinceritate că întîmplarea, destul de neplăcută și încă viu disputată, i-a întrerupt o lungă perioadă de anonimat, pentru că nimic important nu s-a petrecut de ani și ani în raza misiunii sale diplomatice...

„El Mundial" a oferit președintelui în funcțiune al Mexicului, Gustavo Diaz Ordaz, una dintre ultimele sale apariții publice. Președintele mexican, al cărui mandat încetează la 5 iulie, a deschis cea de a noua ediție a competiției supreme a fotbalului. Principalul candidat la fotoliul prezidențial, Luis Echeverria, a declarat că, cu toată pasiunea sa pentru fotbal, nu va fi prezent la nici un meci, deoarece campania electorală îi răpește tot timpul de care dispune. El a urat mult succes echipei Mexicului, afirmînd că va fi un veritabil suporter al echipei — gazdă pe toată durata întrecerii.

Inimile noastre bat pentru echipa României, formație tînără, prezență remarcată în Mexic. Ea nu face parte din grupul marilor favorite, n-are celebritatea multora din formațiile prezente la marele dineu mexican. Cu gîndul la cei de acasă, tricolorii doresc să fie ambasadori cît mai demni ai patriei, la mii de kilometri depărtare de ea.

Guadalajara, iunie

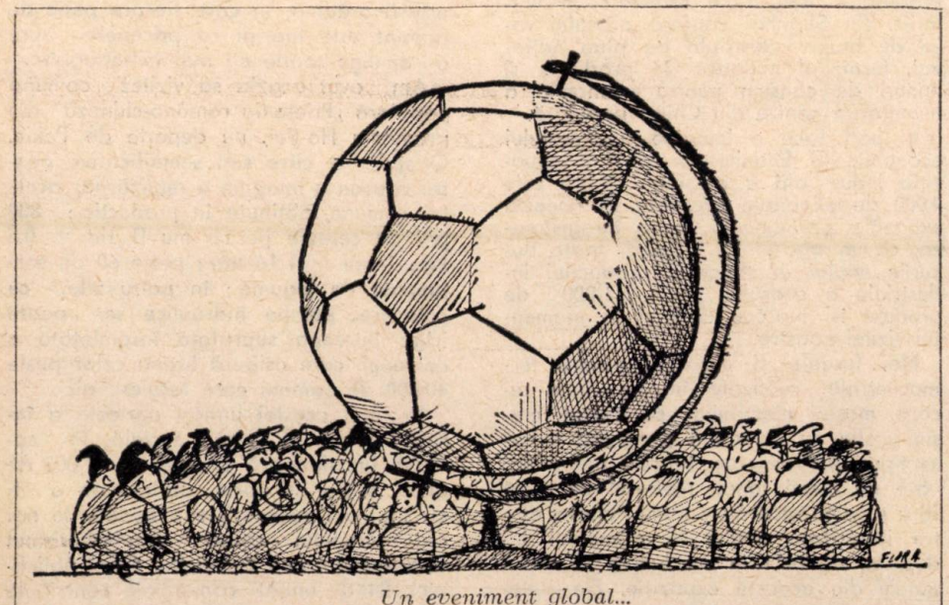

Un eveniment global...

(Din **Die Zeit**)

Corespondență din Stockholm de la George Serafin

Agendă suedeză

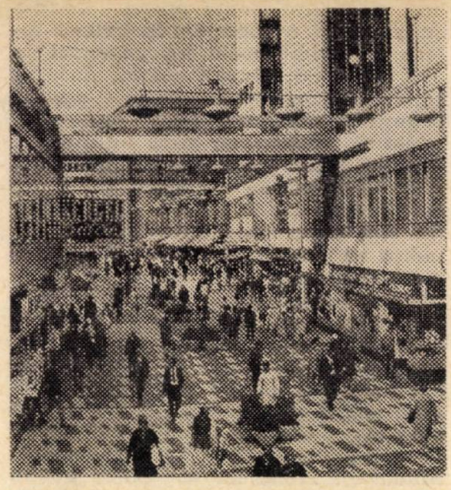

Piața Sergel din centrul Stockholmului

Pentru cei treizeci de ziariști întruniți săptămîna trecută la Stockholm, interesul față de conferința în care dezbăteau problemele cooperării și securității în Europa era în egală măsură îndreptat și spre realitățile economice, sociale și politice ale Suediei.

Legitimitatea acestui dublu interes este evidentă : pe de o parte, ordinea de zi a reuniunii reflecta una din preocupările fundamentale ale opiniei publice și autorităților de răspundere din statele continentului. Pe de altă parte, gazda conferinței s-a întîmplat să fie țara a cărei dezvoltare internă atrage de multă vreme atenția prin particularitățile și realizările sale social-economice. S-a întîmplat să fie, este un fel de a vorbi, pentru că nu încape îndoială că vocația suedeză spre o politică de pace în exterior a avut un cuvînt hotărîtor în organizarea unei conferințe ce-și propunea să aducă în discuția reprezentanților presei căile și mijloacele, stadiul actual și perspectivele consolidării relațiilor de pace și cooperare intereuropene.

Conferința a continuat, de fapt, seria ședințelor inaugurate acum doi ani la Londra, la inițiativa revistei britanice „European Review", iar actualul ei organizator, Wilhelm Paues, directorul departamentului pentru relații internaționale al Asociației industriașilor suedezi, face parte din conducerea publicației londoneze. Discuțiile au fost purtate la Stockholm în jurul a trei comunicări prezentate de Dr. Karl Birnbaum, de la Institutul suedez pentru probleme internaționale, — pe tema „Unitatea europeană și securitatea europeană", Miroslav Dyner, publicist și economist polonez — pe tema „Colaborarea economică" și Andreas Adahl, profesor de economie la Universitatea din Uppsala — pe tema „Colaborarea europeană și lumea a treia."

Participanții la discuții, printre care și reprezentanții presei române, autorul acestor rînduri și Gheorghe Crețoiu, redactor-șef adjunct la „Viața economică", au adus în intervențiile lor argumente în favoarea instituirii unui nou climat în Europa, au dezbătut, sugerat și controversat uneori căile și mijloacele cele mai eficace în vederea realizării unui obiectiv a cărui importanță a fost fără echivoc recunoscută. Din discuții s-au desprins cu vigoare cîteva idei salutare pentru evoluția europeană : extinderea colaborării economice, multiplicarea formelor de cooperare între state sînt factori fundamentali ai destinderii și consolidării relațiilor intereuropene ; o conferință consacrată securității continentului trebuie să fie, în pregătirea, organizarea și desfășurarea ei, opera tuturor statelor europene și nu a unor grupări limitate ; problema decalajului dintre țările avansate economicește și cele în curs de dezvoltare este nu numai o problemă economică ci și una politică, cooperarea economică, sau sprijinirea economică a țărilor așa-zisei „lumi a treia" nu poate fi reală și efectivă decît dacă ține seama de necesitatea consolidării independenței politice a acestor țări.

Conferința ziariștilor de la Stockholm, în ciuda limitelor ce i s-ar putea reproșa ca reprezentativitate și — în consecință — autoritate, a adus totuși o confirmare a cursului ferm ascendent pe care îl urmează ideea normalizării climatului european.

■

Stockholmul a găzduit conferința cu o generozitate constant exprimată, începînd cu ospitalitate, perfecta ei organizare și terminînd cu diversitatea problematicii interne înfățișată vizitatorilor. Orașul, fondat acum șapte secole și extins mereu pe insulele ce despart apele dulci ale lacului Mälaren de cele sărate ale Mării Baltice, trăiește, ca moment politic, sub semnul alegerilor ce vor avea loc în țară la toamnă, în septembrie. Vor modifica ele raportul de forțe din parlament ? Potrivit sondajelor și opiniilor observatorilor politici, nu ar exista semne pentru o schimbare fundamentală a situației partidului social-democrat. Din 1932, social-democrații au format pînă astăzi guvernul fie singuri, fie în coaliție cu alte partide. Ultima din aceste coaliții, cu partidul de centru (pe vremea aceea denumit Partidul agrarian), a fost dizolvată în 1957 și de atunci Cabinetul se află în întregime în mîinile social-democraților. Campania electorală a debutat calm, opoziția renunțînd pare-se la agitația pe care a făcut-o la alegerile precedente și care în loc să-i ajute, a contribuit la înfrîngerea ei.

Un mare semn de întrebare îl reprezintă tineretul, ale cărui reacții în fața urnelor par încă imprevizibile, deși se recunosc în general tendințele sale spre stînga. Vor mai interveni în orientările alegătorilor hotărîrea privind majorarea impozitelor și deficitul balanței comerțului exterior. Dar primele vor intra în vigoare după alegeri, iar cealaltă, se spune de către autorități, este mai mult aparentă decît reală. Rămîne de verificat opinia corpului electoral care, deocamdată, știe cert alte lucruri : de pildă, că în urma modificării constituției, se va trece de la sistemul bicameral la cel unicameral și că alegerile prilejuiesc debutul unei noi legi electorale — aceea care urmărește descalificarea partidelor mici prin stabilirea unui minimum de 4 % din totalul voturilor, necesar unui partid pentru a putea fi reprezentat în parlament. Alegerile vor aduce în parlament 350 de deputați, dintre care 310 aleși în cele 28 de circumscripții electorale, restul de 40 de locuri urmînd a fi succesiv împărțite între partide în vederea realizării unei depline proporționalități.

Dacă politica fiscală, comerțul exterior și alte aspecte ale politicii economice interne rămîn temele de predilecție ale controverselor dintre partide, orientarea externă a guvernului este mai puțin, sau deloc, disputată. Politica de neutralitate este unanim acceptată, deși nu este consemnată sau consfințită de constituție. Dar este o politică ale cărei rezultate în evoluția pașnică și democratică a țării, vreme de peste 150 de ani, sînt prea prețioase pentru a se renunța la ea. Pentru suedezi neutralitatea nu înseamnă deloc că guvernul lor nu-și poate exprima o opinie proprie în unele probleme importante cum este cazul poziției sale ostile războiului din Vietnam sau rasismului practicat în Africa de Sud și Rhodesia.

Participînd ca gazetari la o conferință a gazetarilor, nu am dori să omitem cîteva date despre informația de masă în Suedia. În primul rînd, pentru că prezintă unele particularități cu adevărat remarcabile. La o populație de circa opt milioane, în prima jumătate a anului trecut existau 108 cotidiene, cu un tiraj de peste 4 milioane, ceea ce revine 540 de exemplare la 1000 de locuitori. Este adevărat că situația actuală este mai proastă în raport cu perioada imediat postbelică, cînd existau 180 de cotidiene. A intervenit între timp un proces de concentrare a presei, iar unele ziare continuă să apară numai grație subsidiilor politice. Televiziunea a cunoscut în schimb o ascensiune constantă. Monopol de stat, împreună cu radioul, televiziunea a fost introdusă în țară în 1956. Astăzi, aparatele TV se află introduse în 85 % din căminele suedeze. Publicitatea este interzisă, finanțarea televiziunii provenind din abonamente. Variate, sobre, eficiente, extrem de operative în știri cele două programe ale televiziunii se bucură de o bună apreciere în rîndul publicului.

Și pentru că sîntem la acest capitol, nu putem să nu semnalăm cititorilor noștri atenția deosebită pe care presa, radioul și televizunea din Suedia au acordat-o catastrofalelor inundații din România. Cu o participare afectivă evidentă, organele și instituțiile de presă suedeze au ținut la curent publicul cu desfășurarea calamităților din țara noastră, prezentînd bogat și veridic amploarea inundațiilor, comentînd cu nedisimulată admirație eforturile desfășurate pentru limitarea și refacerea regiunilor lovite de calamitate. De altfel, nu a fost persoană întîlnită aici care să nu manifeste interes și simpatie pentru lupta ce se duce în țară în aceste zile împotriva stihiilor dezlănțuite.

La Stockholm, vara s-a instalat șovăielnic, cu alternanțe de căldură mediteraneană și răcoare nordică. Dar viața pulsează din plin, „orașul de pe ape" intrînd în anotimpul zilelor lungi de vară cu bucuria luminii regăsite.

Colombo: DEPLASARE SPRE STINGA

Eugeniu Obrea

Sirimavo Bandaranaike la un miting electoral

În ziua cînd a decis dizolvarea parlamentului și a anunțat alegerile generale, premierul Dudley Senanayake părea încrezător în șansele sale de a cîștiga bătălia electorală. Nu era un optimism de uz publicitar, un zîmbet forțat în fața aparatelor fotografice ale reporterilor. Senanayake considera — pretindeau cei din jurul său — că posedă atuurile realegerii. Lozinca lui electorală definea exact starea de spirit cu care se angajase în lupta pentru voturi: „continuitate și stabilitate". S-a produs, însă, o surpriză de proporții. Premierul de la Colombo greșise calculele sale. „Continuitatea" nu a mai fost posibilă, deoarece corpul electoral a optat pentru Frontul Unit al Forțelor de Stînga, condus de doamna Sirimavo Bandaranaike, care a obținut 115 din cele 157 mandate. Partidul lui Senanayake — United National Party — a recoltat doar cîteva mandate, urmare a unei pierderi de voturi de dimensiuni considerabile. „Continuitatea" presupunea pericolul imobilismului, iar alegătorii au manifestat o tendință clară spre înnoiri.

Deplasarea produsă pe scena politică ceyloneză poate părea inexplicabilă dacă o raportăm la calmul relativ pe care insula l-a cunoscut în anii din urmă. Calmul acesta, absența convulsiunilor spectaculoase puteau sugera resemnarea. Chiar dacă frămîntările sociale nu s-au tradus în explozii, totuși tensiunea s-a acumulat pînă aproape de un punct critic. Această țară cu 12 000 000 de locuitori (în 1946 avea doar 6 600 000, ceea ce indică un uimitor ritm de creștere demografică) este confruntată cu complicate probleme de ordin economic. Esența acestor probleme — comune, de altfel, multora din statele „lumii a treia" — o constituie subdezvoltarea. Exporturile ceyloneze au drept „cap de afiș" ceaiul și cauciucul natural (85 la sută din totalitatea produselor vîndute în străinătate dar mai ales în insulele britanice). Preferința englezilor pentru ceai are efecte binefăcătoare asupra balanței de plăți a Ceylonului. Dacă, printr-un joc al întîmplării, britanicii ar renunța la obiceiul de a consuma ceai, primele consecințe s-ar resimți la... Colombo. Soarta încasărilor ceyloneze este în strînsă dependență de fluctuațiile de pe piața mondială. Orice scădere de prețuri — iar acest fenomen este frecvent — se repercutează asupra veniturilor populației.

Tabloul ceylonez este zugrăvit de Jacques Decornoy în „Le Monde" în culori sumbre: doar un sfert din pămîntul insulei este cultivat, suprafețe imense resimt acut lipsa irigațiilor, deficitul bugetar crește, dezechilibrul balanței de plăți a devenit cronic. Ziaristul parizian descoperea la Colombo simbolul moștenirii pe care insula a primit-o la ceasul independenței: statuia de marmură a reginei Victoria, evocatoare a „unui imperiu care prin băncile sale, prin companiile de import-export a impus Ceylonului o economie colonială". Colombo a devenit o capitală a ceaiului. Jungla a fost defrișată pentru a se deschide drum plantațiilor de ceai, iar ceylonezii se hrăneau cu produse importate. În prezent, 45 la sută din importuri constau din alimente și în primul rînd din orez. Nu-i un fruct al fanteziei inscripția cu care se deschide, de pildă, anuarul telefonic: „Grow your own vegetables" („Cultivați-vă singuri legumele"). Ceylonul încearcă să rezolve prin forțe proprii, prin punerea în valoare a resurselor de care dispune, complicata problemă a alimentării populației. Proiectele oficiale prevăd ca în 1977 insula să-și asigure întreaga cantitate de orez de care are nevoie.

Marile probleme sînt, deocamdată, nerezolvate. Prima se referă la limitarea drastică a locurilor de muncă, consecință a unei orientări economice unilaterale, provenită din dominația colonială. 100 000 de tineri îngroașă anual rîndurile celor ce vor să lucreze, dar mulți din ei devin șomeri înainte de a-și fi găsit măcar primul lor loc de muncă. Unele calcule afirmă că în 1975 șomajul va afecta aproape 1 300 000 de persoane, adică unul din zece ceylonezi (sau mai exact 20 la sută din forța de muncă activă). Industria se reduce la puține întreprinderi cu profil textil, alimentar etc. Diploma universitară nu este nici ea o asigurare contra șomajului. Destui absolvenți de facultăți pot fi întîlniți lucrînd în port ca docheri sau hamali. Flagelul șomajului atinge procente îngrijorătoare cu deosebire la Colombo, fenomen explicabil prin atracția pe care capitala o exercită asupra dezmoșteniților soartei.

„Perla ecuatorului" cunoaște o dramă agrară care se consumă în profunzime. Latifundiarii dețin încă 160 000 hectare. Proprietățile țărănești sînt extrem de fărîmițate, ceea ce face imposibil orice efort de modernizare. O masă largă de muncitori agricoli trăiește într-o mizerie pe care statisticile cu greu o pot reda.

Acuitatea preocupărilor economice (cărora li se adaugă antagonismele pe plan etnic) constituie o explicație pentru locul secundar pe care problemele internaționale l-au ocupat în campania electorală. Întîlnirea cu urnele a fost precedată de o confruntare pe plan programatic. Frontul Unit de stînga — compus din Sri Lanka Freedom Party, Lanka Sama Samaj Party și Partidul Comunist — militînd pentru dezvoltarea independentă a țării, pentru promovarea intereselor naționale a preconizat dezvoltarea sectorului de stat în economie, naționalizarea băncilor, instituirea controlului de stat asupra comerțului, precum și înfăptuirea unei reforme agrare. Chiar și partidul lui Senanayake a propus unele naționalizări, însă programul său a fost lipsit de accente radicale, a încercat să păstreze intacte punctele de legătură cu capitalul străin. Un corespondent din Colombo afirmă că Senanayake a fost criticat de adversarii săi pentru conservatorism și slăbiciune pe planul politicii externe. Venirea la putere, în 1965, a lui Dudley Senanayake a fost urmată de reluarea ajutorului american. Deși ziarul „Times of India" apreciază că deosebirea între grupările politice în domeniul extern „este în realitate o deosebire de accent și nu de esență", forțele de stînga grupate în jurul doamnei Bandaranaike au cerut opțiuni precise, nete, orientări dinamice, pe planul relațiilor internaționale.

Frontul Unit dispunînd de 115 mandate (dintre care 90 sînt deținute de Sri Lanka, partidul doamnei Bandaranaike, restul de 25 revenind celorlalte două grupări — comuniștii și Lanka Sama Samaj Party) a cucerit o majoritate confortabilă în parlament care îi va îngădui să treacă la realizarea programului de consolidare a independenței politice și economice a insulei. Vechea componență a adunării fusese: United National Party — 72 locuri, Sri Lanka — 41, iar aliații săi de stînga, 11 mandate. În prezent United National Party dispune doar de 17 mandate. Unii membri ai guvernului înfrînt nu și-au putut asigura nici măcar un loc pe băncile parlamentului.

Doamna Bandaranaike a constituit noul guvern pe baza coaliției stîngii, preponderența avînd-o exponenții lui Sri Lanka Freedom Party. Din guvern fac parte și reprezentanți ai Partidului Comunist. Premierul cumulează și portofoliile afacerilor externe, apărării și planificării. În 1960, doamna Bandaranaike a fost, după asasinarea soțului ei, prima femeie din lume care a preluat conducerea unui guvern. Întîmplarea face ca în acest moment două țări învecinate — nu numai geografic, ci și prin destin istoric: Ceylon și India — să aibă femei în fruntea guvernelor lor, iar problemele pe care prim-miniștrii — personalități cu vederi progresiste — trebuie să le soluționeze să fie, în linii mari, similare.

Corespondență din Helsinki, de la Pentti Sorvali

Cum s-a ajuns la guvernul Aura

Finlanda are un parlament nou și un guvern nou. Ambele evenimente au intervenit de o manieră oarecum surprinzătoare. În alegeri au pierdut partidele reprezentate în fostul guvern, atît cele de stînga, cît și Partidul de centru. Au înregistrat cîștiguri cei din opoziție, nu atît vechile partide de dreapta, cît Partidul rural, „copilul teribil" al vieții politice din Finlanda. Acest din urmă partid, care și-a întemeiat campania electorală pe acuzații și promisiuni nelimitate, și-a mărit numărul deputaților de la 1 la 18. Rezultatul alegerilor a dus la dizolvarea guvernului de coaliție care a funcționat timp de patru ani. Față de dificultățile apărute, situația a fost rezolvată, în ultima instanță, prin formarea de către președintele Kekkonen a unui guvern semi-politic de tehnicieni, care nu se bazează pe sprijinul grupurilor parlamentare. Această rezolvare este temporară ; se poate, totuși, întîmpla ca pînă spre sfîrșitul acestui an să nu se formeze un guvern parlamentar.

Cifrele finale reflectă schimbările mari, deosebite, care au avut loc în urma rezultatelor alegerilor parlamentare de la mijlocul lunii martie :

— Partidul Social-Democrat 52 mandate (55 în 1966).

— Partidul de centru 36 mandate (49 în 1966).

— Partidul Conservator 37 mandate (26 în 1966).

— Uniunea Democrată a Poporului Finlandez 36 mandate (41 în 1966).

— Partidul Popular Suedez 12 mandate (12 în 1966).

— Partidul Populist Liberal 8 mandate (9 în 1966).

— Partidul rural 18 mandate (1 în 1966).

— Uniunea Creștină 1 mandat (— în 1966).

De-a lungul deceniilor în care a funcționat parlamentul finlandez unicameral, au avut loc nenumărate alegeri în care raportul de forțe între partide s-a menținut fără mari schimbări. În alegerile de după război, din anul 1945, a avut loc o schimbare însemnată, cînd Uniunea Democrată a apărut pe scena politică. Dar nici în anii postbelici nu s-au produs schimbări însemnate în raportul de forțe dintre partide. Ultimele două alegeri au fost o excepție importantă de la această regulă. În alegerile din 1966, Partidul Social-Democrat a obținut o victorie deosebit de însemnată. Acest succes a fost explicat, între altele, prin „stagiul de opoziție" în care a stat acest partid timp de opt ani. Progresele înregistrate

Teuvo Aura

atunci nu au fost însă integral confirmate la alegerile din martie 1970, cînd Partidul Social-Democrat a pierdut cîteva locuri. Dar și alte partide din precedentul guvern au înregistrat pierderi de mandate.

În ultimele două alegeri, schimbările în raportul de forțe dintre partide au fost considerabil mai mari decît în trecut. A avut o anumită importanță faptul dacă se aflau în guvern sau în opoziție. Îndeosebi Partidul de centru (agrarian), care în toată perioada de după război n-a lipsit din nici un guvern, a suferit acum o grea lovitură electorală. Faptul că acest partid a vrut să rămînă acum în opoziție a dus la situația de a nu se putea forma un guvern parlamentar.

Trebuie văzute însă și alte cauze. O explicație solidă se găsește în schimbările puternice și rapide care se petrec în structura societății. Are loc o trecere a populației din agricultură în alte domenii de activitate, în special în domeniul de deservire. Aceasta a însemnat mutarea unei părți a populației de la sate la orașe și într-o serie de centre. Acest exod a avut loc îndeosebi în partea de sud a țării. Schimbările ce au loc în structura societății au determinat și modificări în preferințele politice : nu mai există fidelitatea care se constata altădată față de unele partide. Pe de altă parte, în Finlanda, ca și în alte țări, deosebiri între diferite domenii și între diferite grupuri sociale cresc. Nivelul de viață crește în continuare, dar această creștere nu este aceeași pentru toți. Pentru unii, nivelul de viață crește mai repede, pentru alții, bate pasul pe loc. O astfel de inegalitate în dezvoltarea condițiilor atrage după sine, destul de ușor, critici vii și nemulțumiri. În ultimele alegeri, de acestea a beneficiat îndeosebi micul Partid rural.

Rezultatele alegerilor au fost influențate și de alte cauze. Atît partidele de dreapta, cît și Partidul rural menționat — pe care mulți îl consideră ca avînd un profund caracter de dreapta — au atacat Partidul de centru determinînd la unii partizani ai acestuia o anumită nemulțumire pentru faptul că partidul a colaborat în guvern cu partidele de stînga. Greutățile existente în domeniul agriculturii au trezit, de asemenea, nemulțumiri, ceea ce a făcut ca unii alegători să nu mai voteze pentru Partidul de centru. Așa s-a întîmplat, în ciuda faptului că guvernul s-a preocupat de problemele agriculturii, obținînd, în această direcție, unele rezultate.

În fruntea noului guvern se află primarul orașului Helsinki, Teuvo Aura. El este membru al Partidului Populist Liberal, făcînd parte dintre personalitățile liberale de centru și avînd experiență în probleme guvernamentale, în politica comercială și financiară, ca director de bancă. Membrii guvernului sînt, în general, experți în probleme administrative și economice. Mulți dintre ei sînt cunoscuți ca oameni aparținînd unor partide politice. În guvern sînt persoane din mai multe grupări politice, dar nici unul din miniștri nu reprezintă vreun partid, întrucît partidele nu sînt angajate să sprijine în parlament, guvernul. Cu toate acestea, cabinetul depinde de parlament și dacă parlamentul ar vota o moțiune de neîncredere, guvernul ar trebui să demisioneze.

Guvernul va avea destule dificultăți, chiar dacă nu imediate. Parlamentul își va începe în curînd vacanța. În acest timp, guvernul trebuie să pregătească bugetul pe anul 1971. Este evident că, la toamnă, cînd bugetul va fi prezentat parlamentului, se va decide într-un fel și situația guvernului. A doua problemă, mai mare și mai urgentă, este continuarea politicii de consolidare economică, după inflația din anii trecuți și după devalorizarea mărcii finlandeze din toamna anului 1967, care a impus o politică rațională a salariilor și a prețurilor. Acum se prevede o politică financiară severă. Uniunea Democrată, incluzînd pe comuniști, ca și cercurile din mediul rural, are o atitudine critică față de măsurile preconizate. Este de presupus că în toamnă vor începe din nou discuțiile în vederea găsirii modalităților de formare a unui guvern majoritar parlamentar. Trebuie, poate, avută în vedere și posibilitatea ca actualul parlament să nu-și epuizeze perioada de legislatură (4 ani), ci să fie dizolvat (așa cum s-a mai procedat cu cîțiva ani în urmă), găsindu-se o rezolvare mai promițătoare pentru un guvern parlamentar.

Politica externă a țării nu este influențată de rezultatul alegerilor, ea continuînd să fie condusă precumpănitor de președintele Kekkonen. Mulți apreciază că întărirea forțelor de dreapta în alegeri nu ar fi fost în avantajul politicii externe a țării și că tocmai din această cauză încercările dreptei de a forma un guvern au eșuat.

Helsinki, iunie

James F. D. Roosevelt discută, în contradictoriu, cu acționarii I.O.S.

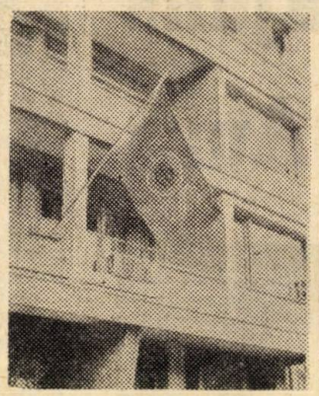

Sediul central „I.O.S." din Geneva

„I.O.S." DE LA BERNIE LA KING

Prăbușirea cursurilor la bursă are... gust amar pentru acționari

(După **„La Tribune de Genève"**)

Bernie cu barbă și...

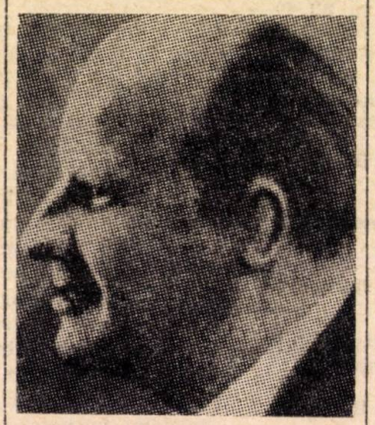

...John McCandish King cu surîsul pe buze

După trei săptămîni de bătălie financiară, dată ziua la bursă și noaptea în barurile unor cluburi „private" din Geneva, soarta „fondurilor de investiții" e limpede : se prăbușesc. Singura nedumerire ce mai subzistă poate fi rezumată în întrebarea : unde sînt banii ? Într-adevăr, pe unde se află și ce s-a putut întîmpla cu miliardele de dolari încredințați trustului I.O.S.-F.O.F. spre „fructificare"? Investigațiile experților din „Comisia elvețiană pentru controlul operațiilor bancare" se lovesc de zidul secretului care, în conformitate cu anumite legi de autoprotecție capitalistă învăluie manevrele financiare și bursiere, chiar atunci cînd, în mod evident, ele se situează la limita, vag definită, dintre „afaceri" și „escrocherii".

Acționarilor și depunătorilor care-și cer banii înapoi — mai ales celor din Elveția și din Germania federală — administratorii fondului I.O.S. le dau răspunsuri echivoce. „Avem toți dolarii. Sînt puși bine. Îi veți primi înapoi, cu dobînzile promise". Dar, de cînd s-a aflat că o bancă elvețiană, în ale cărei buzunare se aflau 30 000 de acțiuni I.O.S., cu o valoare nominală de 4 dolari bucata, s-a prezentat la ghișeul „Fondului" și a cerut să i se dea bani gheață — lucru care a fost refuzat, ca imposibil — starea de alarmă de pe piața financiară s-a amplificat, brusc. Ce fel de garanție prezintă o firmă care nu poate rambursa 120 000 de dolari, sumă relativ modestă, în enorma vînturare de miliarde pe hîrtie, caracteristică burselor de valori ? Și unde sînt „fondurile" ?

Răspunsul ingeniosului Bernie Cornfeld, dat într-una din interminabilele ședințe ale „consiliului cibernetic" al I.O.S. a fost nu foarte concludent, dar cît se putea de lung. În 14 ani de activitate, I.O.S.-F.O.F a practicat, mereu, tactica proliferării de societăți anonime. Banii adunați de la deponenți se odihneau numai cîteva zile în seifurile de la Geneva, de la Luxemburg și de la Montreal. În permanență, undeva pe glob, se afla o „societate anonimă" în stare de gestație, gata să nască alta, nouă, mai promițătoare de beneficii decît toate cele vechi. Primele „fiice" și „nepoate" cum își intitula „Bernie" aceste „societăți producătoare de rentă" au fost întemeiate în Bahamas. Avantajele fiscale oferite de autoritățile acestui arhipelag erau atît de ispititoare, încît fondurile s-au simțit irezistibil atrase spre țărmurile însorite din Marea Caraibilor. Nu-i lipsită de umor afirmația lui Bernie că „fondurile F.O.F. au ancorat în Bahamas, deoarece acolo a fost primul țărm american atins de Cristofor Columb, în 1492"... După numai un deceniu de activitate, pe urmele lui Columb, F.O.F. a instalat în Bahamas, la Nassau și la Guanabani, o duzină de societăți, totalizînd un capital mai mare de două miliarde de dolari. A început cu „unitatea de management" a „trustului" Investors Overseas Services și a terminat cu o editură de cărți pentru copii, solemn intitulată „Frontiers Publishing Company Limited of Bahamas". Toate au dat faliment.

Dar nu toate au dispărut. Pentru a nu ți întrebați niciodată ce-i cu banii încredințați firmei lor spre investire, administratorii „fondurilor" țineau în registre societăți comerciale și — mai rar — industriale, de mult decedate. Ele continuau să aibă un „număr de cont bancar", o bancă de referințe (care era tot o „fată" de-a lui FO.F.) și un sediu foarte elegant. În rest, nu făceau nimic. A devenit, însă, de mare și penibilă notorietate mania lui Bernie de a-și dota „unitățile" cu sedii fastuoase. Birourile I.O.S. din Luxemburg au cel mai frumos salon de primire din cîte s-au pomenit în lumea afacerilor de lux. În orașul vest-german Lüneburg, care numără 60 000 de locuitori, I.O.S. a instalat două reprezentanțe, în localuri de o strălucire exorbitantă. „Branch-Managerul" uneia din ele a prezentat centralei de la Geneva facturi, pentru reparațiile și modernizările sediului, în valoare de aproape un milion de mărci, sumă absolut de necrezut. Mai de necrezut este faptul că suma i-a fost plătită ! Despre sediul din Nassau al editurii pentru copii și... marketing, editură care n-a scos pînă acum absolut nici o carte, se spune că va avea — dacă va mai avea — o frescă de Salvador Dali, contractată la un milion de dolari, cu termen de predare peste zece ani.

Toate cele 68 de societăți „fiice" seamănă între ele nu numai prin faptul că risipesc, anapoda, dolarii unor rentieri naivi, ci și prin numele sonore ale directorilor generali. La „Financial Institutions Management", din Antilele olandeze, prezida, pînă de curînd, James Roosevelt, fiul cel mai mare al fostului președinte Franklin Delano Roosevelt. În trista zi de mai cînd acțiunile F.O.F. și-au început declinul, James Roosevelt, care figura numai de formă la societatea antileză, a fost adus în grabă la Geneva, apoi trimis cu „reactorul alb" al lui Bernie la New York, spre a face impresie bună. Se credea că apariția unui personaj cu nume istoric va contribui la pulverizarea „zvonurilor" și redresarea cursurilor. A fost o încercare, fără efect.

Alt pesonaj cu reputație mare, Sir Eric Wyndham White, fost director general al G.A.T.T., organizația internațională de

supraveghere și armonizare a tarifelor vamale, a fost invitat să renunțe la poziția lui solemnă și să devină prezident la F.O.F., pentru o sumă foarte cochetă. Vrînd să înființeze o mare unitate modernă, numită „International Scientific Systems" pentru promovarea computerelor pe Pămînt și în zborile cosmice, Bernie și Cowett au convocat doi astronauți americani, Frank Borman și Walter Schirra, cărora le-au propus fotoliile de președinți-directori-generali, cu salarii onirice. Numai faptul că Bernie ar fi vrut să instaleze societatea în... Bahamas, iar astronauții s-au încăpățînat să o vrea la Denver, a stricat afacerea.

Această goană după vedete își are, firește, explicația ei publicitară. Seducțiunea numelor dilua rezistența, topea neîncrederea micilor deponenți, atunci cînd la ușa lor se prezenta un „Basic", adică un achizitor-șef al I.O.S., cu servieta plină de certificate și acțiuni. Se pune, totuși, întrebarea firească, în ce mod își închipuiau deponenții aceștia că se vor îmbogăți peste noapte ? Mirajul acțiunilor de bursă este o veche „atrapă" a banilor de la ciorap. Milioane de rentieri din toată istoria și geografia lumii capitaliste au murit în mizerie din cauza misteriosului „joc al acțiunilor la bursă". Miliarde de hîrtii frumos tipărite, cu ornamente grafice și semnături facsimile au tapisat pereții caselor de mici-burghezi, înainte de a fi aruncate la gunoi. Printr-un straniu proces psihologic, legat de „arghirofilie" sau dragostea de avere, rentierii și-au imaginat, întotdeauna, că acțiunile societăților anonime ar fi un bun — în sine. Se înțelege, însă, că în realitate, ele sînt doar adeverințe, certificate de plată, chitanțe mai complicate, reprezentînd o mică fracțiune din capitalul unei „societăți anonime". Această fracțiune nu dă acționarului nici un fel de drept în administrarea societății și numai arareori îi dă cîte „un cupon", adică un beneficiu moderat, în raport cu suma subscrisă. Vorba populară că „boierii taie frunză la cîini" s-a născocit pe vremuri, cînd oamenii vedeau cum rentierii decupau din acțiunile lor, de obicei tipărite în nuanțe verzui, cîte un pachețel de „cupoane". Rămîne însă o simplă naivitate, iluzorie, ideea că acțiunile sînt bani. Dacă societatea care le-a emis este prost administrată sau — și mai grav — o escrocherie bine prezentată, valoarea acțiunilor, inclusiv a cupoanelor verzi, e nulă. Tot nulă s-a dovedit a fi și în cazul F.O.F. Vîntul rece, glacial, care a bătut în ultimele două luni la toate bursele de valori din lume, de pe Wall Street pînă la Tokio, a pus într-o lumină dureros de crudă regula că cine vrea să aibă acțiuni, are și riscuri.

Nici nu s-ar fi putut altfel, mai ales cu acțiunile I.O.S.-F.O.F. Treziți ca din letargie, bancherii constată, acum, că toate societățile care „garantau" pe Bernie erau baloane de săpun. Una dintre cele dintîi care au dat faliment subit a fost „Venture Management Company", altă „rudă" din Bahamas. Această „Venture", o firmă care spunea, pe față, că întreprinde afaceri „cu risc", a născut, la rîndul ei, o nepoată „Regent Fund Advisers" pe care a instalat-o în Canada. De acolo „Regent Fund" a închiriat șase cazinouri de ruletă în Statele Unite și 12 cinematografe în aer liber, din Los Angeles pînă la Toronto. Toate sînt, astăzi, falite. Organizatorii și administratorii lor au cheltuit peste 40 de milioane de dolari, înainte de a încasa un „cent". Tocmai cînd luxoasele pregătiri ale cazinourilor erau gata de sfîrșit, bursa a început degringolada. De la 4 dolari, o acțiune „Regent" a ajuns la 25 de cenți. Acționarii au făcut un formidabil scandal, întins ca un incendiu, în toată presa americană și canadiană, fără nici un rezultat. Întregul edificiu al societății era înălțat pe iluzii.

Rafinamentul publicității I.O.S.-F.O.F. a indus în eroare nu numai pe micii rentieri fără fler, ci și pe marii bancheri. În mod cu totul neașteptat, aceștia au făcut loc lui Bernie pe piața financiară, l-au menajat și — pe ascuns — l-au și sprijinit. Numai așa se explică de ce acțiunile I.O.S.-Europa, pe care scrie, negru pe alb, că valorează, inițial, 20 mărci vest-germane, au fost lansate pe piață cu prețul, fantezist de 160 de mărci bucata, ca și cum reprezentau mai mult decît valoarea lor în aur. Cele mai scumpe acțiuni industriale din lume erau, pînă acum vreo 2—3 ani, ale uzinelor de automobile, ale marilor oțelării, ale industriilor chimice de amploare și — mai ales — ale trusturilor petroliere. Imensele bogății exploatate de societățile care patronau aceste industrii constituie o premisă logică a faptului că acțiunile lor erau foarte căutate, foarte rare și foarte scumpe. Dar o acțiune I.O.S.-F.O.F. ?

„Cu toții am crezut că sîntem în fața unui miracol economic", a exclamat un bancher, rămas cu buzunarele goale. Acum, cînd a început cel mai trist „minut de adevăr" al afacerii I.O.S. „miracolul" a început să fie foarte prozaic. În fapt, Bernie, Cowett și statul lor major de colaboratori care se tem grozav să nu devină... complici, au operat cu o abilitate destul de ieftină, conformă cu moravurile curente în jungla bursieră. De exemplu, trustul I.O.S.-F.O.F., luînd hotărîrea să lanseze pe piață un singur sortiment de acțiuni, anume ale „fondului" I.O.S. de la sediul din Luxemburg, a făcut reclamă, zgomotoasă, în cîteva ziare financiare din New York, din Londra, din Frankfurt, stăruind asupra afluenței de capitaluri către I.O.S. și a tendinței „ferme" a acestor acțiuni.

În perioada imediat următoare — prin 1968 — a fost pus în vînzare publică, la bursa neoficială de la Zürich și bursa neoficială de la Montreal, un mic „pachet", de acțiuni I.O.S., pentru care agenții bursieri ai societății au cerut un preț foarte ridicat. Față de valoarea nominală de 20 de mărci vest-germane o acțiune, ei au cerut o sută ! Imediat s-au găsit cumpărători, care păreau a fi dispuși să plătească oricît numai să pună mîna pe miraculoasele „hîrtii" ale „fondurilor de investiții". În realitate, cumpărătorii aceștia plini de entuziasm erau tot agenți ai I.O.S.-F.O.F. Cu ajutorul lor s-a simulat, astfel, „pofta" deținătorilor de capital de a-și plasa banii, cu predilecție, în hîrtiile lansate de I.O.S.-F.O.F.

Manevra, urmată, firește, de o nouă campanie de publicitate, a dat rezultate mai bune chiar decît se aștepta îndemînatecul „computer viu" al societății, sobrul și inaccesibilul Edward Cowett. Acțiunile I.O.S.-F.O.F., literalmente smulse din mîinile celor ce au consimțit să le vîndă, au ajuns să valoreze, în 1969, la bursa neoficială, de 160 de ori mai mult decît valoarea lor nominală.

Nimeni nu poate spune, astăzi, ce anume s-a întîmplat, cine a pornit, din umbră, o campanie subită pentru nimicirea acestui ingenios castel din cărți de joc. Majoritatea observatorilor înclină spre ideea că Bernie și „fiicele" sale, sînt victimele declinului de mari proporții, înregistrat de două luni, la toate bursele din lume.

După cum se știe, „indicele Dow Jones", care este un fel de termometru al bursei americane de acțiuni, arată din aprilie și pînă acum o scădere constantă și alarmantă a tuturor cursurilor. Procesul acesta de „indispoziție" a bursei de valori datează, de altfel, mai de mult. Inflația cronică din Statele Unite, repetatele avataruri ale dolarului, lirei sterline și francului francez, cărora li s-au adăugat puternicele crize interne de ordin psihologic, pricinuite de războiul din Vietnam, de mișcările contestatare și convulsiile discriminărilor rasiale, au contribuit la măcinarea încrederii micilor capitaliști în echilibrul propriului lor sistem de valori. Expresia îngrijorării față de evoluția stărilor sociale și politice din emisfera occidentală se poate vedea în liniile frînte, frămîntate, ale graficului ce ilustrează „indicele Dow Jones", publicate de revista americană „Newsweek".

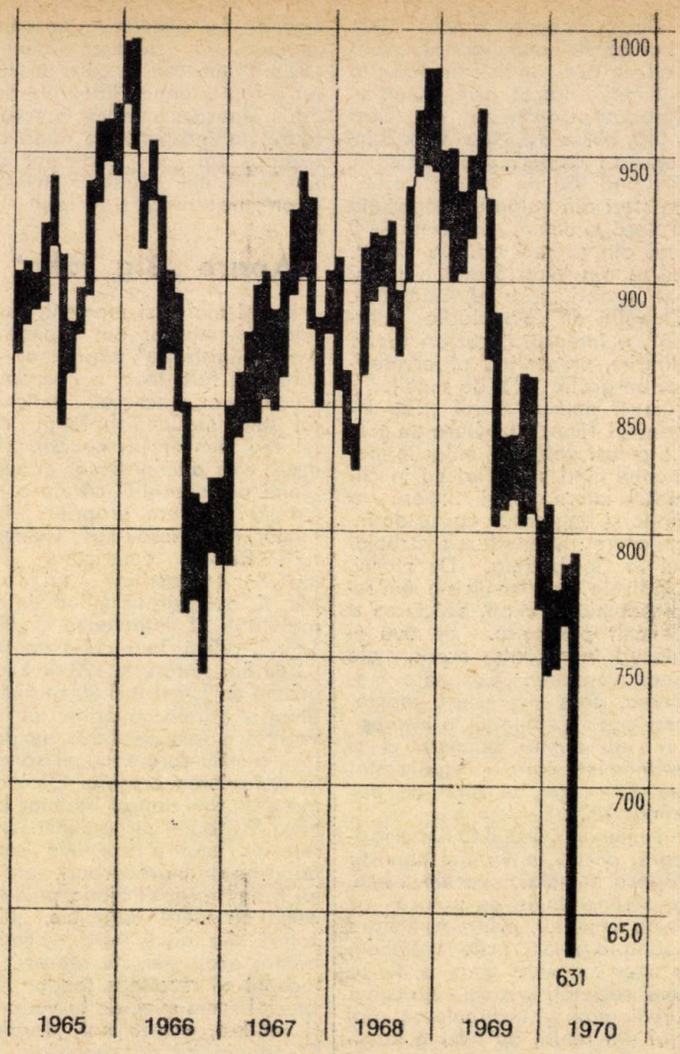

Reprezentarea grafică a indicelui bursier Dow Jones. Evoluția cursului acțiunilor la bursa din Wall Street din 1965 pînă acum

(După „Newsweek")

De la începutul anului 1966, cînd coeficientul valoric exprimat de acest indice ajunsese la cel mai ridicat nivel cunoscut vreodată, aproape de cifra 1 000, bursa din New York a înregistrat căderi spectaculoase, pierzînd 250 de puncte, adică un sfert din valoarea negociată a fiecărei acțiuni, în numai 7—8 luni din același an. De atunci, bursa din Wall Street n-a mai fost, propriu vorbind, sănătoasă. Chinuită de „o maladie internă", a înregistrat cursuri foarte diferite, prezentînd observatorilor un grafic „plin de sughițuri", cum îl numea ziarul „The Financial Times". Lovitura de grație a fost dată acțiunilor în momentul cînd s-a aflat că în climatul internațional apare o nouă și flagrantă cauză de îngrijorare : escaladarea războiului în Cambodgia. De atunci, „indicele" bursier nu s-a mai redresat nici o clipă. Scăderea a devenit prăbușire. Se aud și glasuri îngrijorate, ecouri ale unor veritabile Casandre moderne, care prevestesc repetarea crizei profunde, a depresiunii nu numai bursiere ci și economice, care a înspăimîntat pe americani, în anul de pomină 1929.

Acțiunile I.O.S.-F.O.F. au fost, oare, prinse în vîrtejul năpustit asupra burselor, sau ele însele, prin simptomele de panică ce le-au semănat, prin dezvăluirea subită a unor racile profunde, a unor manevre abuzive, tipice unei societăți în care vreo cîțiva privilegiați își închipuie că pot trăi din rentă, au avut o largă contribuție la declanșarea crizei ? Ambele ipoteze par a fi adevărate.

Dezastrul ireversibil al trustului I.O.S.-F.O.F. nu a emoționat, însă, numai pe acționarii păcăliți. S-a produs și un proces mai complicat, și anume chiar în rîndurile marilor bancheri și afaceriști, care își dau seama, cu o îngrijorare legitimă, că panica se întinde, ca ciuma, spre ghișeele lor.

Asociația marilor „bănci de afaceri" din Germania federală a fost cea dintîi care a intervenit, lansînd o vastă campanie de publicitate „reconfortantă". „Nu trebuie să credeți", afirmă, cu umor involuntar, această asociație, în reclamele sale, „că noi bancherii ne interesăm numai de afacerile foarte mari, de industriile majore și de capitalurile uriașe". Dimpotrivă, spune lupul adresîndu-se „scufițelor roșii" care strîng bani la ciorap, o mare pasiune a noastră sînt „economiile" rentierilor. „Pe viitor, să nu mai cumpărați acțiuni ale unor «fonduri» aventuriste, ci să depuneți banii la bănci"...

La rîndul lor, organizatorii de „fonduri", din ce în ce mai numeroși, iar unii dintre ei mai abili decît „pionierul" Bernie, au reacționat și ei. Afacerea este prea dulce, pentru a o lăsa din gheare. Protectorii și directorii de prestigiu ai fondului I.O.S., James F. D. Roosevelt și Sir Eric Wyndman White, au făcut sondaje discrete la marile bănci, pentru a obține împrumuturi, garanții, „colaci de salvare" pentru I.O.S. Prima ușă la care au bătut a fost a băncii Rotschild din Paris. Banca s-a arătat binevoitoare, la început, dar după ce experții săi au examinat cu de-amănuntul situația „investițiilor", tratativele s-au rupt.

Apare „Big John"

În cel mai trist moment, cînd fețele membrilor din „consiliul de administrație" exprimau o suferință fără leac, a intervenit un „deus ex machina" : bancherul John McCandish King, de fel din Denver (Colorado). El însuși este administrator al unui „fond de investiții" căruia a ținut să-i confere propriul său nume „King Resources Company". Revista americană „Time", consacrînd lui J. Mc. K. o biografie plină de amabilități îl intitulează „Big John", adică John-cel-mare (la 43 de ani cîntărește 120 de kilograme pe 1 metru și 90 cm înălțime) și afirmă că prima lui investiție a fost de 1 500 de dolari, pentru forarea unei sonde în apropierea orașului Oklahoma-City, din centrul Statelor Unite. Cu toate că regiunea era renumită pentru rezervele sale naturale de hidrocarburi, sonda lui King n-a găsit nimic, pînă la 3 000 de metri adîncime. „Big John" și-a găsit, însă, vocația pentru acest gen de afaceri. A început să recolteze fonduri, în special sume mici, de la văduve și rentieri, pentru noi foraje. Campania lui de subscripții și investiții a fost dusă cu atîta forță de seducție, încît a putut acumula fondurile necesare vastului program de prospectări.

Este foarte greu de precizat dacă J. Mc. King a lucrat cu fonduri proprii sau a fost unealta unor bănci care țineau să rămînă în umbră, dar se știe că el a finanțat cîteva misiuni foarte scumpe de explorări geologice, trimise în căutare de petrol, de gaze naturale și de minereuri, în Africa, în America de Sud și mai cu seamă în Canada septentrională. Aceste „misiuni" s-au apropiat, foarte mult, de marele rezervor de petrol alaskan, pe care King îl regretă, acum, cu lacrimi în glas. Încrederea arătată geologilor a fost bine răsplătită. „King Resources Company" a devenit, repede, o întreprindere bogată, răsfățată de acționari și cu succese la „bursa de pe sub mînă", sector ce-i convenea lui King mult mai mult decît bursa oficială, care-și bagă nasul în operațiile suspecte.

Nu se poate spune că John McCandish King n-a avut „mînă bună" cînd a pornit campania lui de investigații geologice. Și nici un anumit grad de pricepere „cibernetică" nu i se poate contesta. În primul rînd, King a avut grijă să adune un grup de tineri exploratori, care nu se dădeau înapoi în fața unor „vacanțe îndelungate" în regiuni sălbatice, pe văi abia circulate, în imensele păduri și în tundra glacială din „nordul sălbatic". King a organizat o echipă de avioane utilitare special echipate pentru detectarea zăcămintelor de minereuri. A instalat, pe anumiți perimetri rămași multă vreme sub acoperișul celui mai sever secret, stații de seismografie, din momentul cînd a aflat că cel mai bun mijloc de a descoperi și delimita „pungile" subterane și submarine de petrol și de gaze ar fi măsurarea vitezei cu care se propagă vibrațiile provocate de cutremurele de pămînt de importanță secundară. Acestea, rareori simțite de oameni, pot fi folosite ca o adevărată „undă telemetrică", de către inginerii geologi, în căutarea de noi exploatări petroliere.

De îndată ce a obținut primele rezultate bune, King a dublat investițiile, a lărgit din Statele Unite pînă în Irlanda și în Marea Nordului operațiile sale de geologie comercială și a început, paralel cu cercetările, să strecoare, în presă, „indiscreții" cu vădit efect publicitar. Acțiunile fondului „King" au înregistrat, din 1963 pînă în 1968, un salt fantastic.

„King găsește petrol sub picioarele tuturor acționarilor săi !", afirmau reclamele „fondului". Valuri de capital proaspăt au început să afluează spre ghișeele din Denver. Urmînd exemplul îndrăznet al colegului său Bernie — de care-l despărțea o gelozie incurabilă — King a început să prolifereze și el noi societăți-fiice și societăți-nepoate, consacrate, exclusiv, misiunilor de căutare a resurselor petrolifere și miniere. În 1966 a înființat un „fond superior", cu titlul „International Resources Limited", iar în 1968, pentru a-și încununa operațiile, a întemeiat „fondul suprem", cea mai mare întreprindere financiară de investiții pentru promovarea industriei petroliere, „Imperial American Resources Fund Limited", cu sediul la New York.

■

În ultimii ani — „cei șapte ani grași" — cum le spune însuși „Big John", afacerile sale au evoluat atît de bine, încît presa americană evaluează, azi, averea personală a geologului-amator la vreo 480 de milioane de dolari, ceea ce reprezintă numai 16,4 la sută din activul societăților de explorări și investiții pe care le controlează.

Ca în toate cazurile acestea de arivism accelerat, „Big John" este mare amator de efecte publicitare. El nu se dă înapoi să invite echipe de reporteri plătiți, de la posturile americane de televiziune comercială, la recepțiile pe care le organizează în ranch-ul său din Granby (Colorado) unde a construit o casă pentru 120 de musafiri, cu trei pavilioane de vînătoare și un salon de muzică. Ca mai toți bogătașii cu „miliarde subite", King are delirul domiciliilor multiple (locuiește la Denver, la New York, în Hawai și la Palm Springs) și obsesia telefoanelor. Pe masa lui de lucru de la Denver, într-o cameră situată la etajul 30, blindată și păzită de trei gardieni înarmați, King are o instalație telefonică inter-bursieră cu 60 de butoane pentru relee directe.

Instalarea sediului principal de afaceri la New York a însemnat o nouă „lovitură de maestru". King a început să anunțe că a găsit formula investițiilor sută-la-sută sigure, că a eliminat redutabila noțiune de „Risiko" —, de risc — din afacerile sale. În același timp, a făcut apel, public, la cîteva mari bănci de afaceri, punîndu-le la dispoziție acțiunile „imperiale", pentru a-și crea un „fond inalienabil" de „garanții bancare". Apoi, a supus gestiunea lui „Imperial American Resources Fund", spre verificare, uneia din cele mai severe instituții de poliție financiară : „S.E.C." — adică „Securies and Exchange Commission", care funcționează pe lîngă bursa din Wall Street. Nici o acțiune a societăților anonime nu poate fi pusă în vînzare fără avizul conform al acestei organizații, poreclită, după numele cîinilor salvatori crescuți la mînăstirile din Alpi, „Saint-Bernard of Wall Street".

Avînd în buzunar — după zece ani de răbdare și de riscuri — autorizația dată de S.E.C., John McCandish King și-a descoperit calități de samaritean și a sărit în ajutorul confraților săi ajunși în derivă. Primul „zbor" l-a făcut la Geneva, unde a început, în stilul său personal, „stil Denver", campania de relansare a „fondului I.O.S.-F.O.F."

King a oferit lui Bernie 40 de milioane de dolari pentru salvarea acțiunilor I.O.S. Unica lui condiție a fost ca Bernie și acoliții lui să demisioneze imediat și să lase geologului-amator din Colorado conducerea întregului grup de afaceri.

Bernie a primit oferta. Deprimat, palid, cu barbă nerasă de șase luni, el a plecat la Acapulco, împreună cu cele două secretare, particulare, cu ocelotul îmblînzit și cu directorul unei reviste de porno-scandal intitulată „Playboy", despre care s-a aflat, abia acum, că era finanțată tot din fondurile F.O.F.

■

La sediul central al afacerii, pe malul lacului Leman, se fac mari schimbări de fotolii. King vrea să mute toată instalația lui Bernie la Denver și să apeleze la rentierii americani, pe care îi crede mai naivi decît cei europeni, pentru a recolta fonduri proaspete.

Cu cele vechi, nu mai e nimic de făcut. La toate bursele acțiunile scad, scad mereu, se scurg iremediabil și dispar, prin găurile miliardelor de hîrtie-maculatură.

Mircea GRIGORESCU

OPȚIUNILE LUI EDWARD KENNEDY

Boris Ringheanu

În ianuarie anul trecut, cînd Edward Kennedy a devenit lider adjunct al majorității democrate din Senatul american, observatorii politici și opinia publică din S.U.A. și din lumea întreagă au înțeles că ultimul Kennedy s-a lansat pe calea unei mari cariere politice, în măsură să-l ducă la Casa Albă. A urmat însă tragicul accident de pe insula Chappaquiddick, care a determinat dacă nu o abandonare, cel puțin o amînare a planurilor celui din urmă dintre frații Kennedy. Într-un interviu televizat la 29 mai, el a declarat categoric că nu va lua în nici un caz în considerare posibilitatea unei candidaturi la președinția S.U.A. în 1972. După 1972 urmează însă 1976, apoi 1980 și așa mai departe...

Edward Kennedy a intrat în Senat în anul 1962, la vîrsta de 30 de ani, fiind ales din partea statului său natal, Massachusetts.

În afară de activitatea laborioasă din Senat, Edward Kennedy a participat activ la campaniile prezidențiale ale fraților săi mai mari (în 1960 și 1968), acumulînd o mare experiență politică și moștenind, după moartea lui Robert Kennedy, „aparatul electoral" al familiei. Unii comentatori cred că, în 1972, acest aparat ar putea să acționeze în favoarea lui Sargent Shriver, cumnatul lui Edward Kennedy, care a demisionat din funcția de ambasador al S.U.A. în Franța, în favoarea unei cariere politice. Dar Edward Kennedy continuă să fie deosebit de activ, remarcîndu-se ca un îndîrjit critic politic al Administrației Nixon, de pe o poziție la stînga actualului guvern.

„Voi rămîne în viața publică, a spus el în interviul citat, atîta timp cît voi considera că sînt eficace : eficace în Senatul Statelor Unite, eficace în problemele care mă interesează în mod profund și care i-au interesat în mod profund și pe frații mei. Voi rămîne atîta timp cît voi putea exercita o influență asupra treburilor publice și a evenimentelor".

Într-o „scrisoare deschisă" adresată lui Edward Kennedy, și publicată în „International Herald Tribune" ziaristul Joseph Alsop, cunoscut susținător al politicii de intervenție militară americană în Vietnam, îi reproșa senatorului că exercită această incontestabilă influență a sa pentru a ralia opinia publică americană împotriva intervenției americane în Indochina. Răspunsul lui Edward Kennedy, publicat de asemenea sub forma unei „scrisori deschise", reprezintă una dintre cele mai nete luări de atitudine în această problemă esențială pentru politica Statelor Unite : **„Deși** — scrie Edward Kennedy — **sînt flatat că-mi atribuiți capacitatea de a determina o anumită unanimitate de păreri în țara noastră în aceste momente dificile, nici eu, nici nimeni altcineva cu excepția președintelui Statelor Unite, nu poate unifica națiunea. Iar el poate face acest lucru numai punînd capăt războiului... Trebuie să spun, fără nici o rezervă, că protestez întru totul și în mod deschis împotriva a ceea ce a devenit acum războiul din Indochina. Sînt sigur că, după părerea dumitale, adoptînd această poziție mă aliez cu cei naivi, idealiști și tineri. În realitate nu mă aliez cu nimeni și nu cer nimănui să mi se alăture. Protestez pur și simplu împotriva războiului și a consecințelor lui în calitatea mea de om care are**

răspunderi publice și sentimentul responsabilităților moștenite și de om care nu a fost cruțat de „asperitățile procesului istoric"... Națiunea americană a avut parte de prea mult război, de prea multă moarte și dezbinare. Ce țel urmărim, ce răsplată formidabilă care să merite ca această mare țară să-i urmărească pe asiatici prin jungle fără sfîrșit, pe deasupra frontierelor, în satele lor incendiate, pentru a răpi și a pierde vieți omenești ? Continuarea acestor acțiuni — dacă i s-ar putea găsi vreo justificare oarecare — ar putea fi susținută din punct de vedere moral dacă ar fi în joc interese vitale ale securității și bunăstării poporului Statelor Unite. Nu cred că este cazul și nici nu cred că implicarea noastră în această tragedie a fost necesară pentru supraviețuirea țării noastre".

Edward Kennedy propune poporului american idei noi, un program propriu de politică internă și internațională. Acest program a apărut sub forma unui volum editat încă în anul 1968 și intitulat sugestiv „Hotărîri pentru un deceniu"*), pentru deceniul care începe în 1970 și se sfîrșește în 1980.

■

În prefața lucrării senatorului de Massachusetts, reputatul diplomat și publicist George F. Kennan subliniază cît este de necesară editarea ei ținînd seama de situația în care se găsesc Statele Unite, atît pe plan intern, cît și pe plan extern, de problemele pe care americanii sînt chemați să le rezolve. Fără inițiative și experiențe curajoase — scrie Kennan — fără o reexaminare scrupuloasă a obiceiurilor și instituțiilor americane, este greu de presupus că Statele Unite vor reuși să evite în deceniul ce urmează adîncirea crizei create de nerezolvarea unor probleme ale vieții interne, ca și a celor care afectează securitatea țării.

Edward Kennedy începe prin a critica „îngustarea democrației", proces care se reflectă în lipsa de receptivitate a sistemului politic american față de cerințele omului de pe stradă, deciziile fiind luate pentru el, dar fără el, de către o impresionantă mașină politică în continuă dezvoltare, care afectează fiecare aspect al vieții naționale americane. Acest proces duce la abținerea de la vot a unui număr impresionant de alegători (autorul dă ca exemplu alegerile prezidențiale din anul 1964, cînd au lipsit de la vot 40 la sută din alegători), la indiferența electoratului american și a populației în general față de instituțiile tradiționale, la îndoială față de capacitatea acestora de a prezenta soluții eficace pentru soluționarea problemelor nerezolvate. Kennedy este îngrijorat de folosirea tot mai largă în America a acelor mijloace de prezentare a revendicărilor care se situează în afara „cadrului politic tradițional", cum ar fi : baricadele ridicate la unele universități americane, ciocnirile cu poliția în fața Casei Albe, grevele unor funcționari publici cum sînt profesorii, polițiștii și pompierii, dar recunoaște, totodată, că nu se poate pretinde reîntoarcerea la tradiție decît în măsura în care va exista asigurarea că instituțiile care îi corespund vor deveni eficiente. În acest scop, el propune extinderea practicii de organizare a „alegerilor preliminare" într-un număr cît mai mare de state din S.U.A. (pentru o participare mai largă a alegătorilor la desemnarea președintelui țării), răspîndirea folosirii testelor de genul celor organizate de Institutul Gallup pentru studierea opțiunilor și părerilor opiniei publice, înființarea unui oficiu care să protejeze interesele celui lezat de o măsură sau alta a aparatului administrativ, asigurarea exercitării puterii politice reale în orașe și comunități de către diversele grupuri ale populației.

Sarcina primordială a guvernului este controlul criminalității — scrie senatorul Kennedy — acest îndemn reflectînd poziția sa față de o problemă dintre cele mai acute ale vieții americane. Criminalitatea în America a devenit o problemă de preocupare națională. Îngrijorător este faptul că 40 la sută din infractori sînt sub 20 de ani. Soluția ar consta în înzestrarea poliției cu mijloacele cele mai moderne de depistare și control al criminalității și „venind în întîmpinarea cauzelor sociale ale crimelor". Kennedy apreciază că achiziționarea aproape nestingherită a armelor de foc și folosirea lor creează în țară o situație apropiată de barbarie și propune măsuri restrictive.

Un politician receptiv și un analist atent cum este Kennedy nu putea să treacă indiferent pe lîngă o problemă care își așteptă de zeci de ani rezolvarea : criza rasială. Acestei chestiuni i se acordă cel mai larg spațiu în comparație cu celelalte aspecte ale vieții interne din S.U.A., dat fiind că „dacă privim spre deceniul următor,

*) Senator Edward Kennedy, „Decisions for a Decade, Policies and Programs for the 1970", Doubleday and Company, Inc, New York, 1968.

nici o perspectivă nu este mai alarmantă, nici o tendință mai periculoasă, decît lărgirea prăpastiei dintre America negrilor și cea a albilor". Singura soluție pentru a opri acest proces este ca albii din America să recunoască nedreptatea fundamentală care i-a urmărit pe negri în decursul istoriei Statelor Unite. Este nevoie — scrie Kennedy — de un serios efort pe plan național pentru a lichida din rădăcini acele condiții care îi împiedică pe negri să participe în mod deplin la „sistemul de viață american".

Sînt oferite exemplificări în ceea ce privește politica de inegalitate rasială promovată în cîteva domenii vitale : al angajărilor, al locuințelor, al sănătății și al învățămîntului. Kennedy propune ca guvernul să intervină în mod hotărît pentru a asigura slujbe celor care caută de lucru și nu reușesc să se angajeze, să acționeze în direcția adoptării de către Congres a unei legi „a locuințelor deschise" care să-i oblige pe proprietarii de locuințe să accepte locatari de culoare, să înceapă aplicarea într-un ritm accelerat a unui program de educație pe plan național, pentru a asigura școlarizarea suplimentară a 75 000 de copii negri „pentru că astăzi aproape toți negrii care nu învață sînt împiedicați să o facă din motive economice".

■

În partea a doua a lucrării sale, Kennedy abordează problemele de politică externă și arată că obiectivul principal al Statelor Unite în deceniul '70 trebuie să fie lichidarea definitivă a războiului rece care a dominat politica mondială în ultimii douăzeci de ani. Acest scop va putea fi însă realizat numai dacă America va renunța la politicile perimate și va adopta o politică nouă de natură să ducă la destindere și „să reducă divergențele între națiuni". Europa trebuie să devină un continent în care structurile militare ale războiului rece nu vor mai fi necesare și în care N.A.T.O. și Tratatul de la Varșovia vor putea fi desființate. În concepția autorului, N.A.T.O. este o organizație pe cale de a deveni anacronică. Răspunzînd sugestiilor de a transforma N.A.T.O. într-un instrument politic, de „apropiere" între țările europene, Kennedy remarcă lipsa de realism a unei asemenea soluții, optînd indirect pentru dezvoltarea relațiilor bilaterale între statele europene respective.

Edward Kennedy se pronunță, de asemenea, pentru „intensificarea contactelor între cele două state germane". El nu renunță la vechiul obiectiv occidental — „reunificarea Germaniei" — dar vede în aceasta ultima acțiune pe lista lungă care presupune acomodări și înțelegeri pe continentul european și care trebuie să fie precedată de retragerea trupelor străine. Această retragere — consideră autorul — nu poate avea loc pînă nu va dispare confruntarea dintre Est și Vest. Dar această confruntare poate să fie atenuată dacă cele două state germane vor începe să discute și să coopereze între ele.

„Noi trebuie să continuăm să construim punți către Europa de răsărit, — scrie senatorul de Massachusetts, referindu-se la relațiile Est-Vest — să încurajăm contactele cele mai largi între Europa de Est și Vest, între Statele Unite și țările Europei de răsărit. Nu realizăm nimic prin refuzul de a acorda țărilor din răsăritul Europei clauza națiunii celei mai favorizate și continuăm astfel să aducem prejudicii propriilor noastre interese".

Capitolul care se referă la politica S.U.A. în Asia se intitulează sugestiv „Pericolul unei angajări exagerate". Referindu-se în mod concret la problema vietnameză, Kennedy apreciază că americanii „au tolerat prea mult timp corupția și indiferența guvernanților de la Saigon", că anul 1970 trebuie să fie ultimul an al prezenței americane în această țară, indiferent cum va evolua situația. „Nu mai vrem bătălii decisive care ne abat de la pacea în lume și de la progres acasă, care dezbină poporul și ne întunecă relațiile cu aliații". Concepțiile de mai sus l-au condus ulterior pe autor la prezentarea unor propuneri concrete de soluționare pașnică a problemei vietnameze.

Edward Kennedy prezintă cititorului un scurt istoric al relațiilor chino-americane, conchizînd că S.U.A. sînt acelea care ani de zile au refuzat să recunoască realitatea existenței R. P. Chineze sperînd că actualul regim constituie o etapă trecătoare în viața Chinei. „Dar — subliniază senatorul american — noi nu putem să facem planuri politice cu privire la următorul deceniu fără a lua în considerație China. Ea este o mare putere în Asia ; dispune de o pătrime din populația globului ; posedă arme nucleare. Cooperarea Chinei ne este necesară pentru a pune în aplicare speranțele noastre pentru deceniul următor".

„Decisions for a Decade" se ocupă și de problemele Americii Latine, „continent în care necesitatea adoptării de hotărîri este iminentă în anii deceniului care urmează". Este evocat sumbrul tablou social al continentului latino-american cu componentele sale cele mai acute: sărăcia, analfabetismul, lipsa de cultură, existența în multe țări a unor economii înapoiate, feudale, care mențin milioane de oameni în iobăgie. Senatorul Kennedy consideră că țara sa trebuie să adopte o poziție critică față de forțele de dreapta care domină viața politică a multor țări latino-americane ; „S.U.A. trebuie să se situeze de partea forțelor democratice, să nu se asocieze cu oligarhiile și cu generalii numai pentru că promit stabilitate, profesează anticomunismul și exprimă sentimente procapitaliste, salutînd totodată investițiile americane în condiții favorabile pentru industria S.U.A. Aceste forțe sînt în largă măsură răspunzătoare pentru nedreptatea flagrantă care pune într-o lumină întunecată situația din America Latină".

Kennedy observă în mod just că o schimbare în sensul propus de el a atitudinii oficiale a S.U.A. față de America Latină necesită, în primul rînd, o modificare a opticii față de acest continent. În acest scop, guvernul și instituțiile de învățămînt din S.U.A. sînt chemate să prezinte americanilor o imagine mai completă despre cultura bogată și despre posibilitățile nelimitate care există în Sud, să arate America Latină așa cum este ea astăzi în realitate.

Tabloul pozițiilor adoptate de Edward Kennedy în problemele majore ale vieții interne din S.U.A. și într-o serie de probleme internaționale nu ar fi complet dacă nu am aminti că el s-a pronunțat ulterior împotriva planului președintelui Nixon de creare a sistemului de rachete antirachetă „Safeguard", care prevede cheltuieli în valoare de 5,5 miliarde dolari și că a propus ca, o dată terminat programul „Apollo", Administrația să canalizeze o parte substanțială a bugetului spațial pentru dezvoltarea problemelor presante ale sărăciei și foametei aici, pe pămînt.

reflector

LESOTHO — UN REGAT FĂRĂ REGE

Situația politică din Lesotho rămîne tulbure. La sfîrșitul lunii ianuarie, primul ministru Leabua Jonathan, ale cărui simpatii sud-africane se cunosc, a anulat alegerile pe care partidul său „Basutholand National Party" (B.N.P.) le pierduse, a suspendat constituția și a proclamat starea de urgență. În același timp, principalii șefi ai opoziției, printre care Ntsu Mokhele, liderul partidului „Basutholand African Congres" (B.A.C.) învingător în alegeri, au fost arestați. Ulterior, în țară calmul n-a mai revenit. Dimpotrivă, foarte mulți se întreabă cum ar putea cunoaște Lesotho o viață politică liniștită, dată fiind situația ei : una din cele mai mici și mai sărace țări din Africa, fiind încercuită de apartheid și zilnic confruntată cu Africa de sud. Lesotho este atît de dependentă economic de vecina sa mai puternică, încît se poate spune despre această țară că ea se află în postura unui prizonier.

Incidentele iscate între cele două mari partide, interzicerea Partidului Comunist acuzat de a fi susținut opoziția și plecarea în exil a regelui Moshoeshoe II sînt principalele și ultimele evenimente ale acestui regat, de acum, fără rege. Plecarea suveranului, monarh constituțional fără puteri reale, marchează probabil soluționarea conflictului care-l opunea încă de la cucerirea independenței, în 1966, primului ministru, adevăratul deținător al puterii executive. În fapt, regele acceptase, împotriva voinței sale, să joace un rol strict decorativ. În urma plecării lui, soția sa, regina Mamohato, a devenit regentă, iar constituția care este în pregătire preconizează pentru Lesotho un statut de regat. Dar, conflictul constituțional dintre rege și Jonathan, a trecut pe al doilea plan din momentul în care au început confruntările deschise între conservatorii din B.N.P. ajunși la putere în urma unei lovituri de stat și progresiștii din B.A.C. cîștigătorii alegerilor anulate. Neputînd guverna numai cu conservatorii din partidul său, primul ministru a convocat, în luna aprilie, la o conferință constituțională pe șefii opoziției, deși, doi dintre ei se aflau în închisoare. Pînă în prezent discuțiile dintre Leabua Jonathan, Ntsu Mokhele, Tsepo Mohaledo, liderul Partidului regalist și Charles Mofeli (Partidul democrat unificat) au eșuat. Problema în discuție — raporturile dintre Lesotho și Africa de sud — a generat poziții divergente și o apropiere a lor pare imposibilă dacă se ia în considerare intențiile diferiților lideri și, în special, cele ale primului ministru, Leabua Jonathan.

(După „Le mois en Afrique")